

การใช้อำนาจรัฐควบคุมสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนผ่านการปฏิรูป: ศึกษากรณี
ร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม
และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. :

โดย

นางสาวภัทราพร ตันงาม

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การใช้อำนาจรัฐควบคุมสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนผ่านการปฏิรูป: ศึกษากรณี
ร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม
และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. :

โดย

นางสาวภัทราพร ตันงาม

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

A USE OF STATE POWER CONTROLLING MEDIA FREEDOM
THROUGH REFORMATION: A CASE STUDY OF A MEDIA FREEDOM
PROTECTION AND ETHICAL PROMOTION DRAFT BILL B.E. :

BY

MISS PHATTRAPORN TANNGAM

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF POLITICAL SCIENCE (POLITICS AND GOVERNMENTS)
PROGRAM IN POLITICS AND GOVERNMENTS FOR EXECUTIVE
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2017
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นางสาวภัทราพร ตั้งงาม

เรื่อง

การใช้อำนาจรัฐควบคุมสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนผ่านการปฏิรูป: ศึกษากรณี ร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครอง
สิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. :

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

เมื่อ วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2561

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา ตีระสังขะ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ)

คณบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิตา กมลเวช)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ

การใช้อำนาจรัฐควบคุมสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนผ่านการ
ปฏิรูป: ศึกษากรณี ร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิ
เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพ
สื่อมวลชน พ.ศ. :

ชื่อผู้เขียน

นางสาวภัทราพร ตันงาม

ชื่อปริญญา

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย

การเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร
รัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ

ปีการศึกษา

2560

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การใช้อำนาจรัฐควบคุมสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนผ่านการปฏิรูป: ศึกษากรณีร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. :” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. 2) เพื่อศึกษาผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. 3) เพื่อศึกษาความเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลและองค์กรในสังคมที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

ผลการศึกษาประการที่ 1 เจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. พบว่าร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มีเจตนารมณ์ “มุ่งใช้อำนาจรัฐกำกับควบคุมสื่อมวลชนด้วยแนวทางอำนาจนิยมโดยใช้กฎหมายเป็นกลไกตัดสินปัญหาทางจริยธรรม” โดยสะท้อนจากเนื้อหาซึ่งเป็นหลักสำคัญ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) เนื้อหาที่แสดงว่ารัฐต้องการรวมศูนย์อำนาจกำกับควบคุมสื่อมวลชนอย่างเข้มข้น โดยมีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นองค์กรรวมศูนย์อำนาจกำกับควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติมีอำนาจเบ็ดเสร็จทั้งเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์

ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และตัดสินชี้ขาดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในเรื่องสำคัญ ผู้ประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียน ต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (รวมทั้งสภาวิชาชีพ สื่อมวลชนแห่งชาติมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน) ตามหลักเกณฑ์ที่สภา วิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนด หากฝ่าฝืนมีโทษถึงขั้นจำคุก ทั้งตัวผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ ไม่ได้รับอนุญาต และองค์กรที่รับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าทำงาน ซึ่งเป็น บทบัญญัติที่มีโทษสูงสุดของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ 2) เนื้อหาที่แสดงว่ารัฐมุ่งกำกับควบคุม สื่อมวลชนในด้านจริยธรรมอย่างเคร่งครัด โดยให้มีคณะกรรมการจริยธรรมผู้ประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชนทุกระดับ ให้คณะกรรมการจริยธรรมของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นเจ้าพนักงาน ของรัฐ มีการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน มีการกำหนดกลไกและ หลักเกณฑ์กำกับควบคุมจริยธรรมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนทุกระดับ มีมาตรการคุ้มครอง ประชาชนจากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งจะดำเนินการโดยเร็วภายในสิบห้าวัน และมีบทลงโทษผู้ ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนฝ่าฝืนจริยธรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง 3) เนื้อหาที่ผนวกภาคประชาชนเข้าร่วมใช้อำนาจกำกับควบคุมสื่อมวลชน โดยให้มีตัวแทนภาคประชาชน เข้าร่วมเป็นกรรมการในส่วนต่าง ๆ และให้มีการกำกับดูแลสื่อมวลชนโดยภาคประชาชน 4) เนื้อหาที่ แสดงว่าการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนเป็นเพียงส่วนประกอบ โดยการสะท้อนความหมาย “การ ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน” ในมิติที่คับแคบ ไม่มีบทลงโทษผู้ละเมิดสิทธิ เสรีภาพผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน และไม่มีคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน

ผลการศึกษาประการที่ 2 ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนของร่างพระราชบัญญัติ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. พบว่าร่าง พระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. จะส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน 3 ประการสำคัญ ประกอบด้วย 1) จะเกิดการละเมิดสิทธิ เสรีภาพสื่อมวลชนโดยชอบด้วยกฎหมายด้วยข้ออ้างทางจริยธรรม เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติการ คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. เป็นการใช้กฎหมาย ตัดสินปัญหาทางจริยธรรม ซึ่งยากที่จะตีความว่าผิดหรือถูกได้ชัดเจน จึงมีแนวโน้มที่ผู้มีอำนาจตีความ จะตีความปัญหาทางจริยธรรมตามที่ตนต้องการ 2) สื่อมวลชนจะตกอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ อัน เนื่องมาจากการมีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ 3) สื่อมวลชนต้องสูญเสีย สิทธิเสรีภาพโดยทันที เนื่องจากต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนเพื่อใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของ ประชาชนตามหลักประชาธิปไตย นอกจากนั้นการให้ใบอนุญาตและเพิกถอนใบอนุญาต ย่อม สนองตอบความต้องการของรัฐด้วยข้ออ้างทางจริยธรรม

ผลการศึกษาประการที่ 3 ความเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลและองค์กรในสังคมที่มี ต่อร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน

พ.ศ. พบว่าความเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลและองค์กรในสังคมที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มีการถกเถียงโต้แย้งกัน 3 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย 1) การให้มีกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน (ให้มีองค์กรที่มีอำนาจทางกฎหมายเพื่อกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน /ให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้) 2) การให้มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ 3) การที่ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียน ต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ซึ่งแน่นอนว่าฝ่ายค้านการออกกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชนไม่เห็นด้วยทั้ง 3 ประเด็น สำหรับฝ่ายสนับสนุนให้มี กฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน มีทั้งที่สนับสนุนทั้ง 3 ประเด็น และมีทั้งที่สนับสนุนบางประเด็น

คำสำคัญ: ปฏิรูปสื่อ, พ.ร.บ.สื่อ, ตีทะเบียนสื่อ.

Independent Study Title	A USE OF STATE POWER CONTROLLING MEDIA FREEDOM THROUGH REFORMATION: A CASE STUDY OF A MEDIA FREEDOM PROTECTION AND ETHICAL PROMOTION DRAFT BILL B.E. :
Author	Miss Phattraporn Tanngam
Degree	Master of Political Science (Politics and Governments)
Major Field/Faculty/University	Program in Politics and Governments for Executive Political Science Thammasat University
Independent Study Advisor	Asst. Prof. Prajak Kongkirati, Ph.D
Academic Years	2017

ABSTRACT

A study of “A Use of State Power Controlling Media Freedom Through Reformation: A Case Study of a Media Freedom Protection and Ethical Promotion Draft Bill B.E. :” is a qualitative research provided by analyzing documents. The objectives of this study include; 1) studying intents of the Media Freedom Protection and Ethical Promotion Draft Bill B.E., 2) studying influences on media freedom under the Media Freedom Protection and Ethical Promotion Draft Bill B.E., and 3) reviewing opinions and suggestions of individuals and organizations in society towards the Media Freedom Protection and Ethical Promotion Draft Bill B.E.

Result number one referring to the intents of this draft bill showed that the Media Freedom Protection and Ethical Promotion Draft Bill B.E. intended to “use state power to control media through authoritarianism using law as an ethical judging mechanism”. It reflected four main contents including; 1) a content indicated that the state strongly wanted to centralize media control which includes the National Mass Media Professional Association as a centralized organization controlling

professional media practitioners having state representatives as board members of National Mass Media Professional Association, the dominated National Media Professional Association as a regulator executing according to the regulations, and making a decision regarding significant regulations, whereas professional media practitioners must be permitted and registered with National Mass Media Professional Association (which is also able to revoke media professional license) according to their regulations. The violators, both unauthorized media practitioners and employers of the unauthorized media practitioners, will be subjected to imprisonment which is a maximum penalty of this draft bill; 2) a content indicated that the state intended to strictly control media in ethical issue by appointing ethical committees for every level of professional media practitioners with ethical committees of National Mass Media Professional Association acting as state officials , determining ethical principles for professional media practitioners, determining mechanisms and rules to control every level of professional media practitioners, determining measures protecting people from professional media practitioners which will be executing as soon as possible within 15 days, and defining penalty of ethical violation for professional media practitioners according to Law on Administrative Procedure; 3) a content appended public to empower controlling media by allowing public representatives to join committee boards in every sector and to control media; 4) a content indicated that media freedom protection is merely an element reflecting the meaning of “liberty and rights violation of media” in restricted dimension, has no penalties for violators of liberty and rights of the professional media practitioners and no committee boards for freedom protection of media.

Result number two referring to the influences towards media freedom of this Media Freedom Protection and Ethical Promotion Draft Bill B.E. found that this draft bill will affect media freedom in three main ways including; 1) lawfully violating media freedom with moral justification due to the fact that this Media Freedom Protection and Ethical Promotion Draft Bill B.E. is a use of law judging ethical issue which is complicated to clearly interpret the right and wrong. Authority tends to interpret ethical issue with self-satisfaction; 2) media will be under state control because of having state representatives as the committees of National Mass Media

Professional Association; 3) media will immediately lose freedom because it's required permission and registration in order to use fundamental rights and freedoms according to democratic principle. Also, permission and revocation of license will meet the demand of the state with ethical justification.

Result number three referring to opinions and suggestions of individuals and organizations in society towards Media Freedom Protection and Ethical Promotion Draft Bill B.E. found that the opinions and suggestions of individuals and organizations in society towards this draft bill were in three main controversies including; 1) a control law of media ethics (setting up a lawful organization to control ethics of media /appointing National Mass Media Professional Association according to this draft bill); 2) a presence of state representatives acting as committees of National Mass Media Professional Association; and 3) a permission of National Mass Media Professional Association for professional media practitioners which is certainly disapproved by the oppositions of the three main controversies of media ethical control enactment. Meanwhile, supporters of this draft bill include supporters of all three controversies and supporters of some controversies.

Keyword: Media Reformation, Media Freedom Protection and Ethical Promotion Draft Bill, Media Registration.

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถสิทธิ์ พานแก้ว ที่เริ่มต้นทำงานค้นคว้าอิสระฉบับนี้จนเห็นทรวดทรง

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา ตีระสังขะ ที่ร่วมแรงเหลาจนงานค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมปรารถนา

กราบขอบพระคุณ พี่ฉัตร- ฉัตรสุวรรณ สังข์เงิน ที่ช่วยประกอบชิ้นส่วนให้งานค้นคว้าอิสระฉบับนี้ครบองค์ประกอบเป็นเล่มสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณเพื่อนพ้องน้องพี่ชาวเอ็มพีอี 25 ทุกคนที่เป็นกำลังใจและเกื้อกูลกันเสมอมา

กราบขอบพระคุณ พี่จอม-ณัฐกานต์ นวลเนตร พลขับสมัครเล่นที่คอยรับส่งจริงจังตลอดหลักสูตร

กราบขอบพระคุณกัลยาณมิตรแห่งไทยพีบีเอส

กราบขอบพระคุณครอบครัว “ต๊นงาม”

กราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้อาการและวิทยายุทธ

กราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดินแดนเสรี แคว้นธรรมคำไท ที่เปิดประตูให้ได้เข้ามาเป็นลูกแม่โดม

กราบอาจารย์ ปรีดี พนมยงค์ ด้วยความเคารพยิ่ง

นางสาวภัทราพร ต๊นงาม

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามในการศึกษา	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	6
1.5 วิธีศึกษา	6
1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
2.1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและจริยธรรมสื่อมวลชน	7
2.1.2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการกำกับควบคุมสื่อมวลชน	10
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
2.2.1 งานวิจัยการใช้อำนาจอธิปไตยแห่งสื่อมวลชนไทย	17
2.2.2 งานวิจัยกฎหมายกำกับควบคุมสื่อมวลชนไทย	18
2.2.3 งานวิจัยการกำกับดูแลจริยธรรมสื่อมวลชนไทย	20
2.2.4 งานวิจัยการตรวจสอบสื่อมวลชนโดยภาคประชาสังคมของไทย	23
2.2.5 งานวิจัยเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพจริยธรรมและการกำกับควบคุมสื่อมวลชน	26
ต่างประเทศ	

2.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา	31
2.3.1 แนวคิดเสรีภาพสื่อมวลชนบนความรับผิดชอบ	31
2.3.2 แนวคิดและหลักการกำกับควบคุมสื่อมวลชน	31
2.3.3 แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)	32
บทที่ 3 ที่มา วัตถุประสงค์และเนื้อหา ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.	33
3.1 ที่มาของการยกร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.	33
3.2 เหตุผล ของการยกร่างพระราชบัญญัติ การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.	33
3.3 วัตถุประสงค์ ของร่างพระราชบัญญัติ การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.	34
3.4 เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.	34
บทที่ 4 ผลการศึกษาและอภิปรายผล	42
4.1 ผลการศึกษา	42
4.1.1 ผลการศึกษาเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครอง สิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.	42
4.1.2 ผลการศึกษาผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนของร่าง พระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ สื่อมวลชน พ.ศ.	58
4.1.3 ผลการศึกษาความเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลและองค์กรในสังคม ที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ มวลชน พ.ศ.	60
4.2 อภิปรายผลการศึกษา	100

	(10)
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	104
5.1 สรุปผลการศึกษา	104
5.2 ความเห็นและข้อเสนอแนะ	108
รายการอ้างอิง	110
ภาคผนวก	115
ประวัติผู้เขียน	144

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 โดยมาตรา 27 กำหนดให้มีสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ทำหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ รวม 11 ด้าน ซึ่งการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็น 1 ใน 11 ด้านที่ต้องปฏิรูป

คณะกรรมการการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้ศึกษาปัญหาจนได้ข้อสรุป และเสนอแนวทางปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยยกร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. (พ.ร.บ.สื่อฯ ฉบับ สปช.) ซึ่งได้ผ่านมติสภาปฏิรูปแห่งชาติ จากนั้นได้ส่งต่อให้คณะรัฐมนตรี พิจารณาเพื่อดำเนินการต่อไป

ต่อมาสภาปฏิรูปแห่งชาติได้สิ้นสุดสภาพพร้อมกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร (ฉบับชั่วคราว) ไม่ผ่านการลงมติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1) กำหนดให้มีสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) เข้ามาสานงานการปฏิรูปประเทศต่อจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)

จากนั้นสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ได้จัดทำ “ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.” ขึ้นใหม่

โดยร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ให้เหตุผลว่า ปัจจุบันการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน มีลักษณะเป็นพลวัตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมและการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน สามารถส่งผลกระทบต่อสาธารณชนอย่างกว้างขวาง ที่ผ่านมาผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน องค์กรสื่อมวลชนและองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ได้มีการกำหนดมาตรการกลไกในการกำกับดูแลกันเองทางจริยธรรม แต่ไม่ประสบความสำเร็จและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรกระบวนการกลไกกำกับดูแลสื่อมวลชนขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างแท้จริง ฉะนั้นเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานแห่งวิชาชีพตลอดจนการกำกับดูแลกันเองทางจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน เป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพและมีมาตรฐานที่เป็นธรรมในการคุ้มครองประชาชนจากการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน อย่างเป็นรูปธรรม จึงสมควรกำหนดให้มีการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ เพื่อให้เป็นองค์กร กลางที่จะทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเป็นอิสระของสื่อมวลชนส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพ ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชน และกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ให้เกิดการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนในทุกลำดับชั้นอย่างมี ประสิทธิภาพ ทั้งการกำกับดูแลตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน โดยองค์กรสื่อมวลชนใน ระดับชั้นที่ 1 การกำกับดูแลกันเองโดยองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ในระดับที่ชั้นที่ 2 โดยกำหนดให้ สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ เป็นกลไกกำกับดูแลในระดับชั้นที่ 3 ซึ่งเป็นการกำกับดูแลร่วม

เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และ มาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ที่สำคัญเป็นต้นว่าให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ทำหน้าที่ กำกับควบคุมสื่อมวลชน โดยมีตัวแทนจากภาครัฐเป็นกรรมการด้วยจำนวนหนึ่ง คือปลัดสำนัก นายกรัฐมนตรี, ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)

คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ ออกใบอนุญาต และเพิก ถอนใบอนุญาตผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน โดยร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริม จริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. บังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขอ อนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

มาตรา 3 ของร่าง พ.ร.บ.นี้ บัญญัติว่า “สื่อมวลชน หมายความว่า “สื่อกลาง หรือ ช่องทางที่ใช้เพื่อการนำข่าวสาร สาร และเนื้อหาสาระ เพื่อประโยชน์สาธารณะทุกประเภทไปสู่ มวลชน ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อดิจิทัล หรือ ในรูปแบบ ใดตามพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสาร ที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการ ทั่วไป”

“ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน” หมายความว่า “บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพเป็นสื่อกลาง เพื่อนำข่าวสาร สาร และเนื้อหาเพื่อประโยชน์สาธารณะทุกประเภทไปสู่มวลชน ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบ ใด อย่างเป็นปกติธุระ หรือ ทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้รับค่าตอบแทนเป็นประจำจากเจ้าของสื่อ หรือ มีรายได้จากงานที่กระทำนั้น ไม่ว่า ทั้งทางตรงและทางอ้อม”

มาตรา 4 กำหนดว่า “บทบัญญัตินี้ ไม่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ สื่อมวลชน”

ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพ สื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ ถูกองค์กรผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนคัดค้านอย่างเข้มข้น ด้วยเหตุผล สำคัญว่ามีเนื้อหาสวนทางกับชื่อร่างพระราชบัญญัติ โดยสิ้นเชิง

วันที่ 29 มกราคม 2560 องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน 30 องค์กร ได้ออกแถลงการณ์การคัดค้านร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. โดยระบุเหตุผลหลัก คือ¹

1. ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ มิได้อยู่บนพื้นฐานหลักการของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน แต่กลับเน้นหลักการควบคุมสื่อมวลชนโดยใช้อำนาจรัฐเข้ามาแทรกแซงการทำหน้าที่โดยอิสระของสื่อมวลชน และไม่สอดคล้องกับหลักการของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ผ่านการลงประชามติ ซึ่งมีเจตนารมณ์ให้สื่อมวลชนกำกับดูแลกันเองโดยอิสระและปราศจากการแทรกแซงจากภาครัฐ ทั้งนี้ จะมีผลกระทบโดยตรงต่อบทบาทของสื่อมวลชนในการตรวจสอบอำนาจรัฐและเป็นการปิดกั้นเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน

2. ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนได้พัฒนาระบบการกำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อยกระดับความรับผิดชอบของสื่อมวลชนและตอบสนองความเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมทั้งมุ่งมั่นที่จะดำเนินการในเรื่องนี้ต่อไป

วันที่ 30 เมษายน 2560 องค์กรเอกชน จำนวน 5 องค์กร ประกอบด้วย สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (HRDF) มูลนิธิผสานวัฒนธรรม(CRCF) สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน(สนส.) ศูนย์เผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา (ผสพ.) และคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.)² ได้ออกแถลงการณ์คัดค้านร่าง พ.ร.บ. การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ โดยให้เหตุผลดังนี้

1. “เสรีภาพของประชาชน” หมายความว่าเชื่อมโยงถึง “เสรีภาพของสื่อมวลชน” ด้วยถือเป็นหลักการสำคัญของสิทธิเสรีภาพที่สำคัญประการหนึ่งในสังคมประชาธิปไตย ในแง่ที่ว่าหากจะมีการจำกัดเสรีภาพสื่อมวลชนจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิทธิในการรับรู้ข้อมูล

¹ Thai PBS, “เปิดแถลงการณ์ 30 องค์กรค้านกฎหมายคุมสื่อ,” <https://news.thaipbs.or.th/content/259883> (สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2560).

² ศูนย์เผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา (ผสพ.) คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.), “แถลงการณ์ คัดค้านร่างกฎหมายควบคุมเสรีภาพสื่อมวลชน สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (HRDF) มูลนิธิผสานวัฒนธรรม (CrCF) สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน (สนส.),” http://thaingo.in.th/news/?p=content&act=detail&id_content=4006 (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

ข่าวสารของประชาชน ดังนั้นการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน จำต้องคำนึงถึงหลักการเรื่องสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนด้วยอย่างเคร่งครัด

2. แนวคิดในการจัดทำกฎหมายเพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นจำต้องอยู่บนพื้นฐานร่วมกันว่า สื่อมวลชนมีเสรีภาพควบคู่ไปกับ หรือถูกกำกับภายใต้ความรับผิดชอบที่สื่อมวลชนพึงมีต่อประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ ซึ่งประชาชนหรือผู้บริโภคสื่อย่อมสามารถใช้วิจารณญาณในฐานะวิญญูชนที่จะวินิจฉัยได้ด้วยตนเอง อันเป็นประเด็นหนึ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาเรียนรู้และสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมร่วมกันในสังคมนั้น ๆ เอง

3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มีบทบัญญัติคุ้มครองเสรีภาพของสื่อมวลชนไว้ในการเสนอข่าวสาร หรือแสดงความเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเรื่องเสรีภาพในการรับ แสวงหาและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็น โดยต้องอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบต่อการแสดงความคิดเห็นหรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ โดยไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมของสังคม ซึ่งสื่อมวลชนยังต้องได้รับการกำกับภายใต้กฎหมายหลายฉบับ ทั้งประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการหมิ่นประมาท กฎหมายเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม กฎหมายเกี่ยวกับการโฆษณา กฎหมายเกี่ยวกับวัฒนธรรม กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา กฎหมายเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจาร กฎหมายว่าด้วยคอมพิวเตอร์ กฎหมายด้านการจัดแจ้งการพิมพ์ ฯลฯ โดยกฎหมายแต่ละฉบับก็มีเจ้าพนักงานของรัฐกำกับดูแลและควบคุมให้สื่อมวลชนมีความรับผิดชอบต่อบุคคลและต่อสังคมอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นจะต้องมีกฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองและส่งเสริมจริยธรรมสื่อมวลชนอีก

นอกจากนี้องค์กรเอกชน 5 องค์กร ได้เสนอข้อเรียกร้อง 3 ประการ ดังนี้

1. ให้ทบวงร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ในประเด็นเรื่อง การออกใบอนุญาตสื่อมวลชน และคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ให้ปลอดจากการมีหน่วยงานภาครัฐเป็นกรรมการ เพื่อให้การกำกับดูแลจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนกระทำโดยผู้แทนของสื่อมวลชนด้วยกันเอง

2. สนับสนุนให้มี “สภาวิชาชีพสื่อมวลชน” ที่เป็นการกำกับดูแลกันเองระหว่างองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน แขนงต่าง ๆ ให้มาจัดแจ้งการเป็นองค์กรสื่อมวลชนในกลุ่ม หรือแขนงของตนเอง การกำกับดูแลจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพภายใต้มาตรฐานเดียวกัน รวมถึงเป็นการจัดระเบียบองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน โดยกำหนดจำนวนองค์กรวิชาชีพขั้นต่ำไว้เพื่อมิให้มีการจัดแจ้งองค์กรสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ มากจนเกินไปจนไม่สามารถกำกับดูแลกันเองได้

3. สภาวิชาชีพสื่อมวลชนควรมีลักษณะที่แตกต่างจากองค์กรวิชาชีพอื่นที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายปกครอง แต่รับการกระจายอำนาจเพียงบางส่วน เพื่อป้องกันการแทรกแซงจากอำนาจฝ่ายต่าง ๆ ทั้งกลุ่มผลประโยชน์ รัฐ และการเมือง โดยให้ใช้อำนาจศาลในการดำเนินการ

กำกับดูแลชี้ขาดในการตรวจสอบจริยธรรมขององค์กรวิชาชีพ การกำกับดูแลด้วยตนเองขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ถือเป็นพัฒนาการสำคัญของสังคมประชาธิปไตยที่ประเทศไทยต้องเร่งดำเนินการให้เกิดขึ้น โดยที่รัฐเข้ามาดูแลกำกับน้อยที่สุด รัฐและสังคมต้องให้ความเชื่อมั่นว่าสื่อมวลชนมีศักยภาพในการกำกับดูแลกันเอง เพื่อผดุงไว้ซึ่งการเคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชนและความรับผิดชอบต่อสาธารณะต่อไป ด้วยความเชื่อมั่นสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

นอกจากนั้น ได้มีบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ออกมาแสดงความคิดเห็นทั้งสนับสนุนและคัดค้าน ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ อย่างกว้างขวาง

ความขัดแย้งกรณีนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นประเด็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนอันเป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตย

1.2 คำถามในการศึกษา

1.2.1 อะไรคือเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

1.2.2 ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. จะส่งผลต่อสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนอย่างไร

1.2.3 บุคคลและองค์กรในสังคมมีความเห็นและข้อเสนอแนะอย่างไรต่อร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.3.1 เพื่อศึกษาเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

1.3.2 เพื่อศึกษาผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

1.3.3 เพื่อศึกษาความเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลและองค์กรในสังคมที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับที่ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน ส่งให้ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2560

1.4.2 ขอบเขตด้านตัวบุคคล

ศึกษาคำสัมภาษณ์ คำอภิปราย บทความ บทบันทึก แถลงการณ์ จัดหมายเปิดผนึกของนักวิชาการ นักการเมือง สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) สื่อมวลชน ภาคประชาสังคม ทั้งในฐานะบุคคลและองค์กร จากสื่อทุกชนิด

1.5 วิธีศึกษา

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร (Content Analysis) ดังนี้

1.5.1 เอกสารวิชาการ ประกอบด้วย ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.5.2 เอกสารเป็นทางการที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. เช่น ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. รายงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

1.5.3 ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากสื่อทุกชนิด

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1.6.1 ได้ทราบเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

1.6.2 ได้ทราบแนวทางกำกับควบคุมสื่อมวลชนโดยร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

1.6.3 ได้ทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลและองค์กรในสังคมที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. และที่มีต่อการกำกับควบคุมสื่อมวลชน

1.6.4 ได้ทราบแนวทางการกำกับควบคุมสื่อมวลชนที่สอดคล้องกับสังคมประชาธิปไตย

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและจริยธรรมสื่อมวลชน¹

2.1.1.1 ทฤษฎีเสรีนิยมหรืออิสรภาพนิยม (Liberal Theory or Libertarian Theory)

ทฤษฎีนี้สนับสนุนสิทธิในการแสดงออกว่าเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง จากต้นกำเนิดทฤษฎีเสรีนิยมหรืออิสรภาพนิยม นำมาสู่ทฤษฎีสื่อเสรี (Free - press Theory) ที่ถือว่าบุคคลควรมีเสรีภาพแสดงความคิดเห็น เพราะการมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นสู่สาธารณชน เป็นหนทางดีที่สุดที่จะหาข้อเท็จจริงและข้อผิดพลาด สามารถทราบได้ว่าอะไรถูกอะไรผิด และทำให้สังคมทราบว่าสมาชิกในสังคมต้องการอะไร ดังนั้น ข้อเท็จจริง ความเป็นอยู่ที่ดีและเสรีภาพของประชาชนจึงเป็นองค์ประกอบซึ่งกันและกันที่จะทำให้สังคมนั้น ๆ มีความสมบูรณ์

ทฤษฎีนี้ยึดหลักว่า เสรีภาพในการพูด (Freedom of Speech) หรือเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression) เป็นสิทธิทางการเมืองในการสื่อสารความคิดของบุคคล เป็นสิทธิมนุษยชนภายใต้ข้อ 19 แห่งปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) และได้รับการยอมรับในกฎหมาย สิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant of Civil and Political Rights) ซึ่งประเทศไทยได้รับรองเป็นภาคีของกฎหมายทั้งสองฉบับ โดยเข้าเป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศฯ เมื่อ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539

ข้อ 19 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนบัญญัติไว้ว่า “บุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งความเห็นและการแสดงออกสิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะยึดมั่นในความเห็นโดยปราศจากการแทรกสอดและที่จะแสวงหา รับ ตลอดจนแจ้งข่าว รวมทั้งความคิดเห็น โดยผ่านสื่อใด ๆ และโดยมีต้องคำนึงถึงเขตแดน”

¹ ศิริวรรณ อนันต์โท และผู้วิจัย, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน โครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์: Module 2,” รายงานการวิจัย (นนทบุรี: ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2558), 6-15.

ส่วนข้อ 19 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
บัญญัติไว้ว่า

(1) บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะถือความเห็นใดก็ได้โดยปราศจากการแทรกแซง

(2) บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะ
แสวงหา รับ และกระจายข่าวและความคิดเห็นทุกรูปแบบ โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ไม่ว่าด้วย
วาจา เป็น ลายลักษณ์อักษร หรือการตีพิมพ์ในรูปของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่
ประสงค์

อย่างไรก็ตาม กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมิได้
มองว่าเสรีภาพในการแสดงออกเป็นสิทธิโดยสมบูรณ์ (Absolute) แต่อาจถูกจำกัดได้ แต่การจำกัด
สิทธิต้องอยู่ในวงแคบ และมีเงื่อนไขดังที่บัญญัติไว้ในวรรคสามของข้อ 19 ดังนี้ “การใช้สิทธิตามที่
บัญญัติในวรรคสองของข้อนี้ต้องเป็นไปโดยมีหน้าที่พิเศษและความ รับผิดชอบ จึงตกอยู่ใต้ข้อจำกัด
ตัดทอนบางเรื่อง แต่ทั้งนี้ต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายและจำเป็นแก่

(ก) การเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น

(ข) การรักษาความมั่นคงของชาติหรือความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุขหรือ
ศีลธรรม”

ข้อบัญญัติในวรรคสามของกติกาฯ นี้ แสดงว่าการที่รัฐจะจำกัดเสรีภาพในการ
แสดงออกได้นั้น จะต้องกระทำโดยมีเงื่อนไขสามประการคือ ต้องมีการออกเป็นกฎหมาย ต้องเป็นไป
เพื่อ เคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น และต้องเป็นไปเพื่อการรักษาความมั่นคงของชาติ หรือ
ความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุข หรือศีลธรรม

2.1.1.2 ทฤษฎีอำนาจนิยม (Authoritarian Theory)

ทฤษฎีอำนาจนิยมมักใช้ในประเทศเผด็จการ ซึ่งสื่อมวลชนไม่มีอิสรภาพ มีการตรวจข่าว
และลงโทษผู้ที่เสนอข่าวผิดไปจากแนวนโยบายทางการเมืองของผู้ที่มีอำนาจ ในประเทศเผด็จการ
สื่อมวลชนอาจมีเสรีภาพมากหรือน้อย ไม่เท่าเทียมกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับนโยบายยึดหยุ่นของรัฐบาลที่มัก
อ้างสถานการณ์ความ มั่นคง ปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของสังคมเยอรมนีในยุค
นาซีและอิตาลีในยุคฟาสซิสต์ มีการจัดตั้ง หน่วยงานโฆษณาชวนเชื่อที่ใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมืออย่าง
เข้มข้น

2.1.1.3 ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory)

พฤติกรรมในทางลบของหนังสือพิมพ์เสรีในสหรัฐอเมริกามีส่วนผลักดันให้นักคิดและ
นักวิชาการเข้ามาจับตาดูทำให้นักหนังสือพิมพ์และผู้พิมพ์ผู้โฆษณาคิดสร้างจรรยาบรรณวิชาชีพมา
ตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 หนังสือพิมพ์ต้องมีเสรีภาพตามแนวความคิด อิสระภาพนิยม แต่ต้องม
ความรับผิดชอบต่อควบคู่กันไปด้วย จึงเกิดเป็นแนวความคิดเสรีนิยมอีกรูปแบบหนึ่ง เรียกว่า Neo-

liberalism ซึ่งตามแนวความคิดนี้ เสรีภาพจะถูกจำกัดขอบเขต ด้วยความรู้สึกรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพภายใต้จรรยาบรรณของสมาคมวิชาชีพและโดยการ ควบคุมของสถาบันรัฐที่เป็นอิสระ ไม่ขึ้นกับรัฐบาลหรือผู้ใด

ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน สรุปได้ 6 ประการ ดังนี้ (McQuail, 1994)

- (1) สื่อมวลชนต้องมีพันธกิจอันพึงปฏิบัติต่อสังคม เจ้าของสื่อควรจะเป็นมหาชน
- (2) ข่าวสารของสื่อจะต้องเป็นเรื่องจริง ถูกต้อง ยุติธรรม ตรงไปตรงมาและสอดคล้อง
ต้องกัน
- (3) สื่อต้องทำหน้าที่เป็นเวทีแลกเปลี่ยนทัศนะอันหลากหลาย เพื่อให้เป็นไปตาม
ครรลองของระบอบประชาธิปไตยที่บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน
- (4) สื่อต้องมีเสรีภาพภายใต้การควบคุมตนเอง โดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐ หรือ
กลุ่มทุน
- (5) สื่อจะต้องปฏิบัติงานตามหลักจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ
- (6) ในบางสถานการณ์สังคมจำเป็นต้องแทรกแซงการทำงานของสื่อเพื่อประโยชน์

ส่วนรวม

2.1.1.4 ทฤษฎีจริยธรรมสื่อมวลชนและการกำกับดูแล

จริยธรรมสื่อ (media ethics) เป็นแขนงหนึ่งของจริยศาสตร์ประยุกต์ (applied ethics) เป็นการนำทฤษฎีทางจริยศาสตร์มาใช้ในการทำงานของสื่อมวลชน ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ ภาพยนตร์ ละคร และสื่อใหม่ (new media) ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น จริยธรรมสื่อช่วยให้นักข่าวและผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อสาขาต่าง ๆ สามารถตัดสินใจว่าจะปฏิบัติงานของตนได้อย่างไร ในเชิงการประยุกต์อย่างเป็นรูปธรรม จริยธรรมสื่อมีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานตามปทัสสถาน ด้วยพื้นฐานแห่งการตัดสินใจด้วยตนเอง การใช้เหตุผล และด้วยความสมัครใจ

จริยธรรม เป็นข้อกำหนดว่าอะไรคือความถูกและผิด เป็นหลักการทางด้านสังคมและศีลธรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางให้สมาชิกขององค์กรปฏิบัติตามโดยสมัครใจ ส่วนจรรยาบรรณเป็นกฎที่กำหนดเป็นแนวทางทำงานและความประพฤติภายใต้ข้อกำหนดทางจริยธรรม ดังนั้น จริยธรรมและจรรยาบรรณเกี่ยวพันกัน เพราะผู้ที่ขาดจริยธรรมย่อมไม่สามารถปฏิบัติตามจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนได้ สื่อมวลชนที่มีจริยธรรมสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณในวิชาชีพ สื่อมวลชนของตนได้ ไม่ว่าจรรยาบรรณนั้นมีความชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ ทั้งจริยธรรมและจรรยาบรรณ ไม่ใช่กฎหมายที่ผู้มีอำนาจจะนำไปใช้บังคับหรือลงโทษผู้ฝ่าฝืนได้ แต่เป็นสิ่งที่ต้องกระทำด้วยความสมัครใจ แต่ทั้งจริยธรรมและจรรยาบรรณนับเป็นเครื่องมือตรวจสอบและควบคุมการทำงานของบุคคลในแต่ละวิชาชีพได้

จริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชนมีมากมาย ซึ่ง McQuail (2010) สรุปเป็นประเด็นใหญ่ ๆ ดังนี้ 1) การนำเสนอความจริง 2) การนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจน 3) การปกป้องสิทธิสาธารณะ 4) ความรับผิดชอบในการสร้างมติสาธารณะ 5) ความมีมาตรฐานในการรวบรวมและนำเสนอข้อมูล 6) ความเคารพในความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว (จริยธรรมของสื่อมวลชนย่อมมีความแตกต่างกันบ้างของสื่อแต่ละประเภท และแต่ละบริบททางสังคมและวัฒนธรรม)

จริยธรรมเป็นเรื่องของจิตใจ แตกต่างจากการกระทำผิดกฎหมาย ดังนั้น ในประเทศประชาธิปไตย การกำกับดูแลจริยธรรมสื่อมวลชนจึงเน้นหลักการกำกับดูแลตนเอง (self-regulation) แนวคิดเรื่องการกำกับดูแลตนเองนั้น เดิมนั้นมาจากความปรารถนาของสื่อมวลชนที่จะแก้ไขความผิดพลาดในการทำงานของตนและต้องการทำให้ตนเป็นที่น่าเชื่อถือของสาธารณะ ซึ่งเครื่องมือที่จะช่วยให้สื่อกำกับดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็คือการใช้ประมวลจริยบรรณ (code of ethics/ code of conduct) เป็นแนวปฏิบัติโดยประกอบด้วยกลไกในการรับคำร้องเรียนและการตอบสนองต่อการร้องเรียน เช่น มีการจัดตั้งผู้ตรวจสอบสื่อ (ombudsman) หรือสภาสื่อ (media council)

2.1.2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการกำกับควบคุมสื่อมวลชน

2.1.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับควบคุมสื่อมวลชน²

การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนจำเป็นต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย สื่อมวลชนจึงต้องเผชิญกับแรงกดดันทั้งจากกฎหมาย ผู้กุมอำนาจรัฐ และพลังจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยม จึงส่งผลให้มีการลดทอนสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน รวมถึงทำให้ประสิทธิภาพในการนำเสนอข่าวสารขาดความเป็นกลางด้วยเหตุนี้สื่อมวลชนจึงจำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ อันเป็นการส่งเสริมให้สื่อมวลชนมีความรับผิดชอบ ดังนี้

(1) มาตรการควบคุมตนเอง (Self-Control) เป็นความรับผิดชอบที่เกิดจากจิตสำนึกและความตระหนักของบุคคลในวงการสื่อมวลชน จึงมีการกำหนดจรรยาบรรณสื่อมวลชนขึ้นเพื่อกำกับให้นักสื่อสารมวลชนทำหน้าที่อย่างรับผิดชอบในพันธกิจที่ได้รับมอบหมายจากสังคม ความรับผิดชอบจึงเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของสื่อมวลชน โดยหลักการควบคุมตนเองเป็นทางเลือกซึ่งวงการสื่อมวลชนสละยอมรับว่าเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการตีกรอบให้ตัวสื่อมวลชนรักษาไว้เพื่อให้ปลอดภัยจากการควบคุมและแทรกแซงจากรัฐบาลหรือกลุ่มอิทธิพลใด ๆ

(2) มาตรการควบคุมโดยสาธารณะ (Public Control) เกิดจากสาธารณชนภายนอกวงการสื่อสารมวลชน เป็นภาพสะท้อนกลไกตามระบอบประชาธิปไตยที่เชื่อว่าหาชนเป็น

² สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, *การสื่อสารกับสังคม* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), 56.

กระบวนการควบคุมสื่อมวลชนที่สำคัญ เพื่อไม่ให้สื่อมวลชนดำเนินการโดยปราศจากขอบเขตความรับผิดชอบ จำแนกได้ 5 แบบ คือ

1) การควบคุมโดยปัจเจกชนที่มีปฏิกริยาต่อสื่อมวลชนนั้น ๆ โดยย้อนสารกลับไปยังสื่อมวลชน

2) การควบคุมจากประชาชนในฐานะผู้บริโภคที่เปิดรับสารจากสื่อมวลชน คือ การที่ผู้รับสารได้รวมตัวกันโดยมิได้นัดหมาย ในการดื้อหรือดเปิดรับสื่อมวลชนนั้น ๆ

3) การควบคุมจากกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มบีบคั้น โดยประชาชนพร้อมใจกันแสดงปฏิกริยาตอบโต้สื่อมวลชน

4) การควบคุมจากมติมหาชน มหาชนอาจแสดงมติได้อย่างไม่เป็นทางการ เช่น ปฏิเสธหรือต่อต้านรายการนั้น ๆ จนทำให้รายการมียอดโฆษณาต่ำ ส่งผลกระทบต่อกิจการสื่ออื่น ๆ

5) ระบบแข่งขันทางธุรกิจ โดยเฉพาะระหว่างธุรกิจสื่อมวลชนด้วยกันเอง โดยวิธีแสวงหาการสนับสนุนจากผู้รับสาร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สื่อมวลชน ต้องปรับปรุงและแก้ไขการทำงานอยู่เสมอเพื่อรักษาและเพิ่มพูนจำนวนผู้รับสารของตน

(3) มาตรการทางกฎหมาย (Legal Control) เป็นการควบคุมสื่อมวลชนตามประมวลกฎหมาย ศาลสถิตยุติธรรมเป็นผู้พิจารณาตัดสินวินิจฉัยโดยคำนึงถึงความถูกต้องรวมถึงผลประโยชน์ของผู้มีส่วนร่วมทางการสื่อสารทุกระดับ ดังนี้

1) ปักเจกชน เช่น ให้ความคุ้มครองในเรื่องความเป็นส่วนตัว การหมิ่นประมาท เป็นต้น

2) นักเขียน เช่น การคุ้มครองลิขสิทธิ์สิทธิบัตรทางปัญญา เป็นต้น

3) บริษัท ห้างร้าน เช่น การป้องกันการโฆษณาเกินจริง การป้องกันการผูกขาด การโฆษณาในสื่อมวลชน เป็นต้น

4) กระบวนการศาล เช่น การรักษาความลับของแหล่งข่าว ป้องกันการผูกขาดสื่อมวลชน การออก ใบอนุญาต เป็นต้น

5) สังคม เช่น การป้องกันไม่ให้สื่อมวลชน เสนอสิ่งลามก หยาดคาย การโฆษณาที่หลอกลวง การชี้้นำกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

6) รัฐ เช่น การป้องกันมิให้สื่อมวลชน แสดงออกถึงการยุยง หรือปลุกปั่นต่อความมั่นคงแห่งชาติ เป็นต้น

ทั้งนี้ มาตรการควบคุมสื่อมวลชนทางกฎหมาย เป็นวิธีที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด

(4) มาตรการควบคุมทางการปกครอง (Government Control) โดยอาศัยคณะบุคคล หรือหน่วยราชการ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ชี้ขาดหรือเปรียบเทียบในกรณีที่มีคดีหรือข้อบกพร่องเกี่ยวกับสื่อมวลชนโดยไม่ได้ผ่านกระบวนการยุติธรรมของฝ่ายตุลาการ แต่เป็นกระบวนการยุติธรรม

ผ่านระบบบริหาร ส่งผลให้แนวทางการวินิจฉัยสั่งการต่อสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับสถานการณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ทางการเมือง การควบคุมสื่อมวลชนในมาตรการทางการปกครองขึ้นอยู่กับความเข้มงวดของรัฐบาลกับความต้องการความเป็นอิสระของสื่อมวลชน สำหรับการควบคุมสื่อมวลชนด้วยมาตรการทางการปกครองในประเทศไทย รัฐบาลยังคงมีบทบาทสูงในการกำกับสื่อมวลชน

จากทั้งสี่มาตรการตามแนวคิดการควบคุมสื่อมวลชน มาตรการควบคุมตนเองของสื่อมวลชนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการสร้างจิตสำนึก และวินัยในวิชาชีพอย่างแท้จริง แต่เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากสภาพแวดล้อมทั้งกฎหมาย เจ้าหน้าที่รัฐ ตลอดจนแนวนโยบายของรัฐบาล และฝ่ายการเมืองการปกครองที่พยายามมาแทรกแซง ส่วนมาตรการที่สองขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของประชาชน พัฒนาการทางการเมือง การรวมตัวเพื่อสร้างพลังต่อสู้กับความไม่ชอบธรรม

2.1.2.2 แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

การรู้เท่าทันสื่อหมายถึง การที่ผู้รับสื่อเป็นทั้งผู้รับและผู้ตอบโต้ สามารถแสดงความคิดเห็นต่อสื่อมวลชนได้อย่างมีเหตุผล มีทักษะในการเลือกรับ วิเคราะห์ ประเมินสื่อ นอกจากนี้ การรู้เท่าทันสื่อ ยังใช้คำอื่นอีก เช่น การศึกษาสื่อ (Media Education) ความสำนึกรู้สื่อ (Media Awareness) หรือการวิเคราะห์สื่อ (Media Analysis) อันหมายรวมถึงความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติ บทบาท หน้าที่ และการทำงานของสื่อ รวมถึงความสามารถในการวิเคราะห์รูปแบบเนื้อหา และสิ่งที่สื่อนำเสนอได้³

วรวิทย์ ครุจิต⁴ ระบุความหมายของความรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ที่ได้รับการยอมรับกันมากที่สุด มาจากการประชุม Aspen Media Literacy Leadership Institute โดยที่ประชุมได้สรุปคำนิยามของความรู้เท่าทันสื่อไว้อย่างง่าย ๆ แต่ชัดเจนว่า “Media Literacy is the ability to access, analyze, evaluate, and create media in a variety of forms.” (ความรู้เท่าทันสื่อ คือความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และผลิตสื่อได้ในหลากหลายรูปแบบ)

³ วิลาสินี พิพิธกุล, *กลไกการตรวจสอบสื่อภาคประชาชน* (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), 141-143.

⁴ วรวิทย์ ครุจิต, “รูปแบบของการสื่อสารในสื่อดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนและแนวทางการดูแลป้องกัน และเสริมสร้างความรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล สำหรับเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษาจากประเทศไทยและต่างประเทศ,” รายงานการวิจัย (กรุงเทพฯ: สำนักการสื่อสาร 1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2559), 3-7.

มีนักวิชาการอีกหลายท่านที่ได้คำนิยามของคำว่า “ความรู้เท่าทันสื่อ” ไว้หลากหลาย โดยอีกนิยามที่น่าสนใจ คือนิยามของ ริค เซฟเพิร์ต อดีตประธานสมาคมการรู้เท่าทันสื่อของประเทศ แคนาดาที่กล่าวว่า

“Media Literacy is an informed, critical understanding of the mass media. It involves an examination of the techniques, technologies and institution that are involved in media production, the ability to critically analyze media messages and a recognition of the role that audiences play in making meaning from those messages.”

“ความรู้เท่าทันสื่อ คือความเข้าใจสื่อมวลชนอย่างรอบด้านในเชิงวิจารณ์ญาณ ซึ่งรวมถึงการตรวจสอบรูปแบบวิธีการนำเสนอ เทคโนโลยีที่ใช้ และองค์กรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตสื่อ โดยสามารถวิเคราะห์และวิจารณ์เนื้อหาของสื่อ และเข้าใจถึงบทบาทของผู้รับสารในการสร้างความหมายจากเนื้อหาเหล่านั้น”

แม้ว่าความรู้เท่าทันสื่อจะมีคำนิยามอันหลากหลาย แต่โดยทั่วไปแล้วเป็นที่ยอมรับกันว่า การรู้เท่าทันสื่อ คือทักษะใน 4 ด้านสำคัญดังต่อไปนี้

หนึ่ง-การเข้าถึง (Access)

คือ การรู้วิธีการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการ และสามารถแยกแยะและเลือกรับข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ในการใช้งาน รวมทั้งการมีทักษะในการอ่านเพื่อความเข้าใจ การสามารถจับใจความเข้าใจคำศัพท์และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในสื่อมวลชนในโลกยุคข้อมูลข่าวสารนั้น การหาข้อมูลในเรื่องหนึ่ง ๆ ไม่ใช่เรื่องยาก แต่ความสามารถในการเลือกใช้ข้อมูลที่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการนั้น เป็นทักษะที่ต้องมีการฝึกฝน เช่น หากนักเรียนคนหนึ่งได้รับคำสั่งให้ค้นคว้าเรื่องของ “การเมืองไทย” แล้ว ค้นหาในเว็บ google.com ด้วยคำนี้ จะได้ผลลัพธ์มากกว่า 4 ล้านเว็บไซต์ จะทำอย่างไรให้นักเรียนคนนั้น สามารถได้ข้อมูลที่ต้องการและเป็นข้อมูลที่ต้องการ เหมาะสมกับวัย และไม่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

สอง-การวิเคราะห์ (Analyze)

คือ การสามารถวิเคราะห์การออกแบบและโครงสร้างของสื่อแต่ละประเภท รวมทั้งการสามารถเปรียบเทียบและแยกแยะความคิดเห็นจากข้อเท็จจริง เหตุและผล ลำดับและการเน้นในการนำเสนอเนื้อหา นั่นก็คือความสามารถในการ “ถอดองค์ประกอบ” โครงสร้างของเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอออกเป็นส่วน ๆ ไม่ว่าจะเป็น ภาพ เสียง ดนตรี การแสดง เทคนิคพิเศษ และอื่น ๆ ให้เหลือแต่สาระสำคัญของเนื้อหา เช่น โฆษณาชิ้นหนึ่งอาจไม่ได้จูงใจด้วยคุณภาพของสินค้าหรือบริการ แต่เป็นการแสดง เนื้อเรื่อง ดนตรีประกอบ หรือการชิงโชค ซึ่งเมื่อถอดองค์ประกอบทั้งหมดออกไปแล้ว สินค้าหรือบริการนั้น อาจไม่น่าสนใจเทียบเท่ากับสินค้าอีกชิ้นหนึ่งที่ไม่ได้โฆษณา หรือผู้บริโภคอาจเห็นว่ายังไม่จำเป็นต้องซื้อ

สาม-การประเมิน (Evaluate)

คือ การสามารถประเมินคุณภาพ ความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ประโยชน์และคุณค่า รวมทั้งความเกี่ยวข้องกับตนเอง ของเนื้อหาจากสื่อหลากหลายประเภท กล่าวคือผู้ที่มีทักษะในข้อนี้ จะสามารถประเมินได้ว่าเนื้อหาของสื่อที่บริโภคนั้น ถูกต้องและน่าเชื่อถืออย่างไร ซึ่งอาจเริ่มด้วยการ ประเมินผู้ผลิตเนื้อหานั้น และผู้สนับสนุน (ผู้ออกทุนให้ผลิตสื่อหรือเนื้อหานั้น) รวมถึงจุดประสงค์ใน การผลิตหรือเผยแพร่ข้อมูล เผยแพร่ข้อมูลนั้นว่ามีอิทธิพลต่อการผลิตข้อมูลและเนื้อหาหรือไม่ อย่างไร และข้อมูลและเนื้อหาส่วนใด ไม่ว่าจะเป็นข้อความ ภาพ หรือเสียง ที่อาจถูกตัดทอน ละทิ้ง และมีผลกระทบอย่างไรต่อความหมายโดยรวมของข้อมูลนั้น เช่น การนำเสนอข่าวจากสื่อหนึ่ง ๆ ซึ่ง บรรณาธิการ หรือเจ้าของสื่อนั้น ไม่สนับสนุนบุคคลในข่าวนั้น อาจมีผลอย่างไรต่อความครบถ้วนใน การนำเสนอข่าวนั้น ๆ โดยอาจนำเสนอแต่ด้านลบ และตัดทอนแง่มุมในด้านดี

สี่-การผลิต (Create)

นอกจากความสามารถในการเปิดรับสื่ออย่างมีวิจารณญาณแล้ว ผู้ที่รู้เท่าทันสื่อ ยัง จำเป็นต้องมีทักษะในฐานะผู้ผลิตสื่อที่เข้าใจกระบวนการและปัจจัยต่าง ๆ ในการผลิตเนื้อหาของสื่อ ซึ่งรวมถึงทักษะในการวางแผน ระดมสมอง และกำหนดวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ทักษะในการใช้ ภาษาในการเขียน หรือบอกเล่า และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อผลิต แก๊ซ หรือเผยแพร่ เนื้อหาที่ได้ผลิตขึ้นตามวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะได้รับรู้ถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการผลิตเนื้อหาสื่อ ซึ่ง จะทำให้สามารถถอดองค์ประกอบต่าง ๆ ออกจากเนื้อหาสาระที่แท้จริงของข้อมูลที่ได้มาอย่างมี ประสิทธิภาพ

สมาคมเพื่อการรู้เท่าทันสื่อแห่งชาติ ของประเทศสหรัฐอเมริกา (National Association for Media Literacy Education: MAMLE) ได้ให้คำแนะนำว่า การรู้เท่าทันสื่อ คือการเข้าใจความรู้ พื้นฐาน 6 ประการดังต่อไปนี้ (National Association for Media Literacy Education, 2009)

หนึ่ง-เนื้อหาของสื่อทุกประเภทมาจากการ “ประกอบสร้าง” (All media messages are “constructed” คือ การเข้าใจว่าเนื้อหาของสื่อ ไม่ได้เกิดขึ้นจากธรรมชาติ แต่มาจากการรวมกัน ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้น และมีการออกแบบ แก๊ซ และผลิตองค์ประกอบต่าง ๆ ให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ผลิต หรือผู้สนับสนุนทางการเงิน ดังนั้น เนื้อหาของสื่อ จึงไม่ได้มาจาก เสียงของประชาชนส่วนใหญ่ แต่มาจากการประกอบสร้างของบุคคลกลุ่มหนึ่งที่เป็นผู้ผลิต

การเปิดรับเนื้อหาของสื่ออย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การสร้างความเป็นจริงแก่ผู้รับสาร ให้มี โลกทัศน์เป็นไปตามที่สื่อนำเสนอว่าโลกแห่งความเป็นจริงเป็นอย่างไร ทั้งที่เนื้อหาของสื่ออาจไม่ได้ สะท้อนความจริงทั้งหมด เป็นความจริงที่ถูกสร้างขึ้น (constructed reality) แม้แต่หนังสือพิมพ์ หรือ รายการข่าว

สอง-สื่อแต่ละประเภท มีลักษณะและจุดเด่นที่แตกต่างกันและมีการใช้ “ภาษา” ของการประกอบสร้างที่ต่างกัน (Each medium has different characteristics, strengths, and a unique “Language” of construction)

คือการเข้าใจว่า สื่อแต่ละประเภท มีรูปแบบ ลักษณะและธรรมชาติที่ต่างกันไป มีการใช้เทคนิคพิเศษที่ต่างกันไป การตัดต่อ ตกแต่งภาพ การใช้ดนตรี มุมกล้อง เพื่อประกอบการสื่อความหมายและนัยยะสำคัญ

สาม-เนื้อหาของสื่อถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งส่วนมากจะเป็นไปเพื่อการแสวงหารายได้และ/หรืออำนาจทางใดทางหนึ่ง (Media messages are produced for particular purposes, mostly to gain profit and/or power)

คือ การเข้าใจว่าเนื้อหาส่วนใหญ่ของสื่อ จะมีนัยทางธุรกิจแฝงอยู่ เนื่องจากสื่อมีการประเมินผลประกอบการ มีกำไรขาดทุน ซึ่งองค์กรสื่อต้องเอาตัวรอดจากการขาดทุน และสื่อเป็นองค์กร ไม่ใช่สิ่งมีชีวิต จึงไม่มีจิตใจ ไม่มีความสำนึกรับผิดชอบในตัวเอง (สิ่งเหล่านี้อยู่ในตัวผู้บริหารองค์กรสื่อ) และเข้าใจว่า สื่อมีเจ้าของ มีผู้สนับสนุน (ผู้มีอิทธิพลต่อเจ้าของ) ผู้ถือหุ้น ซึ่งสามารถกำหนดรูปแบบเนื้อหาของสื่อได้ เนื้อหาจำนวนมาก เป็นไปเพื่อการจูงใจตามวัตถุประสงค์ของผู้ผลิต ดังนั้นต้องพิจารณาว่า ใครคือเจ้าของสื่อ ใครเป็นผู้เสียเงินสร้างหรือส่งสารนี้ขึ้นมา บุคคลหรือบริษัทนั้น มีทัศนคติอย่างไร มีอคติต่อการชักจูงความคิดอย่างใดหรือไม่

สี่-เนื้อหาของสื่อมีค่านิยมและทัศนคติแฝงอยู่ (Media Messages have embedded values and points of view)

คือการเข้าใจว่า เนื้อหาของสื่อมีการสื่อความหมายทั้งทางตรงและทางอ้อม ถึงจุดประสงค์ของการผลิตเนื้อหานั้น และเนื้อหาของสื่อเต็มไปด้วยการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ (symbolic meaning) อาจเป็นค่านิยมที่มีอคติ (bias) ตามวัตถุประสงค์ของผู้ผลิต ทัศนคติบางประการที่ไม่สอดคล้องอาจถูกปกปิด บิดเบือน

ห้า-ผู้คนใช้ทักษะ ความเชื่อ และประสบการณ์ส่วนตัวในการประกอบสร้างความหมายของเนื้อหาของสื่อ (People use their individual skills, beliefs and experiences) to construct their own meaning from media messages)

คือ การเข้าใจว่า ผู้รับสารอาจตีความหมายที่สื่อสารผ่านสื่อมวลชนไปตามประสบการณ์ วัฒนธรรม หรือพื้นฐานความเชื่อของตนเอง ดังนั้นเนื้อหาที่ดูเหมือนตรงไปตรงมา แต่อาจเป็นการดูถูกเหยียดหยาม หรือละเมิดสิทธิบุคคลอื่นก็ได้

หก-องค์กรสื่อมวลชนและเนื้อหาของสื่อมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรม และกระบวนการในระบอบประชาธิปไตย (Media and media messages can influence beliefs, attitudes, values, behaviors, and the democratic process)

คือการเข้าใจว่า เนื้อหาและค่านิยมที่นำเสนอทางสื่อมวลชน มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังโลกทัศน์และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนั้น สื่อมวลชนจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมหรือทำลายระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบที่ต้องกรการมีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็นและการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย

2.1.2.3 แนวคิดเรื่องการตรวจสอบสื่อโดยภาคประชาชน (Media watchdog group)

การตรวจสอบสื่อโดยภาคประชาชนมีด้วยกัน 3 ลักษณะ คือ ⁵

(1) เป็นการตรวจสอบตามประเด็น หรือสถานการณ์ ดำเนินการโดยองค์กรภาคประชาชนที่มีจุดยืนในเรื่องนั้น ๆ เช่น องค์กรสตรี องค์กรเด็ก องค์กรสิ่งแวดล้อม องค์กรศาสนา การตรวจสอบในลักษณะนี้มักกระทำแบบเชิงรับ คือ จะมีการเคลื่อนไหวตรวจสอบเมื่อสื่อได้นำเสนอเนื้อหาที่เข้าข่ายว่าละเมิดในประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจของกลุ่มองค์กรเหล่านั้น

(2) เป็นการตรวจสอบอย่างประจำและต่อเนื่องโดยองค์กรในภาคประชาสังคมที่ทำหน้าที่ตรวจสอบสื่อโดยเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้บริโภคสื่อ กลุ่มจับจ้องมองสื่อ ซึ่งมีทั้งในลักษณะของการตรวจสอบสื่อทั้งหมดหรือทุกประเด็น กับตรวจสอบแบบเฉพาะประเด็น เช่น เครือข่ายสื่อสตรี ซึ่งตรวจสอบเฉพาะประเด็นผู้หญิงที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อ เป็นต้น

(3) เป็นการตรวจสอบผ่านการให้ความรู้เรื่องสื่อแก่ประชาชนและพัฒนาความสามารถของประชาชนในการใช้ประโยชน์จากสื่อ สามารถวิเคราะห์ วิพากษ์ และผลิตสื่อได้ กลุ่มองค์กรเหล่านี้ ได้แก่ กลุ่มสื่อมวลชนศึกษา กลุ่มรู้เท่าทันสื่อ และกลุ่มเรียนรู้สื่อในสถาบันการศึกษาและชุมชนต่าง ๆ

ชนากานต์ เครือรัตนไพบูลย์⁶ สรุปลักษณะพิเศษขององค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบสื่อ 5 ประการ ได้แก่

- (1) มีความเป็นอิสระจากอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจ
- (2) สามารถประสานความร่วมมือระหว่างนักคิด นักวิชาการ นักวิจัย และนักกิจกรรมทางสังคม
- (3) สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายพลังทางสังคมกลุ่มต่าง ๆ จนเกิดบทบาทในการให้ความรู้เรื่องสื่อและการตรวจสอบสื่อร่วมกัน ด้วยมุมมองและกิจกรรมที่หลากหลาย

⁵ วิลาสินี พิพิธกุล, กลไกการตรวจสอบสื่อภาคประชาชน, 1.

⁶ ชนากานต์ เครือรัตนไพบูลย์, “การวิพากษ์สื่อในชุมชนออนไลน์ ของห้องเฉลิมไทยพันธุ์ปดอทคอม,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร, ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 41.

(4) ต้องมีสื่อประสิทธิภาพสูงอยู่ในมือ สามารถเผยแพร่ความรู้ และเปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เป็นศูนย์รวมของการค้นคว้าข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต โดยสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับเว็บไซต์ของกลุ่มพลังทางสังคมต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

(5) มีลักษณะเป็นองค์กรเครือข่ายที่เกิดจากการประสานพลังทางสังคมระดับต่าง ๆ ให้ขึ้นมาทำหน้าที่ร่วมกัน จึงต้องสร้างระบบการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 งานวิจัยการใช้อำนาจรัฐแทรกแซงสื่อมวลชนไทย

สื่อมวลชนไทยถูกรัฐบาลทุกสมัยแทรกแซงโดยตลอด ในยุครัฐบาลทหารหรือยุคปฏิวัติรัฐประหารการแทรกแซงสื่อเป็นในลักษณะใช้อำนาจรัฐผ่านทางกฎหมายโดยตรง เช่น ทบแท่นพิมพ์ เอาโซ่ไปล้อม ตรวจสอบเซ็นเซอร์ เป็นต้น ส่วนในยุครัฐบาลประชาธิปไตย การแทรกแซงสื่อแบบเนียนและซับซ้อนยิ่งขึ้น ด้วยการใช้ทั้งอำนาจรัฐและอำนาจทุน โดยมี 6 รูปแบบ⁷ คือ (1) แทรกแซงสื่อผ่านงบประมาณ (2) แทรกแซงสื่อผ่านความสัมพันธ์ส่วนตัว (3) แทรกแซงสื่อด้วยการกว้านซื้อหุ้น (4) แทรกแซงสื่อผ่านระบบสัมปทาน (5) แทรกแซงสื่อด้วยกฎหมาย (6) แทรกแซงสื่อผ่านหน่วยงานภาครัฐ

แม้ว่ารัฐธรรมนูญบัญญัติถึงมาตรการห้ามแทรกแซงสื่อไว้หลายมาตรการแต่ในทางปฏิบัติยังมีการแทรกแซงเสรีภาพสื่อโดยวิธีการนอกกฎหมาย ดังต่อไปนี้⁸

(1) แทรกแซงความเป็นอิสระของกองบรรณาธิการ ในรูปแบบดังต่อไปนี้

- กำหนดกรอบนโยบายนำเสนอเนื้อหา (content platform) จากฝ่ายอำนาจการ
- ใช้หนังสือพิมพ์ในหน้าข่าวที่โดดเด่น เสนอข่าวสนับสนุนกิจกรรมทางธุรกิจอื่น ๆ

ของผู้ถือหุ้นใหญ่

- หนังสือพิมพ์บางฉบับ ฝ่ายอำนาจการมีบทบาทกำหนดเนื้อหาในระดับปฏิบัติการ เช่น ตัวแทนจากฝ่ายอำนาจการ เข้ามาร่วมประชุมกำหนดประเด็นข่าว หรือบรรณาธิการได้ข่าวอาจต้องขอความเห็นชอบจากฝ่ายอำนาจการก่อนลงมือทำข่าว ในบางกรณีผู้บริหารหนังสือพิมพ์ในฝ่าย

⁷ จริยา คงมา, “มาตรการป้องกันและแก้ไขการแทรกแซงสื่อมวลชนโดยรัฐบาล,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2554), 3.

⁸ พิศร รามสุต วัฒนันท์, “เรื่องการกำกับดูแลเนื้อหาหนังสือพิมพ์,” รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547), 36-39.

อำนาจการอาจได้รับคำขอจากผู้ มีส่วนได้ส่วนเสีย (ซึ่งมีความสัมพันธ์ส่วนตัว) ในเหตุการณ์หรือ วิกฤติการณ์ใด ให้ช่วยสอดส่อง (monitor) เนื้อหาที่ฝ่ายข่าวจะรายงานในหนังสือพิมพ์ ผลก็คือการ เซ็นเซอร์ (ตัวเอง) หรือการแทรกแซงเนื้อหาตัวเอง

- ปลดหรือโยกย้ายบรรณาธิการข่าวไปสู่ตำแหน่งที่ไม่มีบทบาทในการกำหนด

ทิศทางข่าว

(2) แทรกแซงแหล่งข่าวที่ให้ข้อมูลแก่ผู้สื่อข่าว

(3) เลี้ยงดูปุเล่านักข่าว

(4) ใช้อำนาจผ่านหน่วยราชการ และรัฐวิสาหกิจหรือธุรกิจในการซื้อขายไม่ซื้อ

โฆษณาในสื่อที่ตรวจสอบวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล

(5) ช่างชิงความเป็นเจ้าของสื่อ

(6) จัดตั้งผู้อ่านเพื่อตอบโต้สื่อ

(7) ตรวจสอบบุคลากรด้านสื่อ

(8) ช่มชู้บุคลากรด้านสื่อ

(9) ใช้กำลังคุกคามทำร้าย

2.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมสื่อมวลชนไทย

ปัจจุบันมีกฎหมายหลัก 2 ฉบับ⁹ ที่ให้อำนาจรัฐกำกับดูแลเนื้อหาสื่อ ได้แก่ พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ซึ่งใช้กำกับดูแลเนื้อหาของ สื่อโทรทัศน์และวิทยุ และพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์) ซึ่งใช้กำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต

ในกรณีสื่อโทรทัศน์และวิทยุ มาตรา 37 แห่ง พ.ร.บ.การประกอบกิจการ กระจายเสียงฯ ห้ามสถานีโทรทัศน์และวิทยุเผยแพร่รายการที่ “มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้าง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความ มั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะ ลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน อย่างร้ายแรง” หากฝ่าฝืนคณะกรรมการ กสทช. มีอำนาจสั่งให้สถานีโทรทัศน์ระงับการออกอากาศ รายการดังกล่าวได้ก่อนสอบสวนข้อเท็จจริง และอาจสั่งให้พักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตของ สถานีโทรทัศน์และวิทยุนั้นได้

⁹ เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และจิปไตร แสละวงศ์, “รัฐและการแทรกแซงสื่อ,” *รายงานการวิจัย* (กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2558), i- ii.

ในกรณีสื่ออินเทอร์เน็ต กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที) มีอำนาจตามมาตรา 18 (2) “เรียกดูข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์” ของประชาชนจากบริษัทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต และมีอำนาจสั่งปิดหรือระงับการเข้าถึงเว็บไซต์ที่แพร่ข้อมูลที่ “อาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร...หรือที่มีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน...” (มาตรา 20 วรรคหนึ่ง) ตามคำสั่งของศาล

นอกจากกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสื่อประเภทต่าง ๆ โดยตรงแล้ว ยังมีกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งที่รัฐใช้ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนอีกหลายฉบับ เป็นต้นว่า¹⁰

(1) บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ได้แก่

ก. ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรในประมวลกฎหมายอาญา เช่น

- ความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย

พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (มาตรา 112)

- ความผิดฐานบ่อนทำลายความสงบภายใน (มาตรา 116)

- ความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายราชินี

ราชินี ราชสามี รัชทายาท หรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ (มาตรา 133)

- ความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย ผู้แทน

รัฐ ต่างประเทศซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก (มาตรา 134)

ข. บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐในสถานการณ์ฉุกเฉิน

เช่น

- พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

(มาตรา 9 และ 11)

- พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 (มาตรา 9)

(2) บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น ได้แก่

- ประมวลกฎหมายอาญาความผิดฐานหมิ่นประมาท (มาตรา 326, 327, 328, 329, 330 และ 331) และความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า (มาตรา 393)

- ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ว่าด้วยหมิ่นประมาททางแพ่ง (มาตรา 423)

- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

¹⁰ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, *สาระสังเขปประเด็นการปฏิรูปประเทศไทยด้านสื่อสารมวลชน* (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558), 16- 17.

- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ. 2534 (มาตรา 93)
- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 (มาตรา 9)
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 (มาตรา 56)
- (3) บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ได้แก่
 - ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน (มาตรา 136) และความผิดฐานดูหมิ่นศาล (มาตรา 198)
 - กฎหมายว่าด้วยความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเพราะการวิพากษ์วิจารณ์หรือสร้างอิทธิพลต่าง ๆ เหนือคดี (เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 32)
- (4) บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ได้แก่
 - ก. ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานเผยแพร่สิ่งลามกอนาจาร (มาตรา 287)
 - ข. กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา เช่น
 - พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (มาตรา 22, 23, 24, 25, 26 และ 27)
 - พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 (มาตรา 40, 41 และ 42)
 - พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 (มาตรา 88 และ 88 ทวิ)
 - พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2535 (มาตรา 56, 57, 58, 59 และ 60)
 - พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 (มาตรา 38 และ 39)
 - พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 (มาตรา 48)
 - พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 (มาตรา 48, 48/1 และ 48/2)
 - พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 (มาตรา 8)

2.2.3 งานวิจัยการกำกับดูแลจริยธรรมสื่อมวลชนไทย

ในประเทศไทย เริ่มมีระบบการกำกับดูแลกันเองของสื่อเป็นครั้งแรกในปี 2540 ที่เจ้าของ บรรณาธิการและนักข่าวจากหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ รวมตัวกันก่อตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ แต่ตลอดระยะเวลา 17 ปีที่ผ่านมา สภาการหนังสือพิมพ์ฯ ถูกตั้งคำถามมาตลอดถึงประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกันเอง โดยไม่ต้องมีกฎหมายมาเกี่ยวข้อง เพราะที่ผ่านมาเคยมีกรณี

สมาชิกที่เป็นองค์กรหนังสือพิมพ์ ไม่พอใจการทำหน้าที่ของสภาการหนังสือพิมพ์ฯ แล้วลาออกไป สภาการหนังสือพิมพ์ฯ ก็ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบจริยธรรมของหนังสือพิมพ์นั้นได้อีกเลย¹¹

ทางด้านสื่อแพร่ภาพ กระจายเสียง และโทรคมนาคมนั้น พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่น ความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มาตรา 27 (18) ประกอบกับ พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 39 กำหนดให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์ เป็นองค์กรรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพ และวิชาชีพและการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเอง ภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม และ การจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมต้องคำนึงถึงการคุ้มครองการได้รับข้อมูลข่าวสารสาธารณะของ ประชาชนและการคุ้มครองผู้บริโภคจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้ง การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพขององค์กร ทั้งนี้การควบคุมการ ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพขององค์กรดังกล่าว ให้แต่ละองค์กรจัดตั้งคณะกรรมการการควบคุม จริยธรรมขึ้น โดยมีองค์ประกอบและให้คำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ประกอบอาชีพและ วิชาชีพ นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก อย่างไรก็ดี ที่ผ่านมายังขาดความชัดเจนของการแบ่ง งานกันทำ (division of work) ในการบังคับใช้กฎหมาย ในการกำกับดูแลเนื้อหาสาระหว่างเรื่องที่จะ นำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของ กสทช. กับเรื่องที่จะนำเข้าสู่กระบวนการกำกับดูแลกันเองของ องค์กรวิชาชีพตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 40 ของกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ในทางปฏิบัติปัจจุบันเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับเนื้อหารายการจะพิจารณาโดย อนุกรรมการด้านผังรายการ และเนื้อหารายการเป็นส่วนใหญ่¹²

¹¹ สำนักข่าวอิศรา, “บทความ “ปฏิรูปสื่อ: โจทย์หินของสภาพัฒน์ฯ” โดย ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี,” https://www.isranews.org/isranews/31855-media_31855.html (สืบค้นเมื่อ วันที่ 5 สิงหาคม 2557.)

¹² พรรษาสิริ กุหลาบ, ชนัญสรุ อรนพ ณ อยุธยา และ พิมลพรรณ ไชยรินทร์, มาตรฐาน องค์กรกำกับดูแลกันเองด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์สำหรับประเทศไทย “รายงาน ผลการศึกษาขั้นสุดท้าย (Final Report) ฉบับปรับปรุงโครงการพัฒนาและส่งเสริมแนวทางการกำกับ ดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์,” (ศูนย์ศึกษานโยบายสื่อ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559), 16-17.

สำหรับกลไกและรูปแบบการกำกับดูแลตนเองในองค์กรสื่อวิทยุและโทรทัศน์ไทย การศึกษาวิจัยโดยทีดีอาร์ไอ¹³ พบว่าสถานีโทรทัศน์ของไทยทั้งรายเก่า (Analog TV) และรายใหม่ (Digital TV) มีเพียง 4 สถานี ได้แก่ ช่อง 9 อสมท. (Modern Nine TV) ช่องไทยพีบีเอส Nation TV และ NOW (ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินงานของบริษัท เนชั่น บรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ที่มีการกำหนดมาตรฐานจริยธรรม (Code of Ethics) และ/หรือ แนวปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมสื่อ (Code of Conduct) ในการประกอบกิจการ

แต่หากพิจารณาทั้งระบบโดยวัดจากการมีคู่มือจริยธรรมของตนเอง การมีช่องทางรับเรื่องร้องเรียน การติดตามผลและบทลงโทษที่ชัดเจนนั้น มีไทยพีบีเอส เพียงช่องเดียวที่มีองค์ประกอบ การกำกับดูแลตนเองครบถ้วนที่สุด

โดยสรุปคือสถานีโทรทัศน์ส่วนใหญ่ไม่มีองค์กรประกอบและกลไกการกำกับดูแลตนเอง คือ ไม่มีการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพ (Code of Ethics) และแนวปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม (Code of Conduct) เป็นของตนเอง ไม่มีกลไกรับเรื่องร้องเรียน ไม่มีการประชาสัมพันธ์ ช่องทางการรับเรื่องเรียน ไม่มีการแจ้งกลับการติดตามผลหรือไม่ระบุถึงบทลงโทษผู้ละเมิดจริยธรรมสื่อ ปัจจุบันเหล่านี้สะท้อนว่าผู้ประกอบการสื่อวิทยุโทรทัศน์ของไทยส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการกำกับตนเองอย่างจริงจัง ยกเว้นไทยพีบีเอส

อาจเป็นเพราะ ไทยพีบีเอส คือสถานีโทรทัศน์เพียงช่องเดียวที่เป็นสื่อสาธารณะ ซึ่งมีการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญไม่มุ่งเน้นผลประโยชน์ทางธุรกิจ ส่วนสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ ที่เป็นสถานีเชิงพาณิชย์จึงให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ทางธุรกิจมากกว่าประเด็นการกำกับดูแลตนเอง

ส่วนรูปแบบและกลไกการกำกับดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพสื่อวิทยุและโทรทัศน์ไทย การศึกษาวิจัยโดยทีดีอาร์ไอ¹⁴ พบว่ารูปแบบและกลไกการกำกับดูแลกันเองในระดับองค์กรวิชาชีพสื่อพบว่าองค์กรและสมาคมวิชาชีพสื่อให้ความสำคัญกับเรื่องความอยู่รอดทางธุรกิจและการประกอบกิจการเป็นความสำคัญอันดับแรก

ทางด้านกลไกการกำกับดูแลกันเองนั้น องค์กรวิชาชีพส่วนใหญ่มีการบัญญัติมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพและ/หรือ แนวปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมสำหรับใช้เป็นแนวปฏิบัติในหมู่สมาชิก

¹³ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, “กลไกการกำกับดูแลตนเอง รายงานผล การศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อ,” เล่มที่ 7 (สำนักงาน คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2559), 124-125.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, 134-135.

ขององค์กรและสมาคมวิชาชีพสื่อ แต่ยังคงกลไกการเฝ้าระวังและบังคับใช้ที่ชัดเจนเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม ส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะรอให้มีการร้องเรียนจากผู้ชมผู้ฟังก่อนจึงจะมีการดำเนินการด้านจริยธรรมและมีคณะกรรมการจริยธรรมเพื่อพิจารณาเรื่องร้องเรียน แต่ขาดการเฝ้าระวัง (Monitoring) กันเองอย่างจริงจัง นอกจากนี้ องค์กรวิชาชีพส่วนใหญ่มีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนแต่ขาดการสื่อสารบอกแก่ประชาชน และพบว่าทุกองค์กรวิชาชีพสื่อต้องการให้ผู้ร้องเรียนระบุชื่อ-นามสกุลจริง เพื่อยืนยันตัวบุคคล ส่วนมาตรการการลงโทษส่วนใหญ่คือการตักเตือน

นอกจากนั้นยังพบว่า องค์กรวิชาชีพที่มีความพร้อมในการกำกับดูแลกันเองได้ประสบความสำเร็จที่สุดก็คือ สมาคมโฆษณาแห่งประเทศไทย โดยมีปัจจัยสำคัญคือ มีสมาชิกให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกติกาอย่างดีเนื่องจากมีแรงจูงใจที่เชื่อมโยงกับโอกาสในการประกอบวิชาชีพ มีการกำหนดธรรมนูญ/ข้อบังคับ/จรรยาบรรณ มีคู่มือปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีกลไกการดำเนินการกำกับที่เป็นระบบ และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีกลไกการรับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ ตลอดจนที่ดำเนินการในมิติอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วยเช่น การออกแถลงการณ์/การยื่นหนังสือ ตลอดจนการส่งเสริมด้าน วิชาการ ด้านสวัสดิภาพ/สวัสดิการของคนในวิชาชีพ มีการจัดกิจกรรมในระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มีการจัดประกวดรางวัล ตลอดจนการผลักดันกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ได้นับเป็นองค์กรวิชาชีพตัวอย่างในการประสานความร่วมมือจากหลายฝ่ายได้อย่างลงตัว

2.2.4 งานวิจัยการตรวจสอบสื่อโดยภาคประชาชนของไทย¹⁵

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ศึกษาวิจัยการตรวจสอบสื่อโดยภาคประชาสังคมของไทย 10 องค์กร ประกอบด้วย

- (1) Media Monitor
- (2) Media Inside Out
- (3) สสย. (สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน)
- (4) เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ
- (5) สมาคมสภาองค์กรพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย
- (6) Deep South Watch (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้)
- (7) แคมเปญ ‘เลิกเผยแพร่คดีการล่อลวงข่มขืนว่าเป็นสิ่งปกติ’
- (8) กลุ่ม FOR-SOGI38 (‘ชาวกิจกรรมเพื่อสิทธิความหลากหลายทางเพศ’)

¹⁵ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, “กลไกการตรวจสอบสื่อภาคประชาชน รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อ,” เล่มที่ 6 (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2559), 29-142.

(9) สมาคมผู้ชมไทยพีบีเอส

(10) สำนักข่าวอิศรา

สรุปบทเรียนจากองค์กรตรวจสอบสื่อภาคประชาชนในประเทศไทยมีทั้งปัจจัยบวกและปัจจัยลบ

(1) ปัจจัยบวก

1) เกิดองค์กรในภาคประชาสังคมที่ทำหน้าตรวจสอบสื่อหรือให้ความรู้เรื่องสื่อโดยเฉพาะ และมีการทำงานต่อเนื่องยาวนาน เช่น MEDIA MONITOR, สสย., MEDIA INSIDE OUT และเครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ

2) การตรวจสอบสื่อมีมาตรฐานมากขึ้น การทำงานมีขั้นตอนชัดเจน มีการสร้างองค์ความรู้ และมีข้อมูลวิชาการสนับสนุน

3) มีการพัฒนาบุคลากรที่ทำหน้าที่เฝ้าระวังสื่อ หรือให้ความรู้เรื่องสื่อ ทั้งในระดับองค์กร ระดับเครือข่าย และระดับปัจเจก

4) มีการร่วมมือกันระหว่างภาคี เครือข่ายประชาสังคม ทำให้การขับเคลื่อนประเด็นต่าง ๆ มีพลังและเกิดการขยายผล ดังเช่นในกรณี คณะเครือข่ายสื่อเพื่อเด็กยื่นหนังสือร้องเรียนให้ กสทช.ออกมาตรการควบคุมโฆษณาอาหารและเครื่องดื่มในรายการสำหรับเด็กทางโทรทัศน์ 68 (ในเครือข่ายดังกล่าวประกอบด้วยกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เช่น สสย., เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ, MEDIA MONITOR และมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค)

5) มีการดำเนินการรวดเร็วฉับไว ตอบสนองสื่ออย่างทันท่วงที ทำให้กรณีที่กำลังอยู่ในกระแสสังคมได้รับการติดตามแก้ไข หรือการชี้แจงจากสื่ออย่างทันเหตุการณ์

6) มีความหลากหลายในเชิงประเด็นมากขึ้น มีกลุ่มตรวจสอบสื่อเฉพาะด้านที่ทำหน้าที่เฝ้าระวังประเด็นต่าง ๆ เช่น ศาสนา สันติภาพ วิถีชุมชน ความหลากหลายทางเพศ และทรัพยากร เป็นต้น

7) เทคโนโลยีช่วยให้การทำงานสะดวกขึ้นในหลาย ๆ แ่ง ตัวอย่างเช่น การรวบรวมหลักฐานทำได้ง่ายขึ้น สามารถเก็บบันทึกข้อมูลรายการเป็นไฟล์ดิจิทัล (จากเดิมที่ต้องใช้วิดีโอเทปอัด) สามารถเรียกดูรายการย้อนหลังบน Youtube ได้ หรือในแง่ของการสื่อสาร การรับเรื่องร้องเรียนสามารถกระทำผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ เว็บไซต์ ไลน์ แฟนเพจ

8) ตามแนวคิดฐานันดรที่ห้า สื่อใหม่เอื้อต่อการสร้างพื้นที่สาธารณะ ทำให้กลุ่มคนปัจเจกบุคคลหรือภาคประชาสังคม สามารถใช้เว็บสังคมเป็นช่องทางในการรณรงค์ ติดตามประเด็นปัญหาและระดมความคิดเห็น ผ่านทางเว็บไซต์อย่างเช่น Change.org หรือ Facebook หรือ ผ่าน Online forum อย่างพันทิปดอทคอมได้ และเกิดแรงกระเพื่อมผ่านการสื่อสารที่เป็นเครือข่ายไปสู่ผู้ใช้ออนไลน์ สื่อกระแสหลัก ประชาชนในวงกว้าง และผู้วางนโยบาย

9) เกิดการวางรากฐานวัฒนธรรมการตรวจสอบสื่อ สื่อมวลชนมีการปรับตัวยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์มากขึ้น เป็นการกระตุ้นเตือนให้สื่อตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคม

10) กลุ่มองค์กรตรวจสอบสื่อภาคประชาชนส่วนใหญ่ มีลักษณะของความเป็นเครือข่ายประชาสังคมกลุ่มอาสาสมัคร เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจร่วมกัน มีโครงสร้างองค์กรแบบแนวราบ ทำให้การทำงานมีความยืดหยุ่นคล่องตัว และสามารถดำเนินการได้ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

11) มีหน่วยงานของรัฐที่ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนแก่องค์กรตรวจสอบสื่อหรือองค์กรสื่อมวลชนศึกษา เช่น สสส. หรือ กสทช.

(2) ปัจจัยลบ

1) สังคมให้ความสำคัญกับปัญหาเชิงประเด็นมากกว่า โดยเฉพาะกับกรณีที่กำลังอยู่ในกระแสความสนใจของสังคม

2) ข้อจำกัดในเรื่องทรัพยากร ทั้งในแง่ของทุนดำเนินการ และบุคลากร

3) กองทุนต่าง ๆ ของรัฐ เช่น กองทุน กทปส. เข้าถึงได้ยาก ทำให้องค์กรในภาคประชาสังคมขาดแคลนทุนทรัพย์ที่จะยกระดับงาน

4) บุคลากรจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ใช้เวลาในการเรียนรู้ เพิ่มพูนทักษะและต้องมีความอดทนสูง เนื่องจากงานเฝ้าระวังหรือวิเคราะห์สื่อ เป็นงานที่ต้องใช้เวลา แต่ลักษณะงานในเครือข่ายประชาสังคม หรืออาสาสมัคร เป็นงานที่ขาดความมั่นคง ทำให้เกิดภาวะสมองไหล

5) หน่วยงานกำกับดูแลภาครัฐ เช่น กสทช. ยังมีข้อครหาในเรื่องการสรรหาบุคลากร เมื่อเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการบางรายขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการมากกว่าผู้บริโภค ก็มีผลทำให้การแก้ปัญหาหรือการผลักดันนโยบายเป็นไปด้วยความล่าช้าและยากลำบาก

6) การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล หรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นบ่อยในประเทศไทย บางครั้งมีส่วนทำให้การผลักดันนโยบายหยุดชะงัก ขาดความต่อเนื่อง รวมไปถึงข้อจำกัดจากการที่ไม่สามารถแสดงความคิดเห็น หรือวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลแบบตรงไปตรงมาได้

7) การกำกับดูแลกันเองของสื่อ (Self-Regulation) ยังไม่ประสบผลเท่าที่ควร เนื่องจากผู้ประกอบการสื่อจำนวนมากคำนึงถึงแต่เรื่องผลประโยชน์เป็นหลัก

8) ภูมิทัศน์สื่อที่เปลี่ยนไป ทำให้การตรวจสอบเฝ้าระวังมีความยุ่งยากขึ้น ไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึงนอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดปัญหาในมิติใหม่ ๆ อาทิ การขาดจิตสำนึกสาธารณะ การละเมิด

ความเป็นส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคล การแสดงออกโดยขาดความยับยั้งชั่งใจ การใช้ตรรกะวิบัติ และการตามกระแสโดยใช้อารมณ์นำหน้าเหตุผล

9) จากข้อที่แล้ว นอกจากสังคมจะไม่รู้เท่าทันสื่อแล้ว คนยังไม่รู้เท่าทันตัวเอง

10) ในขณะที่การให้ความรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทยยังจำกัดอยู่ในวงแคบในระดับกิจกรรมหรือระดับปัจเจกเท่านั้น

11) คนทำงานจำนวนหนึ่งยอมรับว่า องค์กรในภาคประชาสังคมประสบความสำเร็จในการขยายผลไปสู่ภาคประชาสังคม และชุมชนวิชาการ แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรในการขยายผลไปสู่สังคมในวงกว้าง

2.2.5 งานวิจัยเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพจริยธรรมและการกำกับดูแลสื่อมวลชนต่างประเทศ

2.2.5.1 การกำกับดูแลสื่อมวลชนใน 4 ประเทศประชาธิปไตย¹⁶

ประเทศที่สื่อมีเสรีภาพอันดับต้น ๆ ของโลก 4 ประเทศ คือเยอรมนี สหราชอาณาจักร เนเธอร์แลนด์ และฟินแลนด์ มีรูปแบบการบังคับใช้มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยสื่อมวลชนกำกับดูแลกันเอง โดยสภาวิชาชีพสื่อหรือภาคประชาชน (สื่อและประชาชนทั่วไป) เป็นทั้งผู้ร่างและผู้บังคับใช้มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพยอมรับจรรยาบรรณวิชาชีพบนพื้นฐานของความสมัครใจ

เหตุผลที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อยอมรับจรรยาบรรณวิชาชีพทั้งที่ไม่มีกฎหมายรองรับบทลงโทษเพราะ

1) อาจถูกขับออกจากสหภาพแรงงาน (Labor union) หรือสหภาพการค้า (Trade union) ที่สื่อเป็นสมาชิก ซึ่งจะทำให้เสียประโยชน์หลายประการ เช่น ขาดความน่าเชื่อถือจากประชาชนและผู้ร่วมอาชีพ ซึ่งอาจส่งผลต่ออาชีพหรือธุรกิจของตน หรือขาดอำนาจต่อรอง ทั้งกับรัฐ (ในมุมมองสื่อโดยรวม) กับบริษัทหรือนายจ้าง (ในมุมมองนักข่าว นักหนังสือพิมพ์ลูกจ้าง) หรือกับคู่แข่งทางธุรกิจ (ในมุมมองเจ้าของบริษัท)

2) ความน่าเชื่อถือของโครงสร้าง คณะกรรมการสภาวิชาชีพผู้บังคับใช้จรรยาบรรณวิชาชีพสื่อ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากหลายฝ่าย ทั้งที่เกี่ยวข้องกับสื่อโดยตรง เช่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อเจ้าของบริษัท บรรณาธิการ และที่เกี่ยวข้องกับสื่อทางอ้อม เช่น ตัวแทนจากประชาชน ภาคการศึกษา ผู้ทำงานเกี่ยวกับเยาวชนหรือการคุ้มครองผู้บริโภคและนักกฎหมาย เป็นต้น ในสัดส่วนและสิทธิออกเสียงเท่าเทียมกันดังตัวอย่างจาก คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อของเนเธอร์แลนด์ (Raad voor de Journalistiek) ที่ประกอบด้วยตัวแทนผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ (Journalists) และที่ไม่ใช่สื่อ (Non-

¹⁶ เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และธิปไตย แสละวงค์, “รัฐและการแทรกแซงสื่อ,” รายงานการวิจัย, 79- 86.

journalists) เช่น อาจารย์ภาควิชานิติศาสตร์ ฝ่ายละ 10 คน หรือคณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับสื่อของสหราชอาณาจักร (Press Complaint Commission-PCC) ที่ประกอบด้วยกรรมการ 17 คน ได้แก่ ประธานคณะกรรมการ PCC ที่เป็นตัวแทนของอุตสาหกรรมสื่อสิ่งพิมพ์ ตัวแทนจากประชาชนทั่วไป (Public Members) และตัวแทนจากบรรณาธิการสื่อ (Editorial Members) ฝ่ายละ 8 คน

สำหรับมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อหนังสือพิมพ์ ในเยอรมนี สหราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ และฟินแลนด์ ประเด็นที่ถูกเน้นมากที่สุดคือ

- 1) ความถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร (Accuracy)
 - 2) การแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับความเห็น (Distinction between fact and opinion)
 - 3) การไม่ยุยงให้เกิดความเกลียดชังและแบ่งแยก (Hate speech/discrimination)
- ส่วนประเด็นที่ถูกเน้นรองลงมา เช่น ไม่รายงานข่าวที่ละเมิดความเป็นส่วนตัวของประชาชน (รายงานเลขที่อยู่ส่วนตัวในข่าว ฯลฯ) วิธีการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร (ไม่ดักฟังโทรศัพท์ ฯลฯ) หรือการเสนอข่าวที่สื่อความหมายให้เข้าใจว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำผิดหรือเป็นอาชญากร ทั้งที่คดียังไม่ถึงที่สุด เป็นต้น

2.2.5.2 การกำกับดูแลสื่อในสาธารณรัฐสิงคโปร์¹⁷

สิงคโปร์ควบคุมสื่ออย่างเข้มงวดโดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเมืองหรือการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล โดยองค์กรพัฒนาสื่อแห่งชาติสิงคโปร์ (MDA) ซึ่งอยู่ภายใต้กระทรวงการสื่อสารและข่าวสาร (MCI) ทำหน้าที่ควบคุมดูแลและออกกฎหมายและแนวทางปฏิบัติด้านสื่อมวลชนทั้งหมด

กฎหมายพื้นฐานด้านการสื่อสารของสาธารณรัฐสิงคโปร์ที่สำคัญคือ กฎหมายหนังสือพิมพ์และการพิมพ์ พ.ศ. 2517 (Newspaper and Printing Press Act of 1974) บังคับหนังสือพิมพ์ทุกฉบับต้องต่อใบอนุญาตทุกปี และกฎหมายว่าด้วยการกระจายเสียง (Broadcasting Act) มีการควบคุมที่คล้ายกับพระราชบัญญัติหนังสือพิมพ์และการพิมพ์

สิงคโปร์มีรัฐบาลมาจากการเลือกตั้ง แต่พรรครัฐบาลของสิงคโปร์มีเสียงควบคุมอำนาจเบ็ดเสร็จ และธุรกิจสื่อสิงคโปร์ผูกขาดโดยสองบริษัทโดยมีรัฐบาลถือหุ้น จึงทำให้การควบคุมสื่อเข้มงวดคล้ายกับประเทศสังคมนิยม หรือคอมมิวนิสต์ จึงส่งผลให้ประเด็นจริยธรรมสื่อมีบทบาทน้อยกว่าการควบคุมด้วยกฎหมายของรัฐ

¹⁷ ศิริวรรณ อนันต์โท และผู้วิจัย, “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน โครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์: Module 2,” รายงานการวิจัย, 118-127.

2.2.5.3 สิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนสหรัฐอเมริกา¹⁸

สำหรับสหรัฐอเมริกา รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาได้รับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนไว้ในบทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 (First Amendment) โดยห้ามรัฐสภาตรากฎหมายใด ๆ อันจำกัดหรือตัดทอนเสรีภาพของสื่อมวลชน หลักการนี้ได้ถูกนำไปพัฒนาและนำมาปรับใช้ในการให้ความคุ้มครองและรับรองเสรีภาพของสื่อมวลชนโดยศาลสูงสหรัฐได้กำหนดแนวทางคุ้มครองการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้ในคำพิพากษาซึ่งกลายมาเป็นแนวทางที่ศาลในคดีต่อมายึดเป็นบรรทัดฐานพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน

การดำเนินงานขององค์กรสื่อวิทยุโทรทัศน์ของสหรัฐอเมริกาอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมาย Telecommunications Act of 1996 ที่กำหนดให้ประชาชนมีเสรีภาพในการประกอบกิจการภายใต้การแข่งขันที่เป็นธรรม นอกจากนี้ ศาลยังใช้หลัก Whistleblower Protection คุ้มครองสื่อมวลชนที่เป็นลูกจ้างที่เปิดเผยการกระทำของนายจ้างของตนที่ขัดต่อกฎหมายและกระทบต่อประโยชน์ของสังคมต่อสาธารณชนอีกด้วย

สหรัฐอเมริกายังมีองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการให้ความคุ้มครองเสรีภาพของสื่อมวลชนอีก 2 องค์กร คือ Federal Communications Commission: FCC ที่จัดตั้งขึ้นจากกฎหมายเฉพาะที่ชื่อว่า Telecommunications Act of 1996 ทำหน้าที่กำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และคณะกรรมการเพื่อการค้าของสหพันธ์หรือ Federal Trade Commission: FTC เป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมาย The Federal Trade Commission Act of 1914 มีอำนาจหน้าที่ต่อต้านการผูกขาดทางการค้าและการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีอำนาจทบทวนการควบรวมกิจการหรือการเข้าถือสิทธิ์ในกิจการหนึ่งกิจการใดที่ส่งผลให้ปิดเปิดอำนาจทางการตลาด อันอาจทำให้การให้บริการวิทยุโทรทัศน์ไม่มีความหลากหลาย (Diversity) และจะจำกัดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนได้

¹⁸ วนิตา แสงสารพันธ์, “กลไกการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศสหรัฐอเมริกา: ศึกษาเฉพาะกรณีสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์,” วารสารจุลนิติ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (มีนาคม - เมษายน 2554): 49- 61.

2.2.5.4 การตรวจสอบสื่อโดยภาคประชาชนต่างประเทศ¹⁹

(1) การตรวจสอบสื่อโดยภาคประชาชนสหรัฐอเมริกา

1) องค์กร FAIR

FAIR ย่อมาจาก Fairness & Accuracy in Reporting (ความเที่ยงธรรม และถูกต้องครบถ้วนในการรายงานข่าว) เป็นกลุ่มเฝ้าระวังสื่อในประเทศสหรัฐที่เริ่มต้นดำเนินการในปี ค.ศ.1986 โดยมีจุดมุ่งหมายหลักในการส่งเสริมเสรีภาพสื่อ สนับสนุนความหลากหลายของสื่อ ตรวจสอบการผูกขาดสื่อ ท่าทีของสื่อที่มีความลำเอียง อคติ เหมินเฉยต่อประโยชน์สาธารณะและเสียงส่วนน้อย FAIRต่อต้านการเซ็นเซอร์ นำข่าวสารที่ถูกกลบเกลื่อนมาเผยแพร่ และปกป้องนักข่าวที่ถูกปิดปาก FAIR ทำงานร่วมกับเครือข่ายนักเคลื่อนไหวและนักข่าวทั่วประเทศ มีการให้คำติชมแก่การทำหน้าที่ของนักข่าว และยังกระตุ้นให้ประชาชนพัฒนาตนเองมาเป็นผู้บริโภคข่าวสารที่ตื่นตัว มีส่วนร่วมในการตรวจสอบสื่อ และติดต่อกับสื่อมวลชนโดยตรงเพื่อเรียกร้องให้สื่อมีความรับผิดชอบในการรายงานข่าว FAIR มีการผลิตสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่งานวิจารณ์สื่อ และให้ความรู้ เช่นจดหมายข่าว รายการวิทยุ Counter Spin (ต่อต้านการปั่นข่าว) และมีการส่งข่าวสารให้แก่สมาชิกกว่า 50,000 รายทางอีเมล ทางด้านการเงิน FAIR มีการรับบริจาคเงินสนับสนุนจากสมาชิก และปฏิเสธรายได้จากโฆษณาหรือบริษัทเพื่อรักษาความเป็นอิสระ

2) องค์กร AIM

AIM ย่อมาจาก Accuracy In Media (ความถูกต้องครบถ้วนในสื่อ) เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่มุ่งเน้นตรวจสอบความถูกต้องในการรายงานข่าวของสื่อมวลชน ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1969 โดยกลุ่มพลเมืองที่ตระหนักว่าสื่ออเมริกาขาดความเที่ยงตรงและนำเสนอข้อมูลด้านเดียว บทบาทของ AIM ในช่วงแรก ๆ คือการส่งจดหมายร้องเรียนไปถึงบรรณาธิการข่าวเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขข่าวสารที่ผิดพลาด ต่อมา มีการยกระดับไปสู่การเข้าซื้อหุ้นในบริษัทสื่อต่าง ๆ เพื่อสิทธิในการเข้าร่วมการประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อพบปะกับคณะผู้บริหารและเรียกร้องให้มีการแก้ไขการนำเสนอข่าวของบริษัทตน ผลงานหนึ่งที่โดดเด่นของ AIM คือการโน้มน้าวให้สถานีโทรทัศน์ PBS ออกอากาศสารคดีที่กลุ่มตนผลิตเพื่อท้าทายสถานีโทรทัศน์ใหญ่ ๆ ที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสงครามเวียดนามแต่เพียงด้านเดียว AIM รับการอุดหนุนจากสมาชิก โดยคิดเป็นค่าธรรมเนียมรายปีเพื่อสิทธิในการรับจดหมายข่าว AIM Report หรือผู้สนใจสามารถบริจาคเงินเข้าองค์กรแล้วนำไปลดหย่อนภาษีได้

¹⁹ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, “กลไกการตรวจสอบสื่อภาคประชาชน รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อ,” เล่มที่ 6, 15-19.

กิจกรรมต่าง ๆ ของ AIM ได้แก่ การผลิตสื่อต่าง ๆ การเดินขบวนประท้วง การจัดกิจกรรมพิเศษ เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความมีอคติ และความไม่เที่ยงตรงของสื่อ

3) องค์กร Honest Reporting

เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นตรวจสอบการรายงานข่าวความขัดแย้งระหว่างอาหรับ-อิสราเอล เปิดโปงอคติ ความไม่เที่ยงตรง และการละเมิดจรรยาบรรณสื่อ องค์กรมีความเชื่อว่าการให้ข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วนแก่ประชาชน จะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจ และช่วยคลี่คลายสถานการณ์ความขัดแย้ง Honest Reporting มีการจัดตั้งศูนย์ Media Central ในพื้นที่ขัดแย้ง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักข่าวที่ไปประจำการหรือไปเยือนพื้นที่อิสราเอล ปาเลสไตน์ และภูมิภาค เพื่อส่งเสริมให้เกิดการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี Honest Reporting มีสมาชิกกว่า 1.4 แสนคน ในเว็บไซต์มีการรับสมัครสมาชิก และเปิดรับเงินบริจาค

(2) การตรวจสอบสื่อโดยภาคประชาชนประเทศมาเลเซีย

ในช่วงต้นทศวรรษ 1980 มีกลุ่มเคลื่อนไหวชื่อ Aliran ที่พยายามตีแผ่ความไม่ชอบมาพากลของสื่อกระแสหลัก โดยผ่านการวิพากษ์ในนิตยสาร Aliran Monthly มีการนำเสนอบทความเชิงสืบสวนเกี่ยวกับโครงสร้างธุรกิจสื่อ การกระทำผิดของสื่อมวลชน และสถานะเสรีภาพสื่อ ในปี ค.ศ. 2000 มีการจัดตั้งกลุ่มสื่อพลเมืองชื่อว่า Charter 2000 เพื่อเฝ้าระวังสื่อโดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นเกี่ยวกับเสรีภาพสื่อและจริยธรรมในการรายงานข่าว ทางกลุ่มได้มีการจัดงานชุมนุมพบปะกับสื่อและนักเคลื่อนไหวสิทธิมนุษยชนอยู่เรื่อย ๆ และมีแผนการที่จะจัดเวิร์กช็อปกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันสื่อ นอกจากนี้ยังมีสมาคมผู้บริโภค CAP และเว็บไซต์เช่น Saksi และ Radiqradio, Malaysiakini ที่คอยทำหน้าที่ตรวจสอบสื่อกระแสหลักไปพร้อม ๆ กับให้ความรู้

(3) การตรวจสอบสื่อโดยภาคประชาชนประเทศฝรั่งเศส

กลุ่ม LICRA (The International League Against Racism and Anti-Semitism) หรือกลุ่มเฝ้าระวังการเหยียดเชื้อชาติและการสร้างกระแสเกลียดชังยิว) ทำหน้าที่ตรวจสอบการกระทำและคำพูดที่เข้าข่ายเหยียดเชื้อชาติบนสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต มีการทำรายงานสรุปสถานการณ์การเหยียดเชื้อชาติประจำปีเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต LICRA ให้ความรู้เรื่องการเหยียดเชื้อชาติผ่านทางเว็บไซต์และเอกสาร มีการฟ้องร้องดำเนินคดีเอาโทษผู้กระทำผิด และเสนอตัวเป็นพันธมิตรกับสมาคมอื่น ๆ ที่มีความสนใจตรงกันในการตรวจสอบสื่อระดับชุมชนวิชาการ ประเทศฝรั่งเศสเคยจัดโครงการร่วมกับสถาบันวิชาการต่าง ๆ จากประเทศฮังการี สเปน เยอรมนี โปแลนด์ และอังกฤษ เพื่อพัฒนาวิธีวิทยาในการศึกษาสื่อเชิงเปรียบเทียบและยกระดับมาตรฐานสื่อสารมวลชนในการนำเสนอหัวข้อเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มีการชักชวนให้คนในแวดวงสื่อเข้ารับการอบรมเพื่อกระตุ้นให้สื่อมวลชนลดการนำเสนอข่าวด้วยมุมมองแบบเหมารวม นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ผู้รับสื่อรู้จักวิพากษ์วิจารณ์การนำเสนอข่าวของสื่อ ในช่วงปี ค.ศ.2008-2010 มีการศึกษาเปรียบเทียบ

หนังสือพิมพ์ 4 ฉบับในแต่ละประเทศที่มียอดขายสูงสุด และเน้นการวิเคราะห์การรายงานข่าวการเมือง และข่าวที่ผู้อ่านให้ความสนใจ

2.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ผู้ศึกษาได้ใช้กรอบแนวคิดดังนี้

2.3.1 แนวคิดเสรีภาพสื่อมวลชนบนความรับผิดชอบ

แนวความคิดนี้ เสรีภาพจะถูกจำกัดขอบเขต ด้วยความรู้สึกรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพภายใต้จรรยาบรรณของสมาคมวิชาชีพ ซึ่งหมายถึงสื่อมวลชนมีเสรีภาพเต็มที่ตามหลักสังคมประชาธิปไตย โดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐหรือกลุ่มทุน แต่สื่อมวลชนต้องควบคุมตนเอง ด้วยหลักจริยธรรมของวิชาชีพ (ในบางสถานการณ์ สังคมจำเป็นต้องแทรกแซงการทำงานของสื่อมวลชนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม) ทั้งนี้จริยธรรม เป็นข้อกำหนดว่าอะไรคือความถูกต้องและผิด เป็นหลักการทางด้านสังคมและศีลธรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางให้สมาชิกขององค์กรปฏิบัติตามโดยสมัครใจ ส่วนจรรยาบรรณเป็นกฎที่กำหนดเป็นแนวทางทำงานและความประพฤติภายใต้ข้อกำหนดทางจริยธรรม สื่อมวลชนที่มีจริยธรรม สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณในวิชาชีพสื่อมวลชนของตนได้ ไม่ว่าจรรยาบรรณนั้นมีความชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ ทั้งจริยธรรมและจรรยาบรรณ ไม่ใช่กฎหมายที่ผู้มีอำนาจจะนำไปใช้บังคับหรือลงโทษผู้ฝ่าฝืนได้ แต่เป็นสิ่งที่ต้องกระทำด้วยความสมัครใจ แต่ทั้งจริยธรรมและจรรยาบรรณนับเป็นเครื่องมือตรวจสอบและควบคุมการทำงานของบุคคลในแต่ละวิชาชีพได้ จริยธรรมเป็นเรื่องของจิตใจ แตกต่างจากการกระทำผิดกฎหมาย ดังนั้น ในประเทศประชาธิปไตย การกำกับดูแลจริยธรรมสื่อมวลชนจึงเน้นหลักการกำกับดูแลตนเอง (self-regulation) โดยสมัครใจ

2.3.2 แนวคิดและหลักการกำกับควบคุมสื่อมวลชน

การกำกับควบคุมสื่อมวลชนโดยพื้นฐานมี 4 ประการ ดังนี้

(1) การกำกับควบคุมตนเอง (Self-Control) เป็นความรับผิดชอบที่เกิดจากจิตสำนึกและของบุคคลในวงการสื่อมวลชน โดยตระหนักว่าสิ่งมีค่าสูงสุดของสื่อมวลชนคือความเชื่อถือ จากสังคม หากปราศจากความเชื่อถือจากสังคมสื่อมวลชนก็ไม่มีคามหมายแต่อย่างใด จึงมีการกำหนดจรรยาบรรณสื่อมวลชนขึ้นเพื่อกำกับให้นักสื่อสารมวลชนทำหน้าที่อย่างรับผิดชอบในพันธกิจที่ได้รับมอบหมายจากสังคม ความรับผิดชอบจึงเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของสื่อมวลชน หลักการควบคุมตนเองเป็นทางเลือกซึ่งวงการสื่อมวลชนสละยอมรับว่าเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการตี

กรอบให้ตัวสื่อมวลชนรักษาไว้เพื่อให้ปลอดจากการควบคุมและแทรกแซงจากรัฐบาลหรือกลุ่มอิทธิพลใด ๆ (ทำให้ตนเป็นที่น่าเชื่อถือของสังคมเพื่อสังคมจะปกป้อง)

(2) การกำกับควบคุมทางกฎหมาย (Legal Control) เป็นการควบคุมสื่อมวลชนตามประมวลกฎหมาย โดยศาลเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยตัดสิน

(3) การกำกับควบคุมทางการปกครอง (Government Control) โดยอาศัยคณะบุคคล หรือหน่วยราชการ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ชี้ขาดในกรณีที่มีคดี เกี่ยวกับสื่อมวลชนโดยไม่ผ่านกระบวนการยุติธรรมของฝ่ายตุลาการ แต่เป็นกระบวนการยุติธรรมผ่านระบบบริหาร ส่งผลให้แนวทางการวินิจฉัยสั่งการต่อสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับสถานการณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์ทางการเมือง การกำกับควบคุมสื่อมวลชนทางการปกครองขึ้นอยู่กับความเข้มงวดของรัฐบาล

การกำกับควบคุมทางการปกครอง (Government Control) มีความหมายรวมถึงการมีกฎหมายรองรับการกำกับควบคุม (ไม่ใช่โดยสมัครใจ) ทั้งการกำกับควบคุมตนเองของสื่อ และและมีฝ่ายอื่นร่วมกำกับควบคุมด้วย (การกำกับร่วม)

(4) การกำกับควบคุมโดยสาธารณะ (Public Control) หรือโดยสังคม หรือโดยภาคประชาชน หรือโดยภาคประชาสังคม ทำหน้าที่ตรวจสอบกำกับควบคุมสื่อมวลชน โดยมีมาตรการลงโทษทางสังคมเป็นเครื่องมือ สาธารณชนที่กำกับควบคุมสื่อมวลชนมีทั้งระดับปัจเจกชน มีทั้งกลุ่มคนที่มีปฏิกริยาต่อสื่อมวลชนเป็นครั้งคราว ตลอดจนภาคประชาชนที่รวมตัวจัดตั้งเป็นองค์กรและร่วมทำงานเป็นเครือข่าย ทำหน้าที่ตรวจสอบกำกับควบคุมสื่อมวลชนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

มาตรการทางสังคมที่ใช้กำกับควบคุมสื่อมวลชนมีตั้งแต่การชักชวน การแจ้งเตือน การคว่ำบาตร ซึ่งอาจคว่ำบาตรองค์กรธุรกิจที่สนับสนุนสื่อเหล่านั้นด้วย

การกำกับควบคุมลักษณะนี้ เป็นการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย

2.3.3 แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

การรู้เท่าทันสื่อโดยหลัก หมายถึงความสามารถวิเคราะห์เนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์เบื้องต้นของสารที่สื่อเสนอออกมา ซึ่งจะทำให้สามารถเลือกรับสารได้อย่างมีคุณภาพ ขณะเดียวกันก็สามารถท้วงติง ตอบโต้สื่อได้ การรู้เท่าทันสื่อเป็นการตรวจสอบกลั่นกรองสื่อโดยปริยายพร้อม ๆ กับเป็นเกราะป้องกันภัยจากสื่อ สื่อที่ละเมิดจริยธรรมจะไม่เป็นที่ยอมรับการรู้เท่าทันสื่อจะทำให้การตรวจสอบกำกับควบคุมสื่อโดยภาคประชาชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะเดียวกันภาคประชาชนที่รวมตัวจัดตั้งเป็นองค์กรตรวจสอบกำกับควบคุมสื่อจะช่วยส่งเสริมศักยภาพสังคมในการการรู้เท่าทันสื่อ

บทที่ 3

ที่มา วัตถุประสงค์และเนื้อหา ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

3.1 ที่มาของการยกร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐาน วิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

ภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 โดยมาตรา 27 กำหนดให้มีสภาพัฒนาการ (สพช.) ทำหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ รวม 11 ด้าน ซึ่งการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็น 1 ใน 11 ด้านที่ต้องปฏิรูป

คณะกรรมการการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาพัฒนาการแห่งชาติ ได้ศึกษาปัญหาจนได้ข้อสรุป และเสนอแนวทางปฏิรูปสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยยกร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. (พ.ร.บ.สื่อฯ ฉบับ สพช.) ซึ่งได้ผ่านมติสภาพัฒนาการแห่งชาติ จากนั้นได้ส่งต่อให้คณะรัฐมนตรี พิจารณาเพื่อดำเนินการต่อไป

ต่อมาสภาพัฒนาการแห่งชาติได้เสนอร่างพร้อมกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร (ฉบับชั่วคราว) ไม่ผ่านการลงมติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1) กำหนดให้มีสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) เข้ามาสานงานการปฏิรูปประเทศต่อจากสภาพัฒนาการแห่งชาติ (สพช.)

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน ได้จัดทำ “ร่างพระราชบัญญัติ การคุ้มครอง สิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.” ฉบับนี้ขึ้นใหม่

3.2 เหตุผล ของการยกร่างพระราชบัญญัติ การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และ มาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ระบุเหตุผลของการยกร่างร่างพระราชบัญญัติ การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ

ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ว่าเนื่องจากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน องค์การสื่อมวลชนและองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน กำกับดูแลกันเองทางจริยธรรม ไม่ประสบความสำเร็จ กระบวนการกลไกกำกับดูแลสื่อมวลชนขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

3.3 วัตถุประสงค์ ของร่างพระราชบัญญัติ การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และ มาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ระบุวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัติ การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ดังนี้

3.3.1 เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเป็นอิสระของสื่อมวลชน

3.3.2 เพื่อส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ

3.3.3 เพื่อให้ความเป็นธรรมและคุ้มครองประชาชนจากการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชน

3.3.4 เพื่อกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ให้เกิดการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนในทุกลำดับชั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการกำกับดูแลตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน โดยองค์การสื่อมวลชนในระดับชั้นที่ 1 การกำกับดูแลกันเองโดยองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ในระดับที่ชั้นที่ 2 โดยกำหนดให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ เป็นกลไกกำกับดูแลในระดับชั้นที่ 3 ซึ่งเป็นการกำกับดูแลร่วม

3.4 เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ประกอบด้วย 3 หมวดและมีบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติรวม 100 มาตรา โดยมีสาระสำคัญดังนี้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก-ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.)

3.4.1 ให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นองค์กรหลัก (มาตรา 28) ทำหน้าที่กำกับควบคุมจริยธรรมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน โดยสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติมีองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนต่าง ๆ (มาตรา 13) เป็นสมาชิก ขณะที่องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน (มาตรา 13) มาจากการรวมตัวขององค์กรสื่อมวลชน (มาตรา 6) ไม่น้อยกว่าสิบองค์กรและมีผู้ประกอบวิชาชีพรวมกันไม่

น้อยกว่าห้าร้อยคน (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 6 มาตรา 13 มาตรา 28)

3.4.2 ไม่บังคับให้องค์กรสื่อมวลชนและองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนต้องแจ้งจดต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (ไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกก็ได้) แต่กรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่กำกับควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน องค์กรสื่อมวลชน และองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนทั้งหมด ให้ปฏิบัติตามจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

3.4.3 มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

“คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” ประกอบด้วย ผู้แทนสมาชิกสภาวิชาชีพ เจ็ดคน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ผู้แทนคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกรรมการอื่นอีกสี่คน (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 28 มาตรา 40)

3.4.4 ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียน

ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. กำหนดให้อาชีพสื่อมวลชนเป็นวิชาชีพที่ต้องกำกับควบคุมเป็นพิเศษ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์ที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนด หากฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับทั้งตัวผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนและองค์กรสื่อมวลชน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีโทษสูงสุดของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. และเป็นบทบัญญัติเดียวที่มีโทษจำคุก (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 30 (1) มาตรา 30 (5) มาตรา 91 มาตรา 92)

3.4.5 ความหมายกว้างขวาง แต่ไม่ใช่บังคับสื่อมวลชนของรัฐ

“สื่อมวลชน”ตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มีความหมายครอบคลุมสื่อทุกประเภททุกรูปแบบทั้งสื่อเก่าระบบอนาล็อกและสื่อใหม่ระบบดิจิทัลรวมทั้งโซเชี่ยลมีเดีย และ “ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน” มีความหมายกว้างขวาง ครอบคลุมผู้ทำงานด้านสื่อทุกประเภททุกรูปแบบสม่าเสมอโดยมีรายได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยมาตรา 3 กำหนดว่า (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 3)

“สื่อมวลชน” หมายความว่า “สื่อกลางหรือช่องทางที่ใช้เพื่อการนำข่าวสาร สารและเนื้อหาสาระเพื่อประโยชน์สาธารณะทุกประเภทไปสู่มวลชน ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ สื่อดิจิทัล หรือในรูปแบบใดก็ตามพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป”

“ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน” หมายความว่า “บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพเป็นสื่อกลางเพื่อนำข่าวสาร สาร และเนื้อหาเพื่อประโยชน์สาธารณะทุกประเภทไปสู่มวลชน ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดอย่างเป็นปกติหรือหรือทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้รับค่าตอบแทนเป็นประจำจากเจ้าของสื่อ หรือมีรายได้จากการงานที่กระทำนั้น ไม่ว่าจะทั้งทางตรงและทางอ้อม”

ขณะเดียวกันร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ไม่ใช้บังคับสื่อมวลชนของรัฐ โดยมาตรา 4 กำหนดว่า “บทบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 4)

3.4.6 มีคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน (มาตรา 63)

โดยคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน มีอำนาจหน้าที่หลักคือกำกับดูแล พิจารณา วินิจฉัย ด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน (มาตรา 67) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 63 มาตรา 67)

3.4.7 กำหนดมาตรฐานจริยธรรม ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. กำหนดให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ กำหนดมาตรฐานจริยธรรมเพื่อบังคับใช้ครอบคลุมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนทุกคน ซึ่งอย่างน้อยต้องมีเรื่องดังต่อไปนี้ (มาตรา 57) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 57)

3.4.7.1 การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องถูกต้อง ครบถ้วน รอบด้าน และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

3.4.7.2 การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องตระหนักถึงผลกระทบต่อบุคคลอื่น และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นส่วนตัว และการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเยาวชนและผู้ด้อยโอกาสในสังคม ทั้งนี้ต้องไม่เป็นการซ้ำเติมผู้ประสบเคราะห์กรรมรวมทั้งหลีกเลี่ยงการนำเสนอเนื้อหาที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังกันระหว่างกลุ่มคนในชาติหรือศาสนา หรือการใช้ความรุนแรงระหว่างกัน

3.4.7.3 การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องเป็นอิสระไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของบุคคล หน่วยงานรัฐ เอกชน หรือองค์กรใด ๆ ในทางที่มีขอบ

3.4.7.4 การนำเสนอข้อมูลข่าวสารต้องไม่ให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์ใด ๆ อย่างมิชอบ

3.4.7.5 การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องมีผู้รับผิดชอบผลกระทบที่เกิดขึ้น ในกรณีที่เสนอข้อมูลข่าวสารผิดพลาดหรือก่อให้เกิดผลกระทบ ต้องแสดงความรับผิดชอบและประกาศการแก้ไขข้อบกพร่องต่อสาธารณชนในทันที

3.4.7.6 การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องเป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ไม่ขัดศีลธรรมของสังคม ไม่ก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับและคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะเหนือสิ่งใด

3.4.8 องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน (มาตรา 13) ต้องกำกับดูแลให้องค์กรสื่อมวลชน (มาตรา 6) กำกับดูแลให้ผู้ประกอบวิชาชีพประพฤติตนตามมาตรฐานจริยธรรมโดยไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนด (มาตรา 57) ผู้ประกอบวิชาชีพใดฝ่าฝืนให้ถือเสมือนว่าองค์กรสื่อมวลชน หรือองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นผู้ฝ่าฝืน ต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 13 มาตรา 57)

3.4.9 องค์การสื่อมวลชน (มาตรา 6) ต้องมีกลไกกำกับด้านจริยธรรมดังนี้ (มาตรา 7 (5-6-7)) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 7 (5-6-7))

3.4.9.1 คณะกรรมการจริยธรรมขององค์กร ประกอบด้วยตัวแทนภาคประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อยร้อยละสี่สิบของจำนวนกรรมการทั้งหมด

3.4.9.2 ข้อกำหนดและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมขององค์กร

3.4.9.3 ข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียน ซึ่งประกอบด้วย

- ก. ช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนที่ต้องประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะทราบ
- ข. ขั้นตอนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่โปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
- ค. บทลงโทษที่ชัดเจนแน่นอน มีสภาพบังคับที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับและสามารถบังคับใช้ได้

3.4.10 องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน (มาตรา 13) ต้องมีกลไกกำกับด้านจริยธรรมดังนี้ (มาตรา 14((5)(6)(8)) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 13 มาตรา 14((5)(6)(8))

3.4.10.1 คณะกรรมการจริยธรรมขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชนที่ประกอบด้วยตัวแทนภาคประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อยร้อยละสิบของจำนวนกรรมการ

3.4.10.2 ข้อกำหนดและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชน

3.4.10.3 ข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนประกอบด้วย

ก. ช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนที่ต้องประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะทราบ
ข. ขั้นตอนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่โปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ค. บทลงโทษที่ชัดเจนแน่นอน มีสภาพบังคับที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับและสามารถบังคับใช้ได้

3.4.11 องค์การสื่อมวลชน (มาตรา 6) มีหน้าที่รายงานและเปิดเผยผลการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนในแต่ละปีปฏิทินให้องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน (มาตรา 13) ที่สังกัดและสาธารณชนทราบ (มาตรา 12) และองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน (มาตรา 13) มีหน้าที่รายงานและเปิดเผยผลการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนในแต่ละปีปฏิทินให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ และสาธารณชนทราบ (มาตรา 19) ในทุกรอบปีงบประมาณคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติต้องจัดทำรายงานจำนวนเรื่องร้องเรียนและผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ (มาตรา 36) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 6 มาตรา 12 มาตรา 13 มาตรา 19 มาตรา 36)

3.4.12 มีมาตรการคุ้มครองประชาชนจากสื่อมวลชน
โดยผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนอันฝ่าฝืนจริยธรรม สามารถร้องเรียนและเรียกร้องค่าเสียหายได้

3.4.13 มีบทลงโทษสื่อมวลชนฝ่าฝืนจริยธรรม
กรณีผู้ร้องเรียนการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนฝ่าฝืนจริยธรรมให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพ มีอำนาจลงโทษดังนี้

- (1) ตักเตือน หรือตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษร
- (2) สั่งให้เยียวยาผู้เสียหายและผู้ได้รับผลกระทบ
- (3) เผยแพร่คำวินิจฉัยต่อสาธารณะ
- (4) เพิกถอนสมาชิกภาพ

ในกรณีผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน องค์การสื่อมวลชน หรือองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนที่ได้รับโทษตามมาตรา 85 (1) (2) (3) แต่ไม่ปฏิบัติตาม ให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

มีอำนาจปรับทางปกครอง ดังนี้ (มาตรา 89) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 85 (1) (2) (3) (มาตรา 89)

(1) ฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพครั้งแรก ให้ลงโทษปรับทางปกครองชั้น 1 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

(2) ฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพครั้งที่สอง ให้ลงโทษปรับทางปกครองชั้น 2 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

(3) ฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพในกรณีร้ายแรง ให้ลงโทษปรับทางปกครองชั้น 3 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท และเพิกถอนสมาชิกภาพ

3.4.14 ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. กำหนดให้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน (จากการละเมิดของหน่วยงานรัฐ ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานรัฐ เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าของกิจการสื่อมวลชน หรือบุคคลอื่นใด) ดังนี้ (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 76 มาตรา 77 มาตรา 82 มาตรา 83)

มาตรา 76 ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยหน่วยงานของรัฐ เจ้าของกิจการสื่อมวลชน หรือบุคคลอื่นใดจะสั่งการหรือกระทำการใดให้การเสนอข่าวผิดไปจากจริยธรรมสื่อมวลชน หรือจำกัดการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระมิได้ เว้นแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมีหน้าที่ต้องประพฤติและปฏิบัติตามจริยธรรมสื่อมวลชน

ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างจะกระทำการใดที่ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนได้รับผลร้ายในทางใด ๆ เพราะเหตุที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยสุจริตและชอบด้วยจริยธรรมสื่อมวลชนมิได้

มาตรา 77 การกระทำใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการเสนอข่าวหรือการแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ให้ถือว่าเป็นการจงใจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือจริยธรรมสื่อมวลชน

ขณะเดียวกันก็มีมาตรการคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ถูกละเมิดเสรีภาพตามมาตรา 76 หรือได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำตามมาตรา 77 โดยให้ผู้เสียหายร้องเรียนต่อคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ และมาตรา 82 กำหนดว่าในกรณีที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพวินิจฉัยว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา 76 หรือมาตรา 77 ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพมีคำวินิจฉัยให้

ผู้กระทำการฝ่าฝืนดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือชุดใช้ความเสียหาย หรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นและแจ้งให้ผู้กระทำการฝ่าฝืน หน่วยงานที่กระทำการฝ่าฝืน หรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานดังกล่าวหรือนายจ้าง แล้วแต่กรณีดำเนินการตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ

ผู้ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งผู้ใดไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

นอกจากนั้นหากคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติทราบว่าการฝ่าฝืน มาตรา 76 หรือมาตรา 77 โดยไม่ต้องมีผู้เสียหายร้องเรียน คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติอาจดำเนินการให้แก้ไข โดยมาตรา 83 กำหนดว่า เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการสภาวิชาชีพว่าการฝ่าฝืนมาตรา 76 หรือมาตรา 77 และการดำเนินการกับเรื่องดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ หรือส่งเสริมมาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน คณะกรรมการสภาวิชาชีพอาจดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ เจ้าของกิจการ สื่อมวลชน หรือบุคคลอื่นใด เพื่อให้แก้ไขหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามควรแก่กรณีได้

3.4.15 บทเฉพาะกาล

ในวาระเริ่มต้นเมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้มี “คณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพแห่งชาติและเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ “คณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” ประกอบด้วย

- (1) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการ
- (2) ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กรรมการ
- (3) เลขาธิการ กสทช. กรรมการ
- (4) ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ กรรมการ
- (5) ประธานสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย กรรมการ
- (6) นายกสมาคมผู้สื่อข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กรรมการ
- (7) นายกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ กรรมการ
- (8) ผู้จัดการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กรรมการ
- (9) ประธานมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค กรรมการ
- (10) ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย กรรมการ
- (11) นายกสมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย กรรมการ
- (12) ประธานสภาวิชาชีพหนังสือพิมพ์ภูมิภาคแห่งชาติ กรรมการ

(13) ผู้แทนสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรรมการและเลขานุการ (มาตรา 93 มาตรา 94 มาตรา 96) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 93 มาตรา 94 มาตรา 96)

ให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต่อไปได้ โดยให้ถือว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไปยื่นขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ภายในสองปีนับแต่วันที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (มาตรา 99) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 99)

ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการในการดำเนินการตามบทเฉพาะกาล (มาตรา 100) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 100)

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

4.1 ผลการศึกษา

4.1.1 ผลการศึกษาเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

ผลการศึกษาเจตนารมณ์พบว่าร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มีเจตนารมณ์ “มุ่งใช้อำนาจรัฐกำกับควบคุมสื่อมวลชนด้วยแนวทางอำนาจนิยมโดยใช้กฎหมายเป็นกลไกตัดสินปัญหาทางจริยธรรม”

โดยมีโครงสร้างเนื้อหาเป็นหลักสำคัญ 4 ประการ ที่สะท้อนเจตนารมณ์ “มุ่งใช้อำนาจรัฐกำกับควบคุมสื่อมวลชนด้วยแนวทางอำนาจนิยมโดยใช้กฎหมายเป็นกลไกตัดสินปัญหาทางจริยธรรม” ประกอบด้วย

หนึ่ง - เนื้อหาที่แสดงว่ารัฐต้องการรวมศูนย์อำนาจกำกับควบคุมสื่อมวลชนอย่างเข้มข้น โดยมีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นองค์กรรวมศูนย์อำนาจกำกับควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีอำนาจเบ็ดเสร็จทั้งเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และตัดสินชี้ขาดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในเรื่องสำคัญ (อาจกล่าวได้ว่าเป็นการใช้อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการโดยองค์กรเดียว) มีการกำกับควบคุมถึงระดับตัวบุคคล โดยผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (รวมทั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน) ตามหลักเกณฑ์ที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนด หากฝ่าฝืนมีโทษถึงขั้นจำคุก ทั้งตัวผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้รับอนุญาตและองค์กรที่รับผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าทำงาน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีโทษสูงสุดของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และเป็นบทบัญญัติเดียวที่มีโทษจำคุก (ตอกย้ำถึงเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติ ฯ ฉบับนี้)

สอง - เนื้อหาที่แสดงถึงการมุ่งกำกับควบคุมสื่อมวลชนในด้านจริยธรรมอย่างเคร่งครัด โดยให้มีคณะกรรมการจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนทุกระดับ ให้คณะกรรมการจริยธรรมของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ มีการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน มีการกำหนดกลไกและหลักเกณฑ์กำกับควบคุมจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนทุกระดับ มีมาตรการคุ้มครองประชาชนจากผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งจะ

ดำเนินการโดยเร็วภายในสัปดาห์วัน และมีบทลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนฝ่าฝืนจริยธรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

สาม - เนื้อหาที่ผนวกภาคประชาชนเข้าร่วมใช้อำนาจกำกับควบคุมสื่อมวลชน โดยให้มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในส่วนต่าง ๆ และให้มีการกำกับดูแลสื่อมวลชนโดยภาคประชาชน

สี่ - เนื้อหาที่แสดงว่าการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนเป็นเพียงส่วนประกอบ โดยการสะท้อนความหมาย “การละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน” ในมิติที่คับแคบ การไม่มีบทลงโทษผู้ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน (ในขณะที่มีบทลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ละเมิดจริยธรรม) และการไม่มีคณะกรรมการการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน (แต่มีคณะกรรมการจริยธรรม)

4.1.1.1 ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. แสดงว่ารัฐต้องการรวมศูนย์อำนาจกำกับควบคุมสื่อมวลชนอย่างเข้มข้น โดยมีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นองค์กรรวมศูนย์อำนาจกำกับควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีอำนาจเบ็ดเสร็จทั้งเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และตัดสินชี้ขาดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในเรื่องสำคัญ มีการกำกับควบคุมถึงระดับตัวบุคคล โดยผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (รวมทั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน) ตามหลักเกณฑ์ที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนด หากฝ่าฝืนมีโทษถึงขั้นจำคุก ทั้งตัวผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้รับอนุญาต และองค์กรที่รับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าทำงาน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีโทษสูงสุดของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และเป็นบทบัญญัติเดียวที่มีโทษจำคุก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นองค์กรรวมศูนย์อำนาจกำกับควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน (มาตรา 28 มาตรา 40) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 28 มาตรา 40)

ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. กำหนดให้รวมศูนย์อำนาจการกำกับควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน โดยมี “สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” เป็นองค์กรสูงสุด มีอำนาจหน้าที่หลักที่แสดงถึงการรวมศูนย์อำนาจควบคุมสื่อมวลชน ประกอบด้วย

1) ขึ้นทะเบียน ออกใบอนุญาตและเพิกถอนใบอนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชน ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด (มาตรา 30 (1)) (ร่างพระราชบัญญัติ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 30 (1))

2) รับผิดชอบองค์การสื่อมวลชนตามมาตรา ๖ หรือองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนตาม มาตรา 13 และเพิกถอนการจดทะเบียนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด (มาตรา 30 (2)) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริม จริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 6 มาตรา 13 มาตรา 30(2))

3) รับพิจารณาคำร้องอุทธรณ์ที่ผู้เสียหายหรือผู้ร้องเรียนอ้างว่าไม่ได้รับความเป็น ธรรมจากการพิจารณาวินิจฉัยขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชนตามมาตรา 18 คำวินิจฉัยของ คณะกรรมการสภาวิชาชีพให้เป็นที่สุด (มาตรา 30(3) และ มาตรา 73) (มีอำนาจสูงสุด) (ร่าง พระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 18 มาตรา 30 (3) มาตรา 73)

4) กำกับดูแลและวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนที่ผู้เสียหายหรือผู้ร้องเรียนมีต่อผู้ประกอบ วิชาชีพสื่อมวลชน หรือองค์การสื่อมวลชน หรือองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้จดทะเบียนตาม พระราชบัญญัตินี้หรือที่ถูกเพิกถอนสมาชิกภาพ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานกลางหรือข้อบังคับที่สภา วิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติประกาศกำหนด (มาตรา 30(4) มาตรา 87 และมาตรา 72) (ร่าง พ.ร.บ.นี้ ไม่บังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องสังกัดองค์กร และไม่บังคับให้องค์กรสื่อมวลชนและ องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนต้องแจ้งจดต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ แต่สภาวิชาชีพสื่อมวลชน แห่งชาติมีอำนาจกำกับควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนทุกคนตามหลักจริยธรรมที่กำหนดโดยสภา วิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและ มาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 30(4) มาตรา 87 มาตรา 72 มาตรา 87)

5) กำหนดมาตรฐานจริยธรรมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งบังคับใช้ต่อผู้ ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนทุกคน (มาตรา 45 (2)) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 45 (2))

6) พิจารณากำหนดโทษตามมาตรา 85 อย่างใดอย่างหนึ่ง ในกรณีที่มีการ ร้องเรียนว่า องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนไม่ปฏิบัติตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการ กำหนด (มาตรา 45 (3)) (มาตรา 85 มาตรา 89 มาตรา 90 รายละเอียด ดูในบทลงโทษ) (ร่าง พระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 45 (3) มาตรา 85 มาตรา 89 มาตรา 90)

7) พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณีมีการละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชน (มาตรา 45 (6)) (มาตรา 76 หรือมาตรา 77 มาตรา 78) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครอง

สิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 45 (6) มาตรา 76 มาตรา 77 มาตรา 78)

8) วินิจฉัยให้ผู้ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน (ฝ่าฝืนมาตรา 76 หรือ มาตรา 77) แก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือข้อใช้ความเสียหาย (มาตรา 82) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 76 มาตรา 77 มาตรา 82)

9) แต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน โดยองค์ประกอบ จำนวน และการ แต่งตั้งกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ ที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด (มาตรา 63) คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนมีอำนาจหน้าที่หลักคือกำกับดูแล พิจารณา วินิจฉัย ด้านจริยธรรมของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน (มาตรา 67 และมาตรา 68) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 63 มาตรา 67 มาตรา 68)

10) ให้คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนพิจารณาเรื่องที่เห็นว่าเป็นการกระทำความ ฝ่าฝืนจริยธรรมสื่อมวลชน (มาตรา 67 (3)) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริม จริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 67 (3))

11) แสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ เจ้าของกิจการสื่อมวลชน หรือบุคคลอื่นใด ให้แก้ไขหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน (การฝ่าฝืนมาตรา 76 หรือมาตรา 77) (มาตรา 83) (ร่างพระราชบัญญัติ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 77 มาตรา 83)

(2) สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีอำนาจเบ็ดเสร็จทั้งเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และตัดสินชี้ขาดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ (อาจกล่าวว่าเป็นการใช้อำนาจนิติ บัญญัติ บริหาร และตุลาการ โดยองค์กรเดียว) ในเรื่องสำคัญดังนี้

1) การออกใบอนุญาต ขึ้นทะเบียน และเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบการวิชาชีพ สื่อมวลชน คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่โดยองค์กรเดียว ทั้งกำหนด หลักเกณฑ์ ดำเนินการอนุญาตหรือไม่อนุญาต และตัดสินเพิกถอนใบอนุญาต ตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 30 ว่า “อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ (1) ขึ้นทะเบียน ออกใบอนุญาตและเพิก ถอนใบอนุญาตให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด ” (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 30 (1))

2) การจดทะเบียนองค์กรสื่อมวลชนตามมาตรา 6 หรือองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนตามมาตรา 13 และเพิกถอนการจดทะเบียนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาวิชาชีพ คณะกรรมการสภาวิชาชีพ สื่อมวลชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่โดยองค์กรเดียว ทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ -ดำเนินการจดทะเบียน- และ ตัดสินเพิกถอนการจดทะเบียน ตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 30 ว่า “อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ (2) รับจดทะเบียนองค์กรสื่อมวลชนตามมาตรา 6 หรือองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนตามมาตรา 13 และเพิกถอนการจดทะเบียนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่ คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด” (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 6 มาตรา 13 มาตรา 30 (2))

3) การกำกับควบคุมจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่โดยองค์กรเดียว ทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ ปฏิบัติและกำกับควบคุมให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ พิจารณาวินิจฉัยตัดสินชี้ขาดและสั่งลงโทษกรณีพิพาทเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ดังนี้

- กำหนดมาตรฐานจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งบังคับใช้ต่อผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนทุกคน (มาตรา 45 (2)) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 45 (2))

- แต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน (มาตรา 63) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่หลักคือกำกับดูแล พิจารณา วินิจฉัย ด้านจริยธรรมของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน (มาตรา 67 และ มาตรา 68) โดยองค์ประกอบ จำนวน และการแต่งตั้งกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ ที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 63 มาตรา 67 มาตรา 68)

- พิจารณาคำร้องอุทธรณ์ที่ผู้เสียหายหรือผู้ร้องเรียนอ้างว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการพิจารณาวินิจฉัยขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชนตามมาตรา 18 คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพให้เป็นที่สุด (มาตรา 30(3) และ มาตรา 73) (มีอำนาจสูงสุด) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 18 มาตรา 30(3) มาตรา 73)

- กำกับดูแลและวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนที่ผู้เสียหายหรือผู้ร้องเรียนมีต่อผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน หรือองค์กรสื่อมวลชน หรือองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้หรือที่ถูกเพิกถอนสมาชิกภาพ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานกลางหรือข้อบังคับที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติประกาศกำหนด (มาตรา 30(4) มาตรา 87 และมาตรา 72) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 30(4) มาตรา 87 มาตรา 72)

- ให้คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนพิจารณาเรื่อง ที่เห็นว่าเป็นการกระทำอันฝ่าฝืนจริยธรรมสื่อมวลชน (มาตรา 67 (3)) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 67 (3))

- พิจารณากำหนดโทษตามมาตรา 85 อย่างไรก็ดีอย่างหนึ่ง ในกรณีที่มีการร้องเรียนว่า องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนไม่ปฏิบัติตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด (มาตรา 45 (3)) (มาตรา 85 มาตรา 89 มาตรา 90 รายละเอียด อยู่ในบทลงโทษ) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 45 (3)) มาตรา 85 มาตรา 89 มาตรา 90)

(3) มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

โครงสร้าง “สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” (มาตรา 28) ซึ่งเป็นองค์กรหลักตาม ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็น “องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน” (มาตรา 13) และ “คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” (มาตรา 40) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 28)

โดย “องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน” (มาตรา 13) มาจากองค์กรสื่อมวลชน (มาตรา 6) ไม่น้อยกว่าสิบองค์กรและมีผู้ประกอบวิชาชีพ ไม่น้อยกว่าห้าร้อยคน รวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือคณะบุคคล สมาคม สมาพันธ์ หรือที่เรียกชื่ออื่นใด เป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม เพื่อกำกับดูแลกันเองด้าน จริยธรรม และต้องจัดแจ้งต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ขณะเดียวกัน “องค์กรสื่อมวลชน” (มาตรา ๖) ก็ต้องจัดแจ้งต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 6 มาตรา 13)

สำหรับ “คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” (มาตรา 40) ประกอบด้วย ผู้แทนสมาชิกสภาวิชาชีพ เจ็ดคน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ผู้แทนคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกรรมการอื่นอีกสี่คน (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 40)

(4) มีการกำกับควบคุมถึงระดับตัวบุคคล โดยผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (รวมทั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน) ตามหลักเกณฑ์ที่กรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนด หากฝ่าฝืนมีโทษถึงขั้นจำคุก

ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ไม่บังคับให้องค์กรสื่อมวลชน และองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนต้องจัดแจ้ง

หรือต้องเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ แต่บังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด หากฝ่าฝืนมีโทษถึงขั้นจำคุก ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีโทษสูงสุดของร่างพระราชบัญญัตินี้ และเป็นบทบัญญัติเดียวที่มีโทษจำคุก การบังคับเช่นนี้แสดงว่าร่างพระราชบัญญัตินี้มุ่งกำกับควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนถึงระดับตัวบุคคลเป็นหลักยิ่งกว่ากำกับควบคุมระดับองค์กรสื่อมวลชน หรือระดับองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน

โดยคณะกรรมการสภาวิชาชีพจะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ และให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ยื่นขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติภายในสองปี นับจากวันที่หลักเกณฑ์และวิธีการการขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนประกาศใช้บังคับ (มาตรา 30 (5)) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 30 (5))

สำหรับบทลงโทษนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 91) และองค์กรสื่อมวลชนใด รับบุคคลซึ่งไม่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเข้าปฏิบัติงานเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในองค์กรสื่อมวลชนแห่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 92) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 91 มาตรา 92)

ขณะเดียวกัน เมื่อนิยามความหมายผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องกว้างขวางตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคมและภูมิทัศน์สื่อยุคใหม่ การบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ต้องได้รับอนุญาตจากสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ย่อมทำให้อำนาจอรัฐในการกำกับควบคุมสื่อมวลชนแผ่ขยายกว้างขวางตามไปด้วยโดยปริยาย

การนิยามความหมาย “สื่อมวลชน” ตามร่างพระราชบัญญัติ นี้ ครอบคลุมสื่อทุกประเภททุกรูปแบบ ทั้งสื่อเก่าระบบอนาล็อกและสื่อใหม่ระบบดิจิทัลรวมทั้งโซเชียลมีเดีย และการนิยามความหมาย “ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน” กว้างขวาง ครอบคลุมผู้ทำงานด้านสื่อทุกประเภททุกรูปแบบสม่ำเสมอโดยมีรายได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยมาตรา 3 กำหนดว่า (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 3)

“สื่อมวลชน” หมายความว่า “สื่อกลางหรือช่องทางที่ใช้เพื่อการนำข่าวสาร สาร และเนื้อหาสาระเพื่อประโยชน์สาธารณะทุกประเภทไปสู่มวลชน ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบหนังสือพิมพ์

วิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ สื่อดิจิทัล หรือในรูปแบบใดตามพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป”

“ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน” หมายความว่า “บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพเป็นสื่อกลางเพื่อนำข่าวสาร สาร และเนื้อหาเพื่อประโยชน์สาธารณะทุกประเภทไปสู่มวลชนไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดอย่างเป็นปกติหรือทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้รับคำตอบแทนเป็นประจำจากเจ้าของสื่อ หรือมีรายได้จากการงานที่กระทำนั้น ไม่ว่าทั้งทางตรงและทางอ้อม”

4.1.1.2 ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มุ่งกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชนอย่างเคร่งครัด โดยให้มีคณะกรรมการจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนทุกระดับ ให้คณะกรรมการจริยธรรมของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ มีการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน มีการกำหนดกลไกและหลักเกณฑ์กำกับควบคุมจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนทุกระดับ มีมาตรการคุ้มครองประชาชนจากผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งจะดำเนินการโดยเร็วภายในสิบห้าวัน และมีบทลงโทษผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนฝ่าฝืนจริยธรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิधिปฏิบัติราชการทางปกครอง ดังนี้

(1) มีคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน

มาตรา 63 ให้มีคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการจริยธรรมจากผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนและกรรมการจริยธรรมที่เป็นผู้แทนอื่นอีกจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสี่สิบของจำนวนกรรมการทั้งหมด ทั้งนี้ องค์ประกอบจำนวนและการแต่งตั้งกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ ที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 63)

มาตรา 64 ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพแต่งตั้งกรรมการจริยธรรมจากผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 64)

- 1) ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี
 - 2) ไม่เคยถูกลงโทษฐานประพฤติผิดจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน
- การแต่งตั้งกรรมการจริยธรรมที่เป็นผู้แทนอื่น ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพแต่งตั้งจากหน่วยงานหรือองค์กรดังนี้

- 1) ผู้แทนจากสภานายความ
- 2) ผู้แทนจากองค์กรด้านการเฝ้าระวังสื่อ
- 3) ผู้แทนจากสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค

4) ผู้แทนจากสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน

5) ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนมีอำนาจหน้าที่หลักคือกำกับดูแล พิจารณา วินิจฉัย ด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน (มาตรา 67 และมาตรา 68) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 67 มาตรา 68)

(2) ในการปฏิบัติหน้าที่กำหนดให้กรรมการจริยธรรมเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ และอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 (มาตรา 74) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 74)

(3) มีการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งบังคับใช้ต่อผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนทุกคน (แม้ผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่สังกัดองค์กรสื่อมวลชนใด หรือสังกัดองค์กรสื่อมวลชนที่ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติก็ตาม) ซึ่งอย่างน้อยต้องมีเรื่องดังต่อไปนี้ (มาตรา 57) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 57)

1) การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องถูกต้อง ครบถ้วน รอบด้าน และให้เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

2) การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องตระหนักถึงผลกระทบต่อบุคคลอื่น และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นส่วนตัว และการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเยาวชนและผู้ด้อยโอกาสในสังคม ทั้งนี้ต้องไม่เป็นการซ้ำเติมผู้ประสบเคราะห์กรรมรวมทั้งหลีกเลี่ยงการนำเสนอเนื้อหาที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังกันระหว่างกลุ่มคนในชาติหรือศาสนา หรือการใช้ความรุนแรงระหว่างกัน

3) การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องเป็นอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของบุคคล หน่วยงานรัฐ เอกชน หรือองค์กรใด ๆ ในทางที่มีขอบ

4) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารต้องไม่ให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่เรียกรับ หรือยอมรับผลประโยชน์ใด ๆ อย่างมิชอบ

5) การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องมีผู้รับผิดชอบผลกระทบที่เกิดขึ้น ในกรณีที่เสนอข้อมูลข่าวสารผิดพลาดหรือก่อให้เกิดผลกระทบ ต้องแสดงความรับผิดชอบและประกาศการแก้ไขข้อบกพร่องต่อสาธารณชนในทันที

6) การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องเป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ไม่ขัดศีลธรรมของสังคม ไม่ก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับและคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะเหนือสิ่งใด

(4) กำหนดกลไกและหลักเกณฑ์กำกับควบคุมจริยธรรมและมีคณะกรรมการจริยธรรมทุกระดับ ดังนี้

-- องค์กรสื่อมวลชน(ตามมาตรา 6) ต้องมีกลไกและหลักเกณฑ์กำกับควบคุมด้านจริยธรรมดังนี้ (มาตรา 7 (5-6-7)) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 7 (5-6-7))

- 1) คณะกรรมการจริยธรรมขององค์กร ประกอบด้วยตัวแทนภาคประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อยร้อยละสิบของจำนวนกรรมการทั้งหมด
- 2) ข้อกำหนดและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมขององค์กร
- 3) ข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียน ซึ่งประกอบด้วย
 - ก. ช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนที่ต้องประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะทราบ
 - ข. ขั้นตอนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่โปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
 - ค. บทลงโทษที่ชัดเจนแน่นอน มีสภาพบังคับที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับและสามารถบังคับใช้ได้

--องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน (ตามมาตรา 13) ต้องมีกลไกและหลักเกณฑ์กำกับควบคุมด้านจริยธรรมดังนี้ (มาตรา 14 (5)(6)(8)) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 14 (5)(6)(8))

- 1) คณะกรรมการจริยธรรมขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ที่ประกอบด้วยตัวแทนภาคประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อยร้อยละสิบของจำนวนกรรมการ
- 2) ข้อกำหนดและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน
- 3) ข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนประกอบด้วย
 - ก. ช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนที่ต้องประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะทราบ
 - ข. ขั้นตอนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่โปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
 - ค. บทลงโทษที่ชัดเจนแน่นอน มีสภาพบังคับที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับและสามารถบังคับใช้ได้

-- องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน (ตามมาตรา 13) ต้องกำกับดูแลให้องค์กรสื่อมวลชน (ตามมาตรา 6) กำกับดูแลให้ผู้ประกอบวิชาชีพประพฤติตนตามมาตรฐานจริยธรรมโดยไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนด (มาตรา 57) ผู้ประกอบวิชาชีพใดฝ่าฝืนให้ถือเสมือนว่าองค์กรสื่อมวลชน หรือองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นผู้ฝ่าฝืน ต้องรับโทษตาม

พระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 56) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 56 มาตรา 57)

-- องค์กรสื่อมวลชน (มาตรา 6) มีหน้าที่รายงานและเปิดเผยผลการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนในแต่ละปีปฏิทินให้องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน (มาตรา 13) ที่สังกัดและสาธารณชนทราบ (มาตรา 12) และองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน(มาตรา 13) มีหน้าที่รายงานและเปิดเผยผลการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนในแต่ละปีปฏิทินให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ และสาธารณชนทราบ (มาตรา 19) และในทุกรอบปีงบประมาณคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติต้องจัดทำรายงาน จำนวนเรื่องร้องเรียนและผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ (มาตรา 36) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.มาตรา6 มาตรา 12 มาตรา 13 มาตรา 19 มาตรา 36)

(5) มีมาตรการคุ้มครองประชาชนจากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งเป็นมาตรการที่ดำเนินการอย่างรวดเร็วภายในสิบห้าวัน ดังนี้ (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 15 (5) มาตรา 17 มาตรา 18 มาตรา 45 (6) มาตรา 57 มาตรา 72 มาตรา 73 มาตรา 84 มาตรา 85 มาตรา 86 มาตรา 87)

มาตรา 9 ผู้ได้รับความเสียหายจากการนำเสนอข่าวสาร สาร และเนื้อหาที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมขององค์กรสื่อมวลชนใด มีความประสงค์จะได้รับความคุ้มครองหรือเยียวยาความเสียหายให้ยื่นหนังสือร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรต่อองค์กรสื่อมวลชนนั้นภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่อยู่หรือถือว่าได้รู้ถึงการกระทำที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมที่องค์กรสื่อมวลชนกำหนด

มาตรา 10 เมื่อองค์กรสื่อมวลชนได้รับเรื่องร้องเรียนตามมาตรา 9 แล้ว ให้ดำเนินการกระบวนการไปตามข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ได้จัดแจ้งไว้ขององค์กรสื่อมวลชนและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องร้องเรียน

มาตรา 11 ผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้ร้องเรียนที่ไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาขององค์กรสื่อมวลชน มีสิทธิยื่นคำอุทธรณ์ต่อองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ตามมาตรา 15 (5) ที่องค์กรสื่อมวลชนสังกัดอยู่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบผลการพิจารณา

มาตรา 17 นอกจากการดำเนินการตามมาตรา 9 ผู้ได้รับความเสียหายจากการนำเสนอข่าวสารสาร และเนื้อหาที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมของสมาชิก มีสิทธิยื่นหนังสือร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรต่อองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนที่องค์กรสื่อมวลชนนั้นสังกัดภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่อยู่หรือถือว่าได้รู้ถึงการกระทำที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมที่สมาชิกกำหนด เมื่อองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนได้รับเรื่องร้องเรียนแล้ว ให้ส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไปยังสมาชิกเพื่อให้ดำเนิน

กระบวนการไปตามข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ได้จัดแจ้งไว้ของสมาชิก และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องร้องเรียน หากพ้นกำหนดดังกล่าวแล้วสมาชิกยังไม่ดำเนินการให้เสร็จสิ้น องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนมีสิทธิที่จะพิจารณาเรื่องร้องเรียนนั้นแทนสมาชิกหรือพิจารณาเรื่องร้องเรียนไปฝ่ายเดียวได้โดยชอบด้วยกฎหมาย คำวินิจฉัยขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชนผูกพันให้สมาชิกต้องปฏิบัติตาม

มาตรา 18 ผู้เสียหายหรือผู้ร้องเรียนที่ไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชนมีสิทธิยื่นคำอุทธรณ์ต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติตามมาตรา 45 (6) ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบผลการพิจารณา คำวินิจฉัยของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติให้ถือเป็นที่สุด

มาตรา 72 บุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการนำเสนอข่าวสาร สาร และเนื้อหาที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่สังกัดองค์กรสื่อใด หรือองค์กรสื่อมวลชนที่ไม่จัดแจ้งตามมาตรา 6 มีความประสงค์จะได้รับความคุ้มครองหรือเยียวยาความเสียหายให้ยื่นหนังสือร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่รู้หรือถือว่ารู้ถึงการกระทำที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมที่กำหนด

เมื่อคณะกรรมการสภาวิชาชีพได้รับเรื่องร้องเรียนแล้ว ให้ดำเนินการกระบวนการไปตามข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียน และข้อบังคับมาตรฐานจริยธรรมตามที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพประกาศกำหนด แล้วแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องร้องเรียน

มาตรา 73 บุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการนำเสนอข่าวสาร สาร และเนื้อหาที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่พอใจคำวินิจฉัยขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ตามมาตรา 18 ให้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำวินิจฉัยดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือถือว่ารู้ถึงคำวินิจฉัยนั้น

เมื่อคณะกรรมการสภาวิชาชีพได้รับเรื่องร้องเรียนแล้ว ให้ดำเนินการกระบวนการไปตามข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียน และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องร้องเรียน คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพให้เป็นที่สุด

มาตรา 87 เรื่องร้องเรียน ที่ผู้ถูกร้องเรียนไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์กรสื่อมวลชน องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน หรือสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ให้คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนดำเนินการพิจารณาเรื่องร้องเรียนนั้น โดยพิจารณาตามมาตรฐานกลางที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนดตามมาตรา 57 และให้นำความในมาตรา 84 มาตรา 85 มาตรา 86 มาใช้บังคับแก่กรณีนี้ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 84 ผู้ร้องเรียนผู้ใดไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ ไม่ตัดสิทธิคู่กรณีในการใช้สิทธิทางศาล

(6) มีบทลงโทษผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนฝ่าฝืนจริยธรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

มาตรา 85 ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพ มีอำนาจลงโทษสื่อมวลชนที่ฝ่าฝืน จริยธรรมดังต่อไปนี้ (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 85)

- 1) ตักเตือน หรือตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษร
- 2) มีคำสั่งให้เยยวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบ
- 3) เผยแพร่คำวินิจฉัยต่อสาธารณะผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนต่าง ๆ
- 4) เพิกถอนสมาชิกสภา

มาตรา 89 ในกรณีผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน องค์กรสื่อมวลชน หรือองค์การ วิชาชีพสื่อมวลชนที่ได้รับโทษตามมาตรา 85 (1) (2) (3) แต่ไม่ปฏิบัติตาม ให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชน แห่งชาติ มีอำนาจปรับทางปกครอง ดังนี้ (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริม จริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 85 (1) (2) (3) มาตรา 89)

- 1) ฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพเป็นครั้งแรก ให้ ลงโทษปรับทางปกครองชั้น 1 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท
- 2) ฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพเป็นครั้งที่สอง ให้ ลงโทษปรับทางปกครองชั้น 2 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท
- 3) ฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพในกรณีร้ายแรง ให้ลงโทษปรับทางปกครองชั้น 3 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท และเพิกถอน สมาชิกสภา

มาตรา 90 ในกรณีที่ถูกลงโทษตามมาตรา 89 แต่ไม่ยอมชำระหรือชำระไม่ ครบถ้วนถูกต้องให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 89 มาตรา 90)

4.1.1.3 ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐาน วิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ผนวกภาคประชาชนเข้าร่วมใช้อำนาจกำกับควบคุมสื่อมวลชน โดยให้มี ตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในส่วนต่าง ๆ และให้มีการกำกับดูแลสื่อมวลชนโดยภาค ประชาชน ดังนี้

(1) การให้มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในส่วนต่าง ๆ

- องค์การสื่อมวลชน(มาตรา 6) ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมขององค์กรที่ประกอบด้วยตัวแทนภาคประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อยร้อยละสี่สิบของจำนวนกรรมการทั้งหมด (มาตรา 7 (5)) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 6 มาตรา 7 (5))

- องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน (มาตรา 13) ต้องมีคณะกรรมการมาจากตัวแทนของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการและภาคประชาชนไม่น้อยกว่าร้อยละสี่สิบของจำนวนกรรมการทั้งหมด (มาตรา 24) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 13 มาตรา 24)

- องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน (มาตรา13) ต้องมีคณะกรรมการจริยธรรมขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ที่ประกอบด้วยตัวแทนภาคประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อยร้อยละสี่สิบของจำนวนกรรมการ (มาตรา 14(5)) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา13 มาตรา 14(5))

- คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (มาตรา 40) ต้องแต่งตั้งกรรมการจริยธรรม (มาตรา 63) ที่เป็นผู้แทนอื่น (มาตรา 64) จากหน่วยงานหรือองค์กร ดังนี้ (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 40 มาตรา 63 มาตรา 64)

- 1) ผู้แทนจากสภานายความ
- 2) ผู้แทนจากองค์กรด้านการเฝ้าระวังสื่อ
- 3) ผู้แทนจากสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค
- 4) ผู้แทนจากสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน
- 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน

- กรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติส่วนหนึ่งมาจากภาคประชาชน โดยมาตรา 40 วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสมาชิกสภาวิชาชีพ ผู้แทนภาครัฐและองค์กรอิสระ ตามวรรคหนึ่งคัดเลือกกรรมการอื่นประกอบด้วยตัวแทนของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการและภาคประชาชนเป็นกรรมการ” (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 40 วรรคสาม)

(2) การให้มีการกำกับดูแลสื่อมวลชนโดยภาคประชาชน

- วัตถุประสงค์ประการหนึ่งของกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติคือ “ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำกับดูแลสื่อมวลชนและการรู้เท่าทันสื่อมวลชน ”

(มาตรา 29 (7)) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ สื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 29 (7))

- คณะกรรมการสภาวิชาชีพมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยอย่างน้อยต้องมีคณะอนุกรรมการกำกับดูแลสื่อ โดยภาคประชาชนและการรู้เท่าทันสื่อ (มาตรา 48) (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 48)

4.1.1.4 ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มีเนื้อหาด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนเป็นเพียงส่วนประกอบ โดยพิจารณาจากการสะท้อนความหมาย “การละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน” ในมิติที่คับแคบ การไม่มีบทลงโทษผู้ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน (ในขณะที่มีบทลงโทษผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนที่ละเมิดจริยธรรม) และไม่มีคณะกรรมการการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน (แต่มีคณะกรรมการจริยธรรม) ดังนี้

(1) ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. สะท้อนความหมาย “การละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน” ในมิติที่คับแคบ

โดยร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. กำหนดให้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนไว้ใน มาตรา 76 และ มาตรา 77 ดังนี้ (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 76 มาตรา 77)

มาตรา 76 ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยหน่วยงานของรัฐ เจ้าของกิจการสื่อมวลชน หรือบุคคลอื่นใดจะสั่งการหรือกระทำการใดให้การเสนอข่าวผิดไปจากจริยธรรมสื่อมวลชน หรือจำกัดการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระมิได้ เว้นแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนมีหน้าที่ต้องประพฤติและปฏิบัติตามจริยธรรมสื่อมวลชน

ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างจะกระทำการใดที่ทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนได้รับผลร้ายในทางใด ๆ เพราะเหตุที่ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยสุจริตและชอบด้วยจริยธรรมสื่อมวลชนมิได้

มาตรา 77 การกระทำใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการเสนอข่าวหรือการแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน ให้ถือว่าเป็นการจงใจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือจริยธรรมสื่อมวลชน

จึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติสองมาตรานี้มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชนจากการแทรกแซงของหน่วยงานของรัฐ ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าของกิจการสื่อมวลชน หรือบุคคลอื่นใด

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติ มาตรา 78 มาตรา 81 และ มาตรา 82 จะพบการสะท้อน ความหมาย “การละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน” ในมิติที่คับแคบ (และไม่สอดคล้อง กับบทบัญญัติมาตรา 76 และมาตรา 77) ดังนี้ (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 76 มาตรา 77 มาตรา 78 มาตรา 81 มาตรา 82)

มาตรา 78 ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนถูกละเมิดเสรีภาพตามมาตรา 76 หรือได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากการดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 77 และประสงค์จะได้รับความ คุ้มครองหรือได้รับการเยียวยา ให้ร้องเรียนเป็นหนังสือพร้อมด้วยพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการ สภาวิชาชีพภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกละเมิด หรือได้รับความเดือดร้อน แล้วแต่กรณีการพิจารณา เรื่องร้องเรียนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด

มาตรา 81 ในระหว่างที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพยังมิได้วินิจฉัยเรื่องร้องเรียน คณะกรรมการสภาวิชาชีพจะพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร้องเรียนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ตามที่เห็นสมควรก็ได้ในกรณีที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพให้ความช่วยเหลือโดยไม่ใช่เป็นการให้กู้ยืม คณะกรรมการสภาวิชาชีพจะกำหนดเงื่อนไขให้ใช้คืนในภายหลังเมื่อผู้ร้องเรียนได้รับการชดเชยค่า ทดแทนหรือค่าเสียหายจากผู้กระทำละเมิดแล้ว หรือกำหนดเงื่อนไขอื่นใดด้วยก็ได้

ในกรณีที่ความปรากฏในภายหลังว่าผู้ร้องเรียนจงใจแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นเท็จ เพื่อให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพเชื่อว่าได้รับความเดือดร้อน เป็นเหตุให้ได้รับความช่วยเหลือตาม วรรคหนึ่งให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพมีอำนาจเรียกให้ผู้ร้องเรียนใช้คืนพร้อมดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ เจ็ดจุดห้าต่อปี

มาตรา 82 ในกรณีที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพวินิจฉัยว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา 76 หรือ มาตรา 77 ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพมีอำนาจให้ผู้กระทำการฝ่าฝืนดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลง คำสั่งหรือชดเชยค่าเสียหาย หรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายที่ เกิดขึ้นและแจ้งให้ผู้กระทำการ ฝ่าฝืน หน่วยงานที่กระทำการฝ่าฝืน หรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน ดังกล่าวหรือนายจ้าง แล้วแต่กรณี ดำเนินการตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ

ผู้ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งผู้ใดไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(2) ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐาน วิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ไม่มีบทลงโทษผู้ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน มีเพียง

การแจ้งให้ผู้ละเมิดเสียหายความเสียหาย หากผู้ละเมิดไม่ยอมรับคำวินิจฉัยก็มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง (ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มาตรา 76 มาตรา 77 มาตรา 82 มาตรา 83)

โดยมาตรา 82 กำหนดว่าในกรณีที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพวินิจฉัยว่ามีการฝ่าฝืน มาตรา 76 หรือมาตรา 77 ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพมีคำวินิจฉัยให้ผู้กระทำการฝ่าฝืนดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือข้อใช้ความเสียหาย หรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นและแจ้งให้ผู้กระทำการ ฝ่าฝืน หน่วยงานที่กระทำการฝ่าฝืน หรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานดังกล่าวหรือนายจ้าง แล้วแต่กรณี ดำเนินการตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ

ผู้ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งผู้ใดไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ในกรณีปรากฏว่ามีการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ตาม มาตรา 76 และมาตรา 77 คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกระทำได้เพียงการ “ขอความร่วมมือจากผู้ละเมิดสิทธิเสรีภาพ” โดยมาตรา 83 กำหนดว่า เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการสภาวิชาชีพว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา 76 หรือมาตรา 77 และการดำเนินการกับเรื่องดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ หรือส่งเสริมมาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน คณะกรรมการสภาวิชาชีพอาจดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ เจ้าของกิจการสื่อมวลชน หรือบุคคลอื่นใด เพื่อให้แก้ไขหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามควรแก่กรณีได้

(3) ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ไม่มีคณะกรรมการกรรมการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน ในขณะที่มีคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน

4.1.2 ผลการศึกษาผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

ผลการศึกษาพบว่าร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ จะส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน 3 ประการสำคัญดังนี้

4.1.2.1 จะเกิดการละเมิดสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนโดยชอบด้วยกฎหมายด้วยข้ออ้างทางจริยธรรม

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ เป็นการใช้กฎหมายตัดสินปัญหาทางจริยธรรมโดยมี

สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นองค์กรมีอำนาจทางกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน ดังนั้นจะส่งผลให้มีการละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนโดยมีกฎหมายรองรับ ด้วยข้ออ้างว่าผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนกระทำการละเมิดจริยธรรม ทั้งนี้เพราะเรื่องจริยธรรมยากที่จะตีความผิดหรือถูกได้ชัดเจน จึงมีแนวโน้มที่ผู้มีอำนาจตีความจะตีความตามที่ตนต้องการ ทั้งนี้ไม่ว่าผู้มีอำนาจตีความจะเป็นใคร รวมทั้งไม่ว่าใครเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติก็ตาม (ดูตัวอย่างในข้อถัดไป)

4.1.2.2 สื่อมวลชนจะตกอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ

การมีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจทางกฎหมายกำกับควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน เท่ากับมีกฎหมายรองรับ ให้รัฐแทรกแซงสื่อมวลชนโดยตรง สื่อมวลชนจะตกอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐโดยปริยาย การเสนอข่าวสารย่อมปราศจากเสรีภาพ การตรวจสอบรัฐจะทำได้ยากลำบาก ทั้งนี้รัฐจะอ้างเหตุผลทางจริยธรรมเพื่อปิดกั้นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่จะส่งผลกระทบต่อรัฐ ตัวอย่างเช่น ข้อกำหนดมาตรฐานจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน ในร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ มาตรา 57 วงเล็บ 1 บัญญัติว่า “การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องถูกต้อง ครบถ้วน รอบด้าน และให้เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย” ซึ่งกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติอาจตีความให้การนำเสนอข่าวสารตรวจสอบการทุจริตหรือไม่ชอบมาพากลในเรื่องใด ๆ ของผู้มีอำนาจรัฐเข้าข่ายขัดมาตรฐานจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนตามที่บัญญัติขึ้นก็ได้ โดยอาจอ้างว่าข้อมูลข่าวสารที่สื่อมวลชนนำเสนอขึ้นศาลฎีกายังไม่ตัดสินจึงยังไม่นับเป็นข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ดังนั้นถ้าสื่อมวลชนนำเสนอย่อมผิดกฎหมาย (เพราะกระทำการขัดมาตรฐานจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนตามร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้) นอกจากนั้นบทบัญญัติมาตรา 57 วงเล็บ 1 ข้อความต่อมาที่ว่า “(การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร) ต้องครบถ้วน รอบด้าน และให้เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย” รวมทั้งข้อกำหนดมาตรฐานจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนทุกข้อที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ ก็อาจถูกตีความเพื่อปิดกั้นสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนได้ตามที่รัฐต้องการเช่นเดียวกัน (ดูเพิ่มเติมในข้อถัดไป)

4.1.2.3 สื่อมวลชนสูญเสียสิทธิเสรีภาพโดยทันที

ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ กำหนดให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาต และต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์ที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนด หากฝ่าฝืนมีโทษถึงขั้นจำคุก ทั้งตัวผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้รับอนุญาต และองค์กรที่รับผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าทำงาน และสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

แห่งชาติมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน บทบัญญัตินี้ไม่เพียงทำลายสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนเท่านั้น แต่ยังทำลายสิทธิเสรีภาพขั้นของประชาชนตามหลักประชาธิปไตย เพราะอาชีพสื่อมวลชนเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน ของบุคคล เป็นอาชีพที่ประชาชนทุกคนสามารถทำได้ ดังนั้นการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติหรือต่อใครก็ตาม เพื่อใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามหลักประชาธิปไตย ย่อมหมายถึงการสูญเสียสิทธิเสรีภาพโดยทันที

ในทางปฏิบัติโดยเบื้องต้นนั้น การให้อำนาจคนกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นใคร (แม้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนด้วยกันก็ตาม) กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะ “ได้รับอนุญาต” ให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ย่อมไม่มีหลักประกันว่าผู้มีอำนาจ ออกใบอนุญาตจะเที่ยงธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ การให้อำนาจผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมสนองตอบความต้องการของรัฐโดยปริยาย

นอกจากนั้นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ได้รับอนุญาตแล้ว หากไม่ทำงานตอบสนองอำนาจรัฐ ก็ย่อมเสี่ยงต่อการถูกเพิกถอนใบอนุญาตด้วยข้ออ้างทางจริยธรรม

4.1.3 ผลการศึกษาความเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลและองค์กรในสังคมที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

ในการศึกษาความเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลและองค์กรในสังคมที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ... ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากคำสัมภาษณ์ คำอภิปราย บทความ แถลงการณ์ บันทึกความเห็น จดหมายเปิดผนึก ของนักวิชาการ นักการเมือง สมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ภาคสื่อมวลชน ภาคประชาสังคม ทั้งในฐานะบุคคลและองค์กร จากสื่อทุกชนิด

ผลการศึกษาพบว่ามีกรถถเถียงโต้แย้งกัน 3 ประเด็นหลักประกอบด้วย

หนึ่ง-การให้มีกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน (ให้มีองค์กรที่มีอำนาจทางกฎหมายเพื่อกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน/ให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้)

สอง -การให้มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

สาม- การที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (การตีทะเบียนสื่อ)

เป็นที่แน่นอนว่าฝ่ายค้านการออกกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชนนั้นไม่เห็นด้วยทั้ง 3 ประเด็น สำหรับฝ่ายสนับสนุนให้มีกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชนมีทั้งที่

สนับสนุนทั้ง 3 ประเด็น และมีทั้งที่สนับสนุนบางประเด็น โดยบางส่วนไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาต (และต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ) และไม่เห็นด้วยกับการมีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ขณะที่บางส่วนเห็นด้วยกับการที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาต (และต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ) แต่ไม่เห็นด้วยกับการมีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ และบางส่วนเห็นด้วยกับการมีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติแต่ไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาต (และต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ)

ความเห็นสนับสนุนและค้านแต่ละประเด็นมีดังนี้

4.1.3.1 ความเห็นสนับสนุนให้มีกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน (ให้มีองค์กรที่มีอำนาจทางกฎหมายเพื่อกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน/ให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้) มีเหตุผล 2 ประการ ประกอบด้วย

(1) เพราะสื่อมวลชนใช้เสรีภาพโดยไม่รับผิดชอบ

(2) เพราะสื่อมวลชนกำกับดูแลตนเองไม่ได้

ตัวอย่างความเห็นสนับสนุน ให้มีกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน (ให้มีองค์กรที่มีอำนาจทางกฎหมายเพื่อกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน/ให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้) มีดังนี้

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน เรื่อง การปฏิรูปการสื่อสารมวลชน : ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งการพิมพ์ (ฉบับที่) พ.ศ.¹

“... 1.2.2 ปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อวิชาชีพ โดยผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งอาจจบการศึกษาจากหลากหลายวิชา จึงขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานะบทบาท ขอบเขตการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนตามกฎหมาย ทำให้มีการนำเสนอข้อมูลที่บิดเบือน ล้อแหลม ยั่วยุ อนาคต และขัดต่อศีลธรรม รวมถึงการสร้างความแตกแยก และเลือกข้างทาง

¹ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชนสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, รายงาน “การปฏิรูปการสื่อสารมวลชน: ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งการพิมพ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” (สำนักกรรมการ ๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ), 2.

การเมืองอย่างชัดเจน จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปในด้านกฎหมายเพื่อให้สื่อวิชาชีพมีความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น

1.2.3 ปัญหาการกำกับดูแลตนเองด้านจริยธรรมขององค์กรวิชาชีพสื่อภายใต้ความสนใจ โดยไม่ได้มีกฎระเบียบหรือกฎหมายบังคับในการเข้าร่วม ส่งผลการดำเนินการด้านจริยธรรมขององค์กรวิชาชีพสื่อ ยังไม่มีประสิทธิภาพในการกำกับดูแล เนื่องจากสมาชิกสามารถลาออกได้เพื่อมิให้ถูกบังคับด้วยกฎเกณฑ์ทางด้านจริยธรรม จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดให้มีสภาวิชาชีพหรือคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพที่ได้รับอำนาจตามกฎหมาย มากำกับดูแลอย่างเป็นรูปธรรม”

ร่างบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.²

“เหตุผล.....โดยที่ปัจจุบันการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน มีลักษณะเป็นพลวัตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมและการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน สามารถส่งผลกระทบต่อสาธารณชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งที่ผ่านมาผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน องค์กรสื่อมวลชนและองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ได้มีการกำหนดมาตรการกลไกในการกำกับดูแลตนเองทางจริยธรรม แต่ไม่ประสบความสำเร็จและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรกระบวนการกลไกกำกับดูแลสื่อมวลชนขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างแท้จริง ฉะนั้นเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานแห่งวิชาชีพ ตลอดจนการกำกับดูแลตนเองทางจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานที่เป็นธรรมในการคุ้มครองประชาชนจากการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน อย่างเป็นรูปธรรม จึงสมควรกำหนดให้มีการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ เพื่อให้เป็นองค์กรกลางที่จะทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเป็นอิสระของสื่อมวลชนส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพ ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชน และกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ให้เกิดการกำกับดูแลตนเองของสื่อมวลชนในทุกลำดับชั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการกำกับดูแลตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน โดยองค์กรสื่อมวลชนในระดับชั้นที่ 1 การกำกับดูแลตนเองโดยองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ในระดับที่ชั้นที่ 2 โดยกำหนดให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ เป็นกลไกกำกับดูแลในระดับชั้นที่ 3 ซึ่งเป็นการกำกับดูแลร่วม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

² เรื่องเดียวกัน, 32.

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี³

..... ท่านก็อ้างแต่จรรยาบรรณ แล้วจรรยาบรรณคืออะไร คือการสื่อสารให้ประชาชนมีโอกาสที่จะเลือกรับฟัง ติดตาม และเชื่อถือ ซึ่งต้องมีข้อมูลที่สมดุลกันทั้งสองทาง ไม่ใช่เอียงข้างใดข้างหนึ่งตลอดเวลาอยู่แบบนี้ ทำไม่ได้ มันทำให้ประเทศชาติเกิดความสับสน วุ่นวาย ประชาชนก็ขัดแย้งกัน รัฐบาล ข้าราชการก็ทำงานไม่ได้ นั่นคือปัญหา และที่จะจัดตั้งขึ้นมานั้น สปท.เป็นคนเสนอมา เพราะเขามองเห็นถึงปัญหาว่าเราต้องปฏิรูปทั้งหมด ผมไม่ได้ไปสั่งเขา อีกทั้งเรื่องการปฏิรูปสื่อก็อยู่ใน 11 วาระการปฏิรูปด้วย

นายคุรุจิต นาครทรรพ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ⁴

..... ที่ผ่านมามีสื่อมวลชนไม่สามารถควบคุมกำกับดูแลจริยธรรม และมาตรฐานมีประสิทธิภาพเพียงพอ ไม่สามารถลงโทษกันเองได้ ลาออกจากสมาคมนั้นไปอยู่อีกสมาคมนั้น ไม่มีมาตรฐาน ที่ผ่านมามีเวลาคนทั่วไป หน่วยงาน บริษัทห้างร้านมีเรื่อง ไม่ได้รับผิดชอบต่อสังคม ลงข่าวเสียหาย ข่าวไม่จริง แล้วคนไปร้องเรียน มีคำอุปมาอุปไมยว่าแมลงวันย้อมไม่ตอมแมลงวัน จึงไม่เคยเห็นสื่อมวลชนลงโทษกันเอง เพราะฉะนั้นถ้าสื่อรักที่จะมีเสรีภาพ ก็ต้องรักเสรีภาพอย่างมีคุณภาพด้วย เราถูกสอนว่าสื่อมวลชนคือฐานันดรสี่ เป็นกระดูกสันหลังสังคมซึ่งควรต้องมีสิทธิเสรีภาพ แต่ขอถามว่าสิทธิเสรีภาพที่สื่อมวลชนกดดัน กมธ.สื่อฯ เมื่อ 2-3 วัน มีคุณภาพหรือไม่ พอที่จะเป็นกระดูกสันหลังให้สังคมอย่างแท้จริงหรือไม่ ร่างพ.ร.บ.นี้ถือเป็นก้าวแรก และมีมาตรฐานจริยธรรมในการกำกับดูแลกันเอง เพราะ 20 กว่าปีที่ผ่านมามีการกำกับดูแลตัวเองไม่มีประสิทธิภาพเลย การมีกรรมการสภาวิชาชีพสื่อฯ จึงเป็นหนทางหนึ่ง เพราะครูยังมีวิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน เพราะการมีเสรีภาพก็ต้องมีคุณภาพ และต้องมีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพด้วย

³ สำนักข่าวประชาไท, “ประยุทธ์ย้ำไม่ใช่แค่ปฏิรูปสื่อแต่ทุกสาขาวิชาชีพควรกำหนดมาตรฐานให้ชัด,” <https://prachatai.com/journal/2017/02/69874>, http://proprietarian21.rssing.com/chan-11653245/all_p17.html (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560).

⁴ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ, “กมธ.สื่อ สปท.ถอยตัดทิ้งใบประกอบวิชาชีพสื่อ ชี้ชัดเพ่งดงอยู่ในข่ายเป็นสื่อมวลชน,” <https://www.siamrath.co.th/n/14439> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560).

พลโท รัชชัย สมุทรสาคร สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ⁵

.....พลโท รัชชัย สมุทรสาคร อภิปรายว่า สื่อเป็นคนไทยหรือไม่ ถ้าเป็นต้องยอมรับกฎหมาย อย่าเป็นไปอภิสิทธิ์ชนเพียงกลุ่มเดียว ทุกคนต้องอยู่ในกฎระเบียบอยู่ในกติกา ลองไปเปรียบเทียบกับประเทศอื่นมีกฎหมายเกี่ยวกับสื่อหมด เช่น สิงคโปร์ สื่อต้องเป็นไปตามกติกา 100 เปอร์เซ็นต์ ในจีนก็มี คนที่ไม่เคยได้รับผลกระทบต่อสื่อจะไม่รู้ตนสมัยเป็นแม่ทัพภาค 2 ก็รบกับสื่อมาตลอด อย่างกรณีของผู้นำแม่ฮ่องสอนสื่อก็ลงไปเรื่อยทั้ง ๆ ไม่ต้องลงก็ได้ ในอังกฤษมีเหตุระเบิดแต่ก็ไม่เห็นมีการนำภาพคนเจ็บไปลง เพราะเขาคงรู้ว่า ลงไปก็ไม่ก่อให้เกิดอะไร แต่ของไทยลงเอามัน ทั้งสื่อออนไลน์ สิ่งพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ ล้วนมีปัญหาหมด “ขนาดวันก่อน ผมอ่านสื่อออนไลน์มา พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส อดีตผบ.ตร. ให้สัมภาษณ์ค่าทหารประจำ... บอกว่า ถ้าเอาก่อนหินไปไปในค่ายทหารโดนแต่หัว พล.อ. แล้วยังถามว่ารถถังซื้อมาทำไม เคยไปรบหรือไม่ เขาเป็นรุ่นพี่ ผมเป็นเตรียมทหารรุ่น 12 เขารุ่น 7 พูดยแบบนี้ผมไม่เคารพกันแล้ว แล้วสื่อที่เผยแพร่ก็นำเอาไปยิงเป้าให้หมด” พลโท รัชชัย กล่าว

พลตำรวจโท อำนาจ นิยมะโน สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ⁶

..... พลตำรวจโท อำนาจ นิยมะโน แสดงความเห็นด้วยกับการเสนอของ กมธ. เพราะที่ผ่านมาสื่อมวลชนเรียกร้องแต่สิทธิแต่ไม่เคยคำนึงถึงหน้าที่ สภาวิชาชีพสื่อสารมวลชนแห่งชาติ คือคณะที่จะมาดูแลเรื่องสิทธิและหน้าที่ของสื่อ ควบคู่สื่อกำลังละเมิดสิทธิหรือไม่ ออกนอกกลุ่มหรือเปล่า ต้องเปิดใจกว้าง

รศ.จุมพล รอดคำดี อดีตคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย⁷

..... ด้านนายจุมพล รอดคำดี อดีตคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอดีตประธานคณะกรรมการ (กมธ.) ปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาปฏิรูปประเทศ (สปช.) ชี้แจงถึงรายละเอียดช่วงการทำงานของ สปช. ซึ่งได้ยกร่างกฎหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานและจริยธรรมสื่อมวลชน ว่าร่างกฎหมายฉบับต้นร่างมีประเด็นสำคัญ คือ สื่อมวลชนต้องมีความมีอิสระ และเสรีภาพต่อการทำ

⁵ หนังสือพิมพ์แนวหน้า, “เอาให้ได้ควบคุมสื่อ สปท.โหวตผ่านท่ามหัน จัดการเรียบทั้งสื่อหลัก-เพจดัง,” <http://www.naewna.com/politic/268110> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560).

⁶ หนังสือพิมพ์แนวหน้า, “เอาให้ได้ควบคุมสื่อ สปท.โหวตผ่านท่ามหัน จัดการเรียบทั้งสื่อหลัก-เพจดัง,” <http://www.naewna.com/politic/268110> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560).

⁷ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, “กม.สื่อฯ สปท. ส่อเจตนารัฐประหารคนข่าว,” <http://www.komchadluek.net/news/politic/258973> (สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2560).

หน้าที่ คือ นำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างรอบด้าน รวมถึงต้องทำงานภายใต้หลักของ ความรับผิดชอบตามจรรยาบรรณที่ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนร่วมออกแบบกันเอง ที่ ผ่านมายอมรับว่าการการทำงานด้านสื่อมวลชนที่ผ่านมามีปัญหา ทั้งการรายงานข่าวที่ไม่ รับผิดชอบและทำให้สังคมขาดความเชื่อมั่น รวมถึงเกิดข้อกังขา ดังนั้นช่วงของ สปช. จึงเขียนกฎหมายเพื่อให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ โดยมีหน้าที่สำคัญคือยกระดับ และพัฒนาการทำงานของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน ไม่ใช่การกำกับ ส่วนประเด็น การจดทะเบียนสื่อมวลชนที่ร่างกฎหมายของ สปช. มีนัยสำคัญเพื่อให้สื่อมวลชน มีต้นสังกัด และสมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชนที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดการดูแลและกำกับการ ทำงาน ซึ่งไม่ใช่การขอหรือออกใบอนุญาตการประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน

ตัวอย่างความเห็นสนับสนุนให้มีกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน (ให้มี องค์การที่มีอำนาจทางกฎหมายเพื่อกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน/ให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชน แห่งชาติตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้) แต่ค้านการมีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน แห่งชาติ และหรือค้านการที่ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภา วิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีดังนี้

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ อดีตนายกรัฐมนตรี⁸

..... นายอภิสิทธิ์ กล่าวว่า หากสื่อไม่แยกการทำข่าวกับการทำธุรกิจนั้น ทุกวันนี้ไม่ใช่แค่ ธุรกิจแล้ว แต่รวมถึงภาครัฐด้วย เพราะข่าวบางข่าวเป็นข่าวประชาสัมพันธ์ให้กับภาครัฐ ปัญหาต่อมาคือ สื่อจะรับผิดชอบต่อประชาชนอย่างไร และเมื่อสังคมเป็นสังคมที่แบ่งขั้ว ต่างฝ่ายต่างไม่ฟังกันมากขึ้น การที่จะให้สังคมตรวจสอบสื่อจึงเป็นไปได้ยาก แต่ยืนยัน ว่า กฎหมายที่รัฐบาลชุดนี้จะออกมา ตนไม่ยอมรับเรื่องการให้คนของภาครัฐเข้ามายุ่ง กับสื่อ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของภาครัฐ

ส่วนเรื่องใบประกอบการวิชาชีพนั้น เห็นว่าไม่สามารถทำได้ แต่หากจะไม่ให้มี กฎหมายออกมา สื่อจะตอบคำถามได้หรือไม่ว่า สื่อจะให้เป็นธรรมอย่างแท้จริงได้ อย่างไร จึงกลายเป็นเรื่องยากที่ให้สื่อกำกับดูแลกันเอง ดังนั้นต้องมีกฎหมายที่ออกมา กำกับสื่อมอบดาบกับสื่อมวลชน เพื่อให้การกำกับควบคุมกันเองเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ เพียงแต่สื่อจะต้องไม่ถูกแทรกแซงจากอำนาจรัฐ สื่อต้องจัดระบบ ธรรมาภิบาลของสื่อ หากสื่อคิดว่ารายงานอะไรก็ได้ วันนี้ใครรายงานอะไรก็ได้อยู่แล้ว

⁸ หนังสือพิมพ์แนวหน้า, “อภิสิทธิ์ หนุนออกกฎหมายกำกับสื่อ มอบดาบให้ดูแลกันเอง แต่ ต้องไร้อำนาจรัฐแทรกแซง,” <http://www.naewna.com/politic/288410> (สืบค้นเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2560).

จึงเป็นสิ่งที่น่าคิดว่า สื่อจะอย่างไรให้เห็นว่า คุณค่าความเป็นวิชาชีพสื่อต่างจากคนที่ไม่ใช่สื่อ

นายอภิสิทธิ์ กล่าวอีกว่า หากพรรคประชาธิปัตย์ กลับมาเป็นรัฐบาลอีกครั้ง ก็จะต้องมีกฎหมายดูแลสื่อ แต่ต้องแก้ปัญหาการใช้อิทธิพลของภาครัฐและธุรกิจเข้ามามีอำนาจต่อรองในสื่อ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองและสื่อมวลชน ต้องฟังพากันและกัน แต่ก็ยอมกันและกันไม่ได้ เพราะต่างฝ่ายต้องทำหน้าที่ของตนเอง.....

นายวรวัจน์ ฤทธิจิต นักวิชาการ- ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายสื่อสารองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์⁹

..... ส่วนนายวรวัจน์ ฤทธิจิต ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายสื่อสารองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) กล่าวว่า การทำงานของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนยังไม่มีประสิทธิภาพ และภาคประชาชนยังไม่เข้มแข็งต่อการแสดงเจตจำนงไม่ยอมรับการทำข่าวของสื่อมวลชนที่ละเมิดสิทธิ ดังนั้นในแง่วิชาการตนสนับสนุนให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและให้ความรู้ด้านการทำงานของสื่อมวลชน แต่กลไกของกรรมการและอำนาจหน้าที่ให้อนุญาต เพิกถอนใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพ เท่ากับเขียนเช็คเปล่าให้กรรมการทำอะไรก็ได้ ซึ่งอาจเพิ่มความเสี่ยงต่อการถูกแทรกแซงได้ง่าย และเป็นส่วนอำนาจที่ขัดแย้งกับรายละเอียดของร่างกฎหมายที่เน้นมาตรการส่งเสริม และสนับสนุนการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน

“สิ่งที่ผมเคยเสนอ คือ หากสื่อมวลชนกระแสหลัก ไม่เป็นสมาชิกสภาวิชาชีพ และมีข้อร้องเรียนโดยไม่สามารถดำเนินการให้เป็นข้อยุติได้ รัฐอาจมีเงื่อนไขต่อการทำธุรกรรมกับองค์กรที่ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ขณะที่กรรมการสภาฯ ที่ให้มีปลัด 4 กระทรวง ผมมองว่าพอรับได้ที่จะให้มีตัวแทนของรัฐเพื่อรับรู้และเป็นส่วนหนึ่งของการขอความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง แต่ประเด็นนี้ต้องไม่มีอำนาจว่าด้วยการจดทะเบียน อนุญาต เพิกถอนใบประกอบวิชาชีพ” นายวรวัจน์ กล่าว.....

นายคำณู ลิทธิสมาน เลขานุการและโฆษกกรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ¹⁰

⁹ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, “กม.สื่อฯ สปท. ส่อเจตนารัฐประหารคนข่าว,”

<http://www.komchadluek.net/news/politic/258973> (สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2560).

¹⁰ สำนักข่าวผู้จัดการ, “คำณู หนุน กม.วิชาชีพสื่อ แต่ต้องไร้เจ้าหน้าที่รัฐเข้าร่วม-ไม่รบกวนเสรีภาพแสดงความเห็น,” <https://m.mgonline.com/politics/detail/9600000043482> (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

..... จากกรณีที่ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ผลักดันพิจารณาร่าง พ.ร.บ. การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. เข้าสู่วาระการพิจารณา สปท. ในวันที่ 1 พ.ค. นี้ ซึ่งองค์กรสื่อมวลชนเห็นว่าร่างกฎหมายดังกล่าวเปิดทางให้อำนาจรัฐเข้ามาแทรกแซง และปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนและประชาชน จนกระทั่งเกิดเป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก

วันนี้ (30 เม.ย.) นายคำณูน สิทธิสมาน เลขาธิการและโฆษกกรรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้โพสต์เฟซบุ๊ก “Kamnoon Sidhisamarn” ถึงกรณีดังกล่าวว่า ขอพูดภาษาชาวบ้านสั้น ๆ ง่าย ๆ ถึงจุดยืนของผมในประเด็นร้อนว่า เอาสภาวิชาชีพตามกฎหมายที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าร่วม ไม่เอาการบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาต ไม่เอาการนิยามศัพท์ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนให้กว้างจนรุกล้ำเข้ามาในปริมณฑลแห่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป

หรือพูดภาษากฎหมายว่า “สนับสนุนให้มีกฎหมายว่าด้วยองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลในวิชาชีพสื่อมวลชน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคมและผู้บริโภค เพื่อปกป้องเสรีภาพและความเป็นอิสระของสื่อมวลชน ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานแห่งวิชาชีพ พิจารณาคำร้องขอความเป็นธรรมของผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการใช้เสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน และคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน”

นายสนธิญาณ ชื่นฤทัยในธรรม ผู้อำนวยการสำนักข่าวทีนิวส์¹¹

..... ต้อง “จดทะเบียนสื่อ” เพราะจะได้รู้ว่าใครมีอาชีพทำสื่อสารมวลชนและใครทำธุรกิจสื่อสารมวลชน ทุกวันนี้มี “สื่อปลอม” ทั้งในแง่ตัว “บุคคล” และในแง่ “องค์กร” อย่างมากมาย เพราะมีทั้งที่ตั้งขึ้นมาเพื่อ สนับสนุน “พรรคการเมือง” หรือ “องค์กรมวลชน” ที่สนับสนุนพรรคการเมือง โดยเมื่อ “รายงานข่าว” ไม่เคยแยก “ถูกผิด”!!!

¹¹ หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, “คอลัมน์:ทางเดียวไม่เลี้ยวไปไหน: สื่อ!! ถึงเวลาต้อง “ปฏิรูป” ตัวเอง,” <http://www.thansettakij.com/content/145778> 2 May 2017 (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2560).

มีแต่พรรคการเมืองที่ตัวเองสนับสนุนหรือองค์กรที่ตัวเองสนับสนุนเท่านั้นที่"ทำอะไรก็ถูก "คนอื่นทำ" ผิดหมด!!!! แล้วก็ทำการปลุกเร้ามอมเมาผู้คนด้วยข้อมูลข้างเดียวจนประเทศชาติเกิดความแตกแยกและเกิดปัญหาขึ้น!!!

ต้องมี "สภาวิชาชีพสื่อ" ที่มาจาก "การเลือกตั้ง" อย่างกว้างขวางจาก "สื่อที่ทำการจดทะเบียน" ทั้งตัว "บุคคล" และ "องค์กร" โดย "สภาวิชาชีพ" จะต้อง "ไม่มีภาครัฐ" เข้ามาเกี่ยวข้อง อย่างเด็ดขาด!!!!

เพราะไม่อย่างนั้น ถ้าจะขอ "ตัวแทนสื่อ" เข้าไปอยู่ใน "คณะกรรมการ" ต่าง ๆ ของภาครัฐ "โดยตำแหน่ง" ด้วย เช่น "กตร." หรือคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ เพื่อปกป้องประชาชน ก็ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกันคือให้เกิดความโปร่งใสและเกิดการประสานงานที่ดีจะได้หรือไม่? ถ้าภาครัฐเห็นด้วยที่จะให้สื่อเข้าไปก็ไม่แปลกอะไรที่ภาครัฐจะเข้ามาใน"สภาวิชาชีพสื่อ"ได้

ส่วนข้อเท็จจริงทาง "ด้านสื่อ" ที่ควรยอมรับคือ "ตัวแทนองค์กรสื่อ" หรือ สภาวิชาชีพต่าง ๆ ในปัจจุบันนั้น ไม่ว่าจะเป็น "หนังสือพิมพ์" "วิทยุ" หรือ "โทรทัศน์" ... "ไม่ได้เป็นตัวแทนของสื่อจริง ๆ"...เป็นเพียงองค์กรของ "คนกลุ่มเดียว" ที่เคลื่อนไหวกันอยู่ในวงแคบ ๆ แทบจะนับตัวคนได้ แล้วใช้ฐานะดังกล่าวนั้นอวดแบ่ง วางก้ำม คุ้ยโต กับภาครัฐหน่วยงานราชการหรือกับบุคคลภายนอก!!!!

แต่กับพวกตัวเอง "ไม่มีน้ำยา" ที่จะทำอะไรได้ ขนาดมี "สื่อทุจริต" ชี้โง่ง ศาลลงโทษพิพากษาแล้ว ยังได้แต่ชะเง้อคอมองทั้งตัวบุคคลที่ศาลพิพากษาและองค์กรที่ตัวบุคคลนั้นทำงานอยู่ก็"ไม่สามารถ"ไป "บังคับลงโทษ" อะไรได้ ต้องอาศัยมาตรการทางสังคมกดดัน"คนทำผิด"!!

ไม่ต้องนับกรณีอื่น ๆ อีกมากมายที่ "องค์กรสื่อ" ในปัจจุบัน "ไม่มีน้ำยา" จะไปดำเนินการอะไรได้เพราะไม่มีบทลงโทษนั่นเอง

ดังนั้น"การจดทะเบียน"จึงจำเป็นเพื่อจะทำให้ได้ "มีสิทธิ" ใน "การเลือกตั้ง" สภาวิชาชีพสื่อ!!!! ไม่ใช่ไปต่อต้าน"ไม่จดทะเบียน"แล้วก็มีว่ ๆ กันอยู่ในแวดวงไม่กี่คน!!!

เมื่อ "การเลือกตั้ง" เป็นไปอย่างกว้างขวาง มีการวางกฎระเบียบอย่างรัดกุม ให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่าง "บริสุทธิ์ยุติธรรม" (ถ้าเลือกตั้งกันเองยังทำให้ยุติธรรมไม่ได้จะมาอวดอ้างถึงความวิเศษวิโสของอาชีพตนเองว่ามีจริยธรรมมีความรับผิดชอบเหนือกว่าอาชีพอื่นได้อย่างไร) ดังนั้น "บทลงโทษ" จึงต้องมี เพื่อให้ "ยักษ์มีกระบอง"

สื่อใน "นิวมิเดีย" วันนี้นี้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและพลิกแพลงเป็นรูปแบบต่างๆ อย่างเหลือคณานับ จะต้องมีการศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้งเพื่อจะต้องทำให้อยู่ในกรอบของ "กฎหมาย" และ "จริยธรรม" รวมทั้งจะต้องมีมาตรการ "ส่งเสริม" กระบวนการ

แห่งความรู้ให้กับ “ประชาชน” เพื่อจะทำให้เกิด “สื่อภาคประชาชน” อย่างกว้างขวาง เพื่อทำหน้าที่รายงานข่าวข้อเท็จจริงอันเกี่ยวข้องกับพื้นที่ ที่ตัวเองอยู่หรือวิชาชีพที่ตัวเองเกี่ยวข้องเพราะมีความเข้าใจเบื้องหน้าเบื้องหลังและความเป็นมา ของข่าวสารนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง อย่างที่ “สื่อโดยอาชีพ” ไม่สามารถทำได้!!!!

ดังนั้น พ.ร.บ.สื่อ ฯ ฉบับนี้จึงควรถอนออกมาเสียก่อนเพราะ"ผู้ที่ทำหน้าที่ร่าง"ไม่เคยมีความเข้าใจเรื่องสื่อเลย ที่ร่างขึ้นมาเพื่อ"เอาใจผู้ที่มีอำนาจรัฐ"อยู่ในขณะนี้เท่านั้น!!!! แต่ถอน!!!!ออกมาแล้วก็ได้หมายความว่าให้เลิกหายไป ยังจะต้องผลักดันให้เกิด ร่าง พ.ร.บ.ฉบับใหม่ให้ได้ โดยมีกรอบเบื้องต้น ดังได้เสนอไปแล้ว เสนอให้ปฏิรูปคนอื่นเยอะแล้วสื่อก็ถึงเวลาปฏิรูปตัวเองเสียบ้าง!!!

นายสมชาย แสวงการ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.)¹²

..... นายสมชาย แสวงการ เป็นอีกหนึ่งบุคคลที่ยืนยันชัดเจนว่า ไม่เห็นด้วยกับร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพฯ ฉบับ สปท. แต่ยังคงสนับสนุนให้มีสภาวิชาชีพเกิดขึ้น โดยให้สื่อมวลชนร่วมร่าง พ.ร.บ.หรือยกร่างเอง ในลักษณะส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ ไม่ใช่การควบคุม แม้ที่ผ่านมาจะมีความพยายามกำกับดูแลกันเอง ซึ่งทำได้ในระดับหนึ่งแล้วก็ตาม แต่ต้องยอมรับว่า ยังมีสื่อเทียม สื่อเสื่อม แฝงตัวอยู่

ทั้งนี้ ปัจจุบันร่าง พ.ร.บ.ฉบับ สปท. เปรียบกับรายงานชิ้นหนึ่ง ที่เสนอความคิดเห็นเท่านั้น ไม่ใช่กฎหมาย ฉะนั้นยังเหลืออีกหลายขั้นตอนมาก โดยเฉพาะการตรวจสอบว่า ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 35 หรือไม่ ซึ่งบัญญัติว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพฯ

รวมถึงมาตรา 77 วรรคสอง บัญญัติให้ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอนฯ

ส่วนเรื่องใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพ นายสมชาย กล่าวว่า ยังไม่ต้องพูดถึง เพราะขั้นตอนยังอีกไกลมาก อย่างไรก็ตาม ยืนยันในหลักการจะต้องมีสภาวิชาชีพ

¹² สำนักข่าวอิศรา, “วันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก ปลุกพลังวิชาชีพ ค้านร่าง กม.ตีทะเบียน,” <https://www.isranews.org/thaireform-doc-mass-comm/55945-freedom03305601.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2560).

เพราะที่ผ่านมาสื่อมวลชนกระจัดกระจาย มีหลากหลายสมาคม แต่เน้นย้ำว่าสภาวิชาชีพต้องเกิดขึ้นจากคนในวิชาชีพ ไม่ใช่จาก สปท. ที่สำคัญไม่เห็นด้วยให้มีบุคคลจากภาครัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง

“สิ่งที่ควรทำหลังจากนี้ คือ อยากให้สื่อมวลชนจับเข่าคุยกับ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และดร.วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ด้านกฎหมาย ว่า เป็นไปได้หรือไม่ ที่จะให้มีการยกร่าง พ.ร.บ. ร่วมกัน หรือร่างใหม่ หรือฉบับ สปท. มาปรับปรุง” สมาชิก สนช. ระบุ.....

แถลงการณ์คณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ภาคประชาชน/สมาคมสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค/มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค¹³

..... อนึ่ง แม้ร่าง พรบ. ฉบับนี้ เน้นเจตนาคุ่มสื่อและสิทธิประโยชน์ประชาชน แต่สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปเสียงข้างมาก ได้รับรองร่าง พรบ. ฉบับนี้

องค์กรผู้บริโภคจึงขอคัดค้านการกระทำของสภาขับเคลื่อนเสียงข้างมาก ที่ไม่รักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์สาธารณะในการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงขอเรียกร้องให้

1. ยกเลิกร่าง พรบ. ฉบับนี้ โดยเร็วที่สุด
2. ร่าง พรบ. ฉบับใหม่ที่สร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ยกเว้นการกำกับดูแลจากภาครัฐหรือตัวแทนภาครัฐ
3. ให้ส่งเสริมศักยภาพประชาชนในการเป็นพลเมืองที่รู้เท่าทันสื่อและปกป้องสิทธิเสรีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ภาคประชาชน สมาคมสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค ขอประกาศว่าจะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมใดๆ กับสภาวิชาชีพสื่อ ตามร่าง พรบ. นี้ หากสภาปฏิรูปยังคงยืนยันเนื้อหาที่นำไปสู่การลดทอนสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน

4.1.3.2 ความเห็นสนับสนุนให้มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

แห่งชาติ มีเหตุผล 7 ประการ ประกอบด้วย

- (1) เพื่อป้องกันไม่ให้คนในวิชาชีพกีดกันกันเอง
- (2) เพื่อเข้าไปช่วยก่อตั้งสภาวิชาชีพ
- (3) เพื่อเข้าไปช่วยประสานงานด้านต่าง ๆ

¹³ สำนักข่าวอิศรา, “องค์กรผู้บริโภค-สสส.แถลงการณ์ ค้านร่าง กม.คุมสื่อ,” <https://www.isranews.org/isranews-short-news/55913-act11.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2560).

(4) เพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลการบริหารจัดการ

(5) เพื่อให้ยึดโยงกับรัฐ เนื่องจากสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติได้รับเงิน

สนับสนุนจากรัฐ

(6) เพื่อเข้าไปทำให้กฎหมายบังคับใช้ได้จริง

(7) การมีตัวแทนรัฐเข้าร่วมเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติจะมี

ประโยชน์กว่าให้มีเฉพาะกรรมการจากสื่อมวลชน

ตัวอย่างความเห็นสนับสนุนให้มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีดังนี้

นายมิชัย ฤชุพันธุ์ ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ¹⁴

..... ประธาน กรธ. กล่าวถึงองค์ประกอบของกรรมการในสภาวิชาชีพว่า การให้มี สัดส่วนจากภาครัฐแค่ 2 คน คือปลัดกระทรวงวัฒนธรรมและปลัดสำนัก นายกรัฐมนตรี จากจำนวนกรรมการทั้งหมด 15 คนนั้น คงไม่ใช่เรื่องที่น่ากังวลอะไร สำหรับสื่อมวลชน เพราะตัวแทนของภาครัฐถือว่าเป็นเสียงข้างน้อยในสภาวิชาชีพ สื่อสารมวลชน ถ้าหากสื่อจับมือรวมเสียงกัน ก็คงโหวตชนะอยู่แล้ว เพราะเมื่อขึ้นชื่อ ว่าสภาวิชาชีพ ก็คงจะต้องมีคนของรัฐเข้ามาอยู่ด้วย เพื่อจะไม่ให้คนในวิชาชีพกัดกัน กันเองไม่ออกใบอนุญาตให้กับผู้ประกอบการอาชีพรุ่นน้อง แต่ก็ต้องมาดูว่ามีความจำเป็น หรือไม่ที่จะต้องมีสภาวิชาชีพขึ้นมา ถ้าคิดว่าจะไม่ควรมี สื่อมวลชนก็ต้องมาหาเหตุผล ได้แย้ง ถ้าไม่เห็นด้วย ก็ควรจะเสนอแนวทางของสื่อที่จะกำกับดูแลกันเองโดยที่คน นอกไม่ต้องเข้ามายุ่งเกี่ยว.....

พลอากาศเอกคณิต สุวรรณเนตร ประธานกรรมการจัดการขับเคลื่อนการปฏิรูป ประเทศด้านการสื่อสารมวลชน¹⁵

..... ตัวแทนภาครัฐมีสัดส่วนแค่ 2 คน จาก 15 คนขณะที่ตัวแทนสื่อเป็นเสียงข้าง มากมีถึง 7 คนและยังเป็นประธานคณะกรรมการสภาวิชาชีพฯ ซึ่งการจะลงมติใด ๆ จะใช้วิธีโหวตตัดสิน จึงเป็นไปได้ที่ภาครัฐจะเข้าไปครอบงำเพราะเป็นเสียงข้าง น้อยแค่ 2 เสียงเท่านั้น

¹⁴ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, “ยกโมเดลสิงคโปร์จัดระเบียบสื่อ,” <http://thaipost.net> (สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2560).

¹⁵ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, “กมธ.ถอยปรับตัวแทนรัฐ พ.ร.บ.คุมสื่อ ให้อยู่ในวาระได้แค่ 2 เทอม,” https://www.isranews.org/isranews-other-news/55837-pnews01_55837.html (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

“ยืนยันว่า ร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ไม่มีเจตนาครอบงำสื่อ การให้มีตัวแทนภาครัฐ 2 คนร่วมเป็นสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเพื่อเข้าไปช่วยก่อตั้งสภาวิชาชีพฯ เท่านั้น เพื่อลดความกังวลของสื่อมวลชนตนจะเสนอในที่ประชุม สปท.วันที่ 1 พ.ค.ว่า จะให้ออกบทเฉพาะกาลเพิ่มเติมให้ตัวแทนภาครัฐ 2 คน คือ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ที่นั่งอยู่ในสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ นั่งอยู่ในวาระ 3 ปี ได้แก่ 2 เทอมเท่านั้นหลังจากนั้นจะไม่มีตัวแทนภาครัฐร่วมเป็นคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติต่อไปจะเหลือคณะกรรมการอยู่แค่ 13 คนเท่านั้น เพื่อให้สื่อลดความกังวลเรื่องการแทรกแซงครอบงำสื่อ” พล.อ.อ.คณิต กล่าว.....

พลอากาศเอกคณิต สุวรรณเนตร ประธานกรรมการธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน¹⁶

..... ประเด็นที่องค์กรสื่อคัดค้านหลัก ๆ คือ การให้ 4 ปลัดกระทรวงเข้ามาเป็นคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อจากจำนวน 13 คน พล.อ.อ.คณิต ชี้แจงว่า คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อทั้ง 13 คน จะมีตัวแทนองค์กรสื่อ 5 คน ผู้แทนภาครัฐ ผู้แทนภาครัฐ 4 คน และที่เหลือ 4 คน จะเป็นกลุ่มนักวิชาการ ซึ่งอาจเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย การคุ้มครองผู้บริโภค และนักสิทธิมนุษยชน

เหตุที่ต้องมีผู้แทนจากภาครัฐก็เพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับรัฐบาล เช่น ปลัดกระทรวงการคลัง จะช่วยดูแลงบประมาณ การเงิน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี คอยช่วยประสานงานกับรัฐบาล ปลัดกระทรวงดิจิทัลฯ จะทำหน้าที่ประสานงานกับต่างประเทศ รวมถึงดูแลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต และปลัดกระทรวงวัฒนธรรมจะดูแลเรื่อง พ.ร.บ.จัดแจ้งการพิมพ์ จากนั้นให้สภาวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญดำเนินงานต่อ

“ถ้าไม่มีตัวแทนภาครัฐทาง กมธ.สื่อเป็นห่วงเรื่องการยึดโยงสนับสนุนจากภาครัฐ เพราะการพัฒนาแม้แต่ด้านการท่องเที่ยวเอกชนยังต้องเดินไปพร้อมกับภาครัฐ และจากนั้นหากเรื่องอะไรที่รัฐมองว่าเอกชนสามารถเดินต่อไปได้จะไม่เข้าไปยุ่ง”.....

พล.อ.อ.คณิตบอกว่า ในร่างกฎหมายฉบับนี้ จะมีงบสนับสนุนให้กับสภาวิชาชีพสื่อ โดยนำเงินมาจากกระทรวงการคลังหรือภาษีบาปจำนวน 50-150 ล้านบาททุกปี ไม่ต่างจากแหล่งเงินของไทยพีบีเอส ส่วนที่เหลือจะมาจากงบประมาณบริหารจัดการ

¹⁶ หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์, “รัฐบาลต้องขอสื่อได้ ระวังมาตรา 44 คลอดกฎหมายสื่อ,” <https://www.posttoday.com/politic/report/479372> (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560).

ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เหตุที่ภาครัฐต้องสนับสนุนเพราะจะได้เข้าไปช่วยดูในเรื่องการจัดหาสถานที่อาจใช้พื้นที่ของหน่วยงาน สังกัดกระทรวงการคลัง ดำเนินการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ไม่มีเจตนาที่ภาครัฐจะเข้าไปแทรกแซง.....

“ร่างกฎหมายนี้ผ่านการหารือและการทำประชาพิจารณ์จากผู้เกี่ยวข้อง อาทิ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เชื่อว่าการตั้งองค์กรหรือสภาวิชาชีพใด ต้องมีทั้งตัวแทนจากรัฐและเอกชนร่วมด้วย เพราะจะทำให้มีประโยชน์มากกว่ากรรมการจากวงการสื่อด้วยกันเท่านั้น รวมถึงกฎหมายนี้จะช่วยส่งเสริมสวัสดิภาพและสวัสดิการให้แก่สื่อมวลชนกรณีที่ไม่มีโฆษณา”.....

พลอากาศเอกคณิต สุวรรณเนตร ประธานกรรมการฯ ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน¹⁷

..... ควรเพิ่มกลไกในการถ่วงดุลการบริหารจัดการ ทั้งนี้เพราะได้รับการจัดสรรเงินจากกระทรวง การคลัง ซึ่งเป็นเงินภาษีของประชาชน ประกอบกับในการขอใช้/รับการสนับสนุนเงินด้านวิทยุ-โทรทัศน์-โทรคมนาคม จากกองทุน กทปส.ด้วย ดังนั้นควรพิจารณาให้มีการเชื่อมโยง/เกาะเกี่ยวกับหน่วยงานในภาคราชการให้มีส่วนช่วยในการบริหารจัดการได้ดีสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น

- ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ผู้ตรวจเงินแผ่นดิน
- ปปช.
- บริษัท TRIS
- องค์การต่อต้านการคอร์รัปชัน
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ

๑. เพื่อเป็นการถ่วงดุล (Check and Balance) การบริหารงาน ควรจัดให้มีกลไกเชื่อมโยง/ เกาะเกี่ยวกับส่วนราชการ บริษัทข้างต้น.....

¹⁷ คณะกรรมการฯ ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชนสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, “รายงานการปฏิรูปการสื่อสารมวลชน: ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งการพิมพ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” (สำนักกรรมการฯ ๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ), 158-159.

นายวรชัย คุรุจิต นักวิชาการ- ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายสื่อสารองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์¹⁸

สิ่งที่ผมเคยเสนอ คือ หากสื่อมวลชนกระแสหลัก ไม่เป็นสมาชิกสภาวิชาชีพ และมีข้อร้องเรียนโดยไม่สามารถดำเนินการให้เป็นข้อยุติได้ รัฐอาจมีเงื่อนไขต่อการทำธุรกรรมกับองค์กรที่ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ขณะที่กรรมการสภาฯ ที่ให้มีปลัด 4 กระทรวง ผมมองว่าพอรับได้ที่จะให้มีตัวแทนของรัฐเพื่อรับรู้และเป็นส่วนหนึ่งของการขอความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง แต่ประเด็นนี้ต้องไม่มีอำนาจด้วยการจดทะเบียนอนุญาต เพิกถอนใบประกอบวิชาชีพ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี¹⁹

.... พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เปิดเผยว่า เรื่องร่างพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนนั้น จะต้องมีการพิจารณาอยู่ด้วย เพราะกฎหมายปกติทำอะไรไม่ได้ไม่ว่าจะหนังสือ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ทำไม่ได้เพราะใช้กฎหมายอย่างเดียว จับก็ไม่ได้ ทำอะไรก็ได้ให้ตรวจสอบก่อนพิมพ์ แต่ก็มีเผยแพร่อยู่ ดำรงไว้ก็จับ แต่ยังขายกันเหมือนเดิม อย่างนี้ให้ทำอย่างไร

“ถ้าไม่ปิดเบื่อนแล้วใครจะไปยุ่งกับท่าน ถ้าปิดเบื่อนจากข้อเท็จจริงจนเห็นได้ชัด แล้วท่านจะแก้ปัญหากันอย่างไร อย่ามาไล่เจ้าหน้าที่ ที่ว่าองค์กรสื่อจะคุมกันเอง ผมเคยประสานไป ท่านก็บอกว่าไม่มีอำนาจ และผมจะให้มีอำนาจขึ้นมาก็ไม่เอาไม่ให้ข้าราชการเข้าไป บอกว่าจะคุมกันเอง จะคุมกันยังไง ถ้ามีคดีมีเรื่องราว จะสั่งการอย่างไร” พล.อ.ประยุทธ์ กล่าว ...

4.1.3.3 ความเห็นสนับสนุนให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (การตีทะเบียนสื่อ) มีเหตุผล 4 ประการ ประกอบด้วย

- (1) เพื่อคัดกรองและกำกับควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ
- (2) เพื่อจัดระเบียบสื่อมวลชน ตามแบบประเทศสิงคโปร์
- (3) เพื่อเกาะติดข้อมูลส่วนตัวของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

¹⁸ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, “กม.สื่อฯ สปท. ส่อเจตนารัฐประหารคนข่าว,” <http://www.komchadluek.net/news/politic/258973> (สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2560).

¹⁹ หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์, “บิ๊กตู่ ลั่น ขรก.ต้องร่วมคุมสื่อ,” <https://www.posttoday.com/politic/news/479676> (สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2560).

(4) เพื่อป้องกันไม่ให้คนทำผิดกลับมาประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนได้อีก

ตัวอย่างความเห็นสนับสนุนให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (การตีทะเบียนสื่อ) มีดังนี้

พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน²⁰

..... ตามหลักสากลทุกประเทศทั่วโลกทั้ง ๑๙๓ ประเทศมีหลักคิด/หลักนิยม คล้าย ๆ กันเป็นสากลหรือเรียกได้ว่าเป็นมาตรฐานสากล ที่การประกอบวิชาชีพจะต้องมีคุณภาพ มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ยังมีหน่วยงานมากำกับ กำหนดเป็นใบอนุญาต ใบประกอบโรคศิลป์ ยิ่งทำให้เกิดการยอมรับ น่าเชื่อถือเป็นหลักประกันของนายจ้างและลูกจ้าง ตัวอย่างเช่น (ในประเทศไทย)

๑. อาชีพแพทย์
๒. อาชีพนักกฎหมาย (อัยการ, ผู้พิพากษา, ทนายความ)
๓. อาชีพวิศวกร/สถาปนิก
๔. อาชีพนักบิน
๕. อาชีพพยาบาล
๖. ใบอนุญาตขับขี่ยานพาหนะ (รถยนต์สาธารณะ)
๗. อาชีพหมัคคุเทศน์ ต้องผ่านการอบรมและมีใบอนุญาต
๘. อาชีพโฆษก/ผู้ประกาศ ต้องผ่านการอบรมขั้นต้น, กลาง, สูง และมีใบอนุญาต
๙. อาชีพหมอนวดแผนไทย ต้องผ่านการอบรมและมีใบอนุญาตจากสถาบันที่

ได้รับมอบหมาย

๑๐. อาชีพมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ควรผ่านการอบรมและการดูแลกันเองโดยเสียภาษีต่าง ๆ ที่มีเลขหมายกำกับโดยวินมอเตอร์ไซด์

ดังนั้นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ควรที่จะต้องมีกระบวนการ หลักการ วิธีการ ขั้นตอนต่าง ๆ ให้ได้มาซึ่งใบประกอบวิชาชีพ/ใบอนุญาต ในรูปแบบต่าง ๆ จะกำหนดควบคุม กำกับกันอย่างไรตามความเหมาะสม เช่น

- อาชีพผู้ตรวจบัญชี (CPA : Certify Public Acceptance) ต้องผ่านการเรียน หลักสูตรต่าง ๆ ฝึกปฏิบัติ และสอบจนได้รับใบประกาศ ฯ

²⁰ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชนสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, “รายงานการปฏิรูปการสื่อสารมวลชน: ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” 151-153, 157.

- ตัวแทน/นายหน้า ซื้อขายหลักทรัพย์ (Broker) จะต้องผ่านการฝึกอบรมเฉพาะด้าน และได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจนี้ได้”

“..... ควรมีใบรับรอง/หรือใบอนุญาตของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนแต่ละคนในธุรกิจนี้ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันกับอาชีพอื่น ๆ เช่น นายแพทย์ วิศวกร ทนายความ นักบิน พยาบาล มัคคุเทศก์ หมอนวดแผนไทย ตลาดหลักทรัพย์ ผู้ตรวจสอบบัญชี ฯลฯ”

พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร ประธานกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน²¹

ขออย่าให้สื่อกลัวเรื่องใบประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนนั้นไม่มีอะไร เพียงแต่เมื่อสื่อมวลชนไปติดต่อขอขึ้นทะเบียนหรือต่ออายุ ขั้นตอนมีเพียงอบรมปฐมนิเทศเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนบุคคล เพื่อไม่ให้ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น เรื่องการแต่งกายและการใช้ภาษาเมื่ออบรมตามหลักสูตรก็จะได้รับใบอนุญาตเพื่อให้สื่อมวลชนมีมาตรฐานเดียวกัน”..... “สาเหตุที่สื่อต้องมีใบอนุญาต เพื่อที่เราจะได้รู้รายละเอียดของผู้ที่ทำอาชีพสื่อมวลชนว่า พักอยู่ที่ใด อายุเท่าไร จะได้มีฐานข้อมูลสามารถตรวจสอบได้ และไว้รับสิทธิประโยชน์ช่วยเหลือต่าง ๆ รวมถึงทางสภาวิชาชีพจะได้เข้าไปช่วยเหลือหากการทำหน้าที่เกิดเป็นคดีความขึ้นมา”

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ²²

..... นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ทางผู้พิพากษาศาลฎีกาจะต้องอธิบายให้ได้ว่าทำไมถึงต้องมีการออกใบอนุญาต ทั้งนี้ ตนไม่คิดว่าจะเป็นการครอบงำสื่อ เพราะในประเทศไทยก็มีใบอนุญาตตั้งมากมาย ซึ่งเหตุผลของการมีใบอนุญาต ก็เพื่อดูว่าจะการปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องตามหลักวิชาชีพหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ไม่ได้มีการมาตรวจสอบการทำหน้าที่ของผู้ประกอบอาชีพนั้นโดยตลอด แค่มาตรวจสอบอีกทีหนึ่งที่ตอนที่ผู้ประกอบวิชาชีพเขามาต่อใบอนุญาต ส่วนต้นสังกัดอยู่ที่ไหน เป็นอย่างไร ก็ไม่มีใครไปดูไปตรวจสอบ.....

²¹ หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์, “รัฐบาลต้องขอสื่อได้ ระวังมาตรา 44 คลอดกฎหมายสื่อ,” <https://www.posttoday.com/politic/report/479372> (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560).

²² หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, “ยกโมเดลสิงคโปร์จัดระเบียบสื่อ,” <http://thaipost.net> (สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2560).

พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน²³

..... ที่ผ่านมาการพิจารณาชั้นอนุกรรมการฯ มีกรรมการที่มาจากสายสื่อสาร สนับสนุนให้ออกไป อนุญาต เพราะมองว่าจะมีเกียรติและมีศักดิ์ศรีมากกว่า อีกทั้งจะสร้างความรักองค์กร และเกิดการสร้างสรรค์ และเชื่อว่าเมื่อมีใบอนุญาตแล้วจะทำให้เกิดการกำกับตนเองได้ระดับหนึ่ง ทั้งนี้ สื่อมวลชนที่ผ่านมาแม้จะมีการกำกับตนเอง แต่ยังไม่ดี ดังนั้นกรณีของใบอนุญาต และมาตรการตามกฎหมายนี้ จึงเป็นการจัดระเบียบสื่อมวลชน เหมือนกับประเทศสิงคโปร์ ที่มีการจัดระเบียบการนำเสนอข่าวสาร ทำให้รัฐบาลเขามีเสถียรภาพ ประเทศเขาพัฒนา มีความเจริญ ซึ่งต่างจากประเทศไทย” พล.อ.อ. คณิต กล่าว.....

พลอากาศเอกคณิต สุวรรณเนตร ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน²⁴

... เรื่องสมาชิก/สื่อมวลชนกระทำผิดในอดีต หลายครั้งที่เมื่อได้ข้อยุติว่าผิด แต่สมาชิกลาออกจากสมาคม/สมาพันธ์ ทำให้ขาดสภาพบังคับ หลังจากนั้นอาจจะไปเปลี่ยนชื่อ เปลี่ยนนามสกุล แล้ววนเวียนเป็นปัญหาอยู่ในอาชีพนี้ได้อีก ดังนั้นจึงควรกำหนดวิธีการ/สร้างกลไกขึ้นมาเพื่อให้เหมือนวิชาชีพอื่น ๆ คือใบประกอบวิชาชีพหรือใบอนุญาต แล้วมีสภาพบังคับให้ต้องเลิกอาชีพนี้แล้วไปทำมาหากินอย่างอื่น อันจะเป็นตัวอย่างให้สื่อมวลชนที่รักษาความดีงามอยู่ในอาชีพนี้ได้

ข้อเสนอแนะ

๑. กำหนดหลักสูตรระยะสั้น/ยาว เกี่ยวกับอาชีพสื่อมวลชน แขนงต่าง ๆ ให้มีความรักชาติ รับผิดชอบต่อหน้าที่ อาชีพ และจริยธรรม

๒. กำหนดให้สื่อมวลชนทุกคน ทุกแขนง ต้องมีใบอนุญาต มีหมายเลขกำกับ (เหมือนชื่อ SIM มีถ้อย ต้องลงทะเบียน ชื่อ ที่อยู่) รวบรวมอยู่ในฐานข้อมูล (Big Data) ของสภาวิชาชีพอย่างเป็นความลับ ในกรณีที่กระทำผิดสามารถตรวจสอบได้

²³ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, “ยกโมเดลสิงคโปร์จัดระเบียบสื่อ,” <http://thaipost.net> (สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2560).

²⁴ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชนสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, “รายงานการปฏิรูปการสื่อสารมวลชน: ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งการพิมพ์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ.”, 153-154.

๓. ในกรณีที่สภาวิชาชีพ หรือศาล ตัดสินว่าผิด ขาดจริยธรรม ต้องถูกยึดใบอนุญาต และไม่สามารถกลับเข้ามาในธุรกิจนี้ได้อีกอย่างน้อย ๑๕ ปี

นายสุนทร จันทรังสี สื่อมวลชน²⁵

..... ผมประทับใจกับ คุณเตือนใจ สินธุวนิก สปช. อดีตรองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ที่อภิปรายว่า “ที่ผ่านมา สื่อมีการเลือกสี เลือกข้าง มีอิทธิพลต่อทัศนคติของประชาชน และมีทั้งสื่อแท้และสื่อเทียม บางคนอาศัยวงการสื่อทำมาหากิน จึงอยากให้องค์กรสื่อกล้าหาญเพียงพอที่จะตรวจสอบกันเอง ออกมาตรการเด็ดขาดในการกำจัดสื่อที่เป็นกาฝาก ทั้งสื่อที่รีดไถรับเงิน หรือแฝงตัวเข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ จึงถือเป็นเวลาที่สำคัญที่ต้องตัดเนื้อร้าย คัดปลาเน่าออกจากช่องสื่ออย่างเด็ดขาด จึงเสนอให้มีการออกใบประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อคัดกรองว่าใครเป็นสื่อเทียม สื่อแท้ หากใครประพฤติตัว ที่ไม่ดี หรือเป็นภัยต่อความมั่นคง ก็ให้มีการลงโทษตั้งแต่ตักเตือน จนถึง การยึดใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสื่อ เพื่อให้สื่อมวลชนมีศักดิ์ศรีเกียรติ”

แม้จะไม่รู้จักเป็นการส่วนตัวแต่สำนักข่าวซีพีตรงกันเป้ง ผมถูกใจกดให้ล้านไลค์เลยละ

นายสนธิญาณ ชื่นฤทัยในธรรม ผู้อำนวยการ สำนักข่าวทีนิวส์²⁶

..... ต้อง “จดทะเบียนสื่อ” เพราะจะได้รู้ว่าใครมีอาชีพทำสื่อสารมวลชนและใครทำธุรกิจสื่อสารมวลชน ทุกวันนี้มี “สื่อปลอม” ทั้งในแง่ตัว “บุคคล” และในแง่ “องค์กร” อย่างมากมาย เพราะมีทั้งที่ตั้งขึ้นมาเพื่อ สนับสนุน “พรรคการเมือง” หรือ “องค์กรมวลชน” ที่สนับสนุนพรรคการเมือง โดยเมื่อ “รายงานข่าว” ไม่เคยแยก “ถูกผิด”!!! มีแต่พรรคการเมืองที่ตัวเองสนับสนุนหรือองค์กรที่ตัวเองสนับสนุนเท่านั้นที่ “ทำอะไรก็ถูก” คนอื่นทำ “ผิดหมด”!!!! แล้วก็ทำการปลุกเร้ามอมเมาผู้คนด้วยข้อมูลข้างเดียวจนประเทศชาติเกิดความแตกแยกและเกิดปัญหาขึ้น!!!

²⁵ หนังสือพิมพ์คนอีสาน, “บทความ: ตีทะเบียนสื่อ...ใครได้ใครเสีย,”

<http://www.koratdaily.com/blog.php?id=5297> April 29,2017 (สืบค้นเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2560).

²⁶ หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, “คอลัมน์: ทางเดียวไม่เลี้ยวไปไหน: สื่อ!! ถึงเวลาต้อง “ปฏิรูป” ตัวเอง,” <http://www.thansettakij.com/content/145778> 2 May 2017 (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2560).

4.1.3.4 ความเห็นค้านการออกกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน (ค้านให้มีองค์กรที่มีอำนาจทางกฎหมายเพื่อกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน/ค้านให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้) มีเหตุผล 6 ประการ ประกอบด้วย

- (1) มีกฎหมายกำกับควบคุมสื่อมวลชนอยู่แล้วหลายฉบับ
- (2) ควรให้สื่อมวลชนกำกับดูแลตนเอง
- (3) ไม่ต้องการให้สื่อมวลชนถูกแทรกแซง
- (4) ไม่ควรใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือกำกับจริยธรรม
- (5) ไม่ควรมีกฎหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อควบคุมสื่อมวลชน
- (6) ควรกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชนด้วยกลไกทางสังคมและส่งเสริมการรู้เท่า

ทันสื่อ

ตัวอย่างความเห็นค้านการออกกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน (ด้านการจัดตั้งองค์กรกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน) มีดังนี้

แถลงการณ์ร่วมองค์กรสิทธิมนุษยชน: คัดค้านร่างกฎหมายควบคุมเสรีภาพ

สื่อมวลชน²⁷

..... สื่อมวลชนยังต้องได้รับการกำกับภายใต้กฎหมายหลายฉบับ ทั้งประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการหมิ่นประมาท กฎหมายเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม กฎหมายเกี่ยวกับการโฆษณา กฎหมายเกี่ยวกับวัฒนธรรม กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา กฎหมายเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจาร กฎหมายว่าด้วยคอมพิวเตอร์ กฎหมายด้านการจัดแจ้งการพิมพ์ ฯลฯ โดยกฎหมายแต่ละฉบับก็มีเจ้าพนักงานของรัฐกำกับดูแลและควบคุมให้สื่อมวลชนมีความรับผิดชอบต่อบุคคลและต่อสังคมอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นจะต้องมีกฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองและส่งเสริมจริยธรรมสื่อมวลชนอีก”

²⁷ ศูนย์เผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา (ผสพ.) คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.), “แถลงการณ์ คัดค้านร่างกฎหมายควบคุมเสรีภาพสื่อมวลชน สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (HRDF) มูลนิธิผสานวัฒนธรรม (CrCF) สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน (สนส.),” http://thaingo.in.th/news/?p=content&act=detail&id_content=4006 (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

นายอานวย คลังผา อดีต ส.ส.ลพบุรี พรรคเพื่อไทย²⁸

..... ไม่เห็นด้วยที่จะออกกฎหมายควบคุมสื่อมวลชน ถ้าปิดกั้นแล้วข้อมูลต่าง ๆ จะไปไม่ถึงมือประชาชนจะเกิดผลเสียกับรัฐบาลเอง ขณะเดียวกันสื่อยังคงคอยทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล นำข้อมูลส่งถึงประชาชนให้ออกมารักษาผลประโยชน์ของประเทศ ที่ผ่านมามีการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนมีปัญหา มีการหมิ่นประมาทเกิดขึ้น ก็มีการฟ้องร้อง เหมือนเป็นกฎหมายที่คอยกำกับดูแลการทำงานของสื่อมวลชนอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องออกกฎหมายอะไรมาควบคุมเพิ่มเติมอีก.....

นายพดล ปัทมะ แกนนำพรรคเพื่อไทย²⁹

..... เสรีภาพสื่อคือเสรีภาพของประชาชน เสรีภาพคือปัจจัยหนึ่งในการชี้นำความเจริญของสังคม สื่อมวลชนมีสองสถานะ คือ ประชาชน และผู้ใช้วิชาชีพนำข้อมูลข่าวสารไปถึงมือประชาชน อุปมาเหมือนสายเคเบิลใยแก้ว ถ้าไม่มีการปิดกั้นก็ส่งสัญญาณได้ดี ดังนั้นไม่ว่าจะออกกฎหมายใดก็ไม่ควรกระทบเสรีภาพของสื่อและสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน ส่วนตัวมองว่าการให้สื่อควบคุมกันเองเหมือนหลายอาชีพ เช่น ทนายความที่ดูแลกันเองน่าจะเป็นทางที่ดีมากกว่า.....

นายยุทธพร อิศชัย นักวิชาการ อดีตคณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช³⁰

..... เสรีภาพของสื่อมวลชนเป็นเรื่องสำคัญ เพราะสื่อเป็นผู้ตรวจสอบสำคัญในระบบประชาธิปไตย และเป็นผู้ส่งสารข้อมูลให้แก่ประชาชน ควรให้อิสระในการทำงาน การจำกัดสิทธิเสรีภาพของสื่อเท่ากับการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วย ทั้งนี้ สื่อมวลชนมีสมาคมต่าง ๆ ในการตรวจสอบและถ่วงดุลกันเองอยู่แล้ว รวมทั้งการตรวจสอบจากภาคประชาชน ดังนั้นรัฐเองไม่จำเป็นต้องไปตรวจสอบ.....

²⁸ ไทยรัฐ, “ยกเลิกใบอนุญาต คณิตถอย หันทั้งบทลงโทษ,”
<https://www.thairath.co.th/content/927686> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560).

²⁹ ไทยรัฐ, “ยกเลิกใบอนุญาต คณิตถอย หันทั้งบทลงโทษ,”
<https://www.thairath.co.th/content/927686> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560).

³⁰ ไทยรัฐ, “ยกเลิกใบอนุญาต คณิตถอย หันทั้งบทลงโทษ,”
<https://www.thairath.co.th/content/927686> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560).

นายสาธิต ปิตุเตชะ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์³¹

..... สื่อควรปฏิรูปตนเอง ให้ทำหน้าที่อย่างอิสระ นักข่าวภาคสนามมีส่วนสำคัญควรยืนหยัดในหน้าที่มีศักดิ์ศรี ต้องให้สื่อคิดทางแก้กันเอง ยาวพิเศษคือต้องตัดวงจรธุรกิจออกไปไม่ให้มาควบคุมครอบงำได้ แต่ยังไม่รู้จะใช้วิธีไหนมาแก้ปัญหา ถ้าสปท.จะแก้ปัญหาที่อ้างว่า สื่อควบคุมกันเองไม่ได้ โดยจะให้มีโครงสร้างในกฎหมาย ตั้งองค์กรขึ้นมาดูแล ทั้งการออกใบอนุญาตทำงาน หรืออาจกำหนดบทลงโทษได้นั้นยังไม่เหมาะสม เพราะจะมีปัญหาเรื่องความอิสระและเป็นกลาง ไม่มีใครรับประกันได้ว่า สภาวิชาชีพที่มีตัวแทนรัฐ หรือไม่มีตัวแทนรัฐ จะเป็นกลางร้อยเปอร์เซ็นต์ ต้องมองมุกกลับด้วย โดยเฉพาะอำนาจรัฐในอนาคต.....”

นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์³²

..... ในอดีตแม้ไม่มีกฎหมายคุมสื่อชัดเจนลักษณะนี้ แต่ผู้มีอำนาจรัฐบางยุคสมัยยังใช้อำนาจรัฐ ช่มชู้คุกคามสื่อมวลชนที่ไม่ยอมอยู่ภายใต้การครอบงำมาแล้ว มีทั้งการช่มชู้โดยตรงด้วยอำนาจเถื่อนต่าง ๆ หรือสั่งการให้ข้าราชการช่มชู้คุกคามรูปแบบต่าง ๆ เช่นการตรวจสอบภาษีสื่อที่ตรวจสอบผู้มีอำนาจรัฐมาก ๆ ดังนั้นความพยายามออกกฎหมายคุมสื่อเช่นนี้ จึงไม่มีอะไรเป็นหลักประกันได้ว่าจะไม่เกิดการแทรกแซงครอบงำสื่อผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทางกฎหมาย.....

ผศ.ดร.พิรงรอง รามสูต รัตนันท์ นักวิชาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย³³

.... ในหลักการและเหตุผลของกฎหมายฉบับนี้ระบุไว้แจ่มแจ้งว่า เหตุสำคัญหนึ่งที่ต้องตรากฎหมายฉบับนี้ขึ้นมาก็เพราะ องค์กรสื่อ และองค์กรวิชาชีพสื่อไม่ประสบ

³¹ หนังสือพิมพ์ข่าวสด, “องค์กรโลก-จีเล็ก กม.คุมสื่อ ถ่วงประชาธิปัตย์ไทย,” http://daily.khaosod.co.th/view_news.php?newsid=TUROd01ERXdNek13TURRMk1BPT0=§ionid=TURNd01RPT0=&day=TWpBeE55MHdOQzB6TUE9PQ== (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

³² หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, “ปชป. จี้ คว่ำ กม.คุมสื่อ ชี้ไร้หลักประกันไม่แทรกแซง เน้นจับเข้าคุก ห่วงทัศนคติติดลบ,” <https://amp.mgrronline.com/politics/9600000043557.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

³³ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ, “คอลัมน์ "มองสื่อสะท้อนสังคม" ทำไม สปท.จึงไม่ควรผ่านพรบ.ขึ้นทะเบียนสื่อ,” <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641120> (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

ความสำเร็จและขาดประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกันเองทางจริยธรรม จึงเป็นที่แน่ชัดว่ากฎหมายนี้เป็นความพยายามที่จะใช้กฎหมายเพื่อบังคับการกำกับดูแลด้วยจริยธรรม

สิ่งที่ผู้ร่างกฎหมายขาดความเข้าใจก็คือ การกำกับดูแลตนเองในระดับนักวิชาชีพที่เป็นปัจเจกหรือระดับองค์กรสื่อ หรือ การกำกับดูแลกันเองในระดับองค์กรวิชาชีพสื่อ เป็นสิ่งที่อาศัยความสมัครใจ และแรงจูงใจที่ไม่ควรอยู่บนผลประโยชน์อย่างเดียวเป็นพื้นฐาน หากแต่ต้องก่อปรด้วยสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อสังคมและคุณธรรมแห่งวิชาชีพเป็นแกนหลัก

ยิ่งไปกว่านั้น การให้นิยามของวิชาชีพสื่อมวลชนแบบตีขลุมเพื่อให้กฎหมายนี้มีผลบังคับใช้กว้างขวางที่สุด ให้ออกไปถึงทั้งผู้ประกอบการด้านข่าวสารในพื้นที่ออนไลน์ที่อาจจะไม่ใช่ “นักข่าว” ในความรู้ความเข้าใจทั่วไป ก็ยังสะท้อนกรอบความคิดที่คับแคบและอ่อนด้อยเกี่ยวกับภูมิทัศน์สื่อที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างพลิกโฉมด้วยการเข้ามาของโซเชียลมีเดียและปฏิบัติการของสื่อใหม่ในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งวงการกำกับดูแลในอารยประเทศก็แทบจะยอมรับกันอย่างไม่มียกขังขาไปแล้วว่า การสร้างและเสริมศักยภาพของผู้ใช้สื่อคือพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ขณะที่กฎหมายจะถูกเก็บไว้เป็นมาตรการสุดท้ายในกรณีที่ร้ายแรงที่สุดเท่านั้น....

ผศ. ดร. พริ้งรอง รามสูต รัตนันท์ นักวิชาการ คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย³⁴

..... การใช้กฎหมายเป็นเพียงแนวทางหนึ่งในการกำกับดูแลสื่อ โดยใช้ในกรณีเรื่องร้ายแรงและส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง หรือเป็นภัยฉับพลัน หากเป็นเรื่องทางจริยธรรม นานาอารยประเทศที่เป็นประชาธิปไตยใช้การกำกับดูแลกันเอง โดยองค์กรวิชาชีพสื่อที่เป็นการรวมตัวกันขององค์กรสื่อจะไม่เกี่ยวกับกฎหมายหรือเกี่ยวน้อยมาก....

สื่อยุคใหม่มันไม่เหมือนแต่ก่อน มันเป็นสื่อที่ทุกคน generate เนื้อหา คือทุกคนมีส่วนร่วม การกำกับดูแลก็ยาก ดังนั้นผู้ใช้ก็ต้องรู้เท่าทัน มากกว่านั้นคือต้องรู้แจ้ง รู้จริง และผู้ประกอบการต้องสร้างกลไกให้ผู้ใช้มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลให้มากที่สุด เพื่อกระจายความรับผิดชอบ อย่างเว็บไซต์พันทิปซึ่งเป็นแพลตฟอร์มให้ผู้ใช้มา

³⁴ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, “บทวิเคราะห์/สรุปพิเศษ: 'ปฏิรูปสื่อ' ต้องสร้างความรู้แจ้งไม่ใช่ว่ากลัว,” <http://www.komchadluek.net/news/scoop/275340> (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2560).

เผยแพร่เนื้อหาที่จะมีการ “จับมั่ว” คือจะมีกระบวนการที่ทั้งแอดมินของเว็บและผู้ใช้คนอื่น ๆ จะร่วมกันจับหน้าม้าที่เขียนโฆษณา แต่ทำทีว่าเป็นรีวิว ทั้งกระทุ้งมีแต่หน้าม้าใช้หลายชื่อแอดเค้นท์แต่จริงๆ ส่งมาจากเลขไอพีเดียวกัน ทำเป็นคุยกัน แบบนี้ก็จะโดนตรวจสอบและแบนไป แต่ทั้งหมดนี้ กฎหมายไม่เกี่ยวเลย

ดร. มานะ ตริยาภรณ์ นักวิชาการ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย³⁵

ร่างพ.ร.บ.ฉบับนี้ออกมาในช่วงสถานการณ์ที่ไม่ถูกต้องเท่าไร ในยุคนี้การที่จะใช้กฎหมายเข้ามาดูแลควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชนอาจจะเป็นการล้ำสมัยเกินไป เพราะยุคนี้ใครๆ ก็สามารถเป็นสื่อมวลชนได้ โดยใช้เครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

ดังนั้น สิ่งสำคัญอยู่ที่ผู้บริโภคต้องรู้เท่าทันข้อมูลในสื่อ และจะต้องมีพลังในการเลือกที่จะเสพหรือไม่เสพ หรือกดดันถ้าคิดว่าสื่อไหน ๆ นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ผิดจริยธรรม

ถ้ารัฐบาลต้องการให้สื่อออกมาอย่างมีจริยธรรม หรือถูกต้องก็ควรสนับสนุนให้ภาคส่วนของประชาชนมีความรู้และทำหน้าที่ตรวจสอบถึงจะถูกต้องกว่า และตัวสื่อเองต้องมีการพัฒนาการตรวจสอบกันเองให้มากขึ้น รวมทั้งในเรื่องของจริยธรรมการนำเสนอข้อมูลให้มากขึ้นด้วย

ส่วนตัวร่างกฎหมายคงจะใช้ได้ไม่เต็มที่ เพราะยังเปิดโอกาสให้กลุ่มนักการเมืองหรือข้าราชการประจำเข้ามาแทรกแซงสื่อได้ เพราะตัวร่างกฎหมายยังเปิดช่องให้ราชการเข้ามาเป็นบอร์ดใหญ่ถึง 4 คน

จุดนี้จะทำให้สื่อที่ขุดคุ้ยเรื่องต่าง ๆ ในส่วนราชการที่มีชื่อเป็นบอร์ด อาจถูกแทรกแซง จนอาจถึงขั้นถอนใบอนุญาตได้ หรือกดดันให้สื่อที่ขุดคุ้ยคดเสนอข้อมูลเหล่านั้นได้ ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ในวงกว้าง

ทั้งนี้ ในส่วนของนักวิชาการ ด้านนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ และวิชาชีพสื่อจะมีการพูดคุยกันเพื่อกำหนดท่าทีและความเห็นต่อร่างพ.ร.บ.ดังกล่าวด้วย

ดังนั้น ทางที่เหมาะสมคือควรปล่อยให้สื่อดูแลกันเอง หากสื่อดูแลกันเองไม่ได้ก็ให้สังคมเข้าไปช่วยดู ถ้ารัฐบาลอยากให้สื่อมีจริยธรรมจริงก็ควรสนับสนุนทั้งสองอย่างนี้

³⁵ หนังสือพิมพ์ข่าวสด, “คอลัมน์ รายงานพิเศษ,” https://www.khaosod.co.th/hot-topics/news_205735 (สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560).

ส่วนที่ สปท.ระบุว่าร่างกฎหมายนี้ปราศจากการแทรกแซงของรัฐนั้น ก็ไม่มีหลักประกันอะไรที่จะยืนยันได้ว่าจะไม่มีการแทรกแซง เพราะในอนาคตข้าราชการประจำ และนักการเมืองที่เข้ามาอยู่ในบอร์ด พร้อมทั้งจะแทรกแซงอยู่แล้ว เพราะบทเรียนที่ผ่านมาให้เห็น ที่นักการเมืองเข้าไปเป็นบอร์ดในสื่อของรัฐ ก็มีการแทรกแซง

นายธีระพล อ้นมัย สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี³⁶

ตามหลักการ วิวิชาชีพสื่อมวลชนไม่ควรมีกฎหมายเฉพาะเจาะจงออกมาควบคุมการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ที่ต้องดำเนินไปภายใต้สิทธิและเสรีภาพ เช่นเดียวกับที่ประชาชนทั่วไปพึงมี ไม่จำเป็นต้องมีอำนาจรัฐมากำกับหรือควบคุมดูแล แนวทางการตรวจสอบกันเองของสื่อวางอยู่บนมาตรฐานจริยธรรมอยู่แล้ว

หากภาครัฐหวาดกลัวว่าสื่อจะใช้เสรีภาพในการทำหน้าที่ตรวจสอบ นำเสนอข้อมูลให้ประชาชนรับทราบกันอย่างละเอียด

ลำพังกฎหมายโดยทั่วไปที่มีอยู่ถือว่ามากเกินไปแล้ว ในการนำมาบังคับใช้ เช่นการดำเนินคดีฐานหมิ่นประมาท...

นายโคทม อารียา ผู้อำนวยการ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล³⁷

การร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อฯ ของสปท. ส่วนตัวได้ติดตามดูอยู่แบบห่าง ๆ ขอยกตัวอย่างกรณีตนเองซึ่งเป็นวิศวกร ก็มีสภาวิชาชีพของวิศวกรหรือวิศวกรรมสถานคอยกำกับมาตรฐานวิชาชีพชัดเจน ถ้าทำอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยแล้วไฟเซอร์ตหรือไฟดูดจนมีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต แบบนี้ไม่ได้

หรืออาชีพทนายความซึ่งต้องว่าความในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเดือดร้อนของประชาชน หรือแม้แต่อาชีพแพทย์ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นความตาย เหล่านี้ล้วนต้องมีสภาวิชาชีพคอยกำกับมาตรฐานวิชาชีพนั้น ๆ

³⁶ หนังสือพิมพ์ข่าวสด, “คอลัมน์ รายงานพิเศษ,” https://www.khaosod.co.th/hot-topics/news_205735 (สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560).

³⁷ หนังสือพิมพ์ข่าวสด, “สิทธิเสรีภาพใน พ.ร.บ.คุมสื่อ,” https://www.khaosod.co.th/hot-topics/news_327113 (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560).

แต่เมื่อพูดถึงอาชีพของสื่อมวลชนจะมีเรื่องของเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร และความรับผิดชอบต่อนักที่เข้ามาเกี่ยวข้อง

ดังนั้น หากจะมีการออกกฎหมาย มีสภาวิชาชีพสื่อออกมาเพื่อมาควบคุมสื่อ ต้อง ชั่งน้ำหนักให้ดี ๆ เพราะอาจเกิดความไม่พอดี ไม่สอดคล้องกับเรื่องของเสรีภาพในการ นำเสนอ รวมทั้งไม่ชัดเจนว่าสื่อจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างไร

เพราะการทำหน้าที่ของสื่อ คือการรายงานข่าวที่เป็นข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน ขณะเดียวกันหากเป็นการแสดงความคิดเห็นก็สามารถทำได้ แต่ต้องเป็นการแสดง ความเห็นโดยสุจริตใจ

กรอบของสื่อไม่จำเป็นต้องวางแนวทางว่าจะไปในลักษณะใด ไม่มีถูกผิด เหมือนกับการออกแบบสายไฟฟ้าซึ่งต้องถูกต้องชัดเจน

อย่างไรก็ตาม หากจะมีการควบคุมสื่อจริง ปัจจุบันสื่อแต่ละแขนงต่างก็มีสมาคม หรือสภาในการควบคุมดูแลกันเองอยู่แล้ว แม้จะไม่มีประสิทธิภาพมากนักแต่ก็เกิด ประสิทธิภาพพอสมควรและในกรณีที่มีการนำเสนอข่าวที่เกิดการหมิ่นประมาท หรือมี การโพสต์ข้อความทางโซเชียลที่ไม่เหมาะสมหรือเกินไป เหล่านี้ล้วนมีกฎหมาย เช่น พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ ที่จะดำเนินการกับสื่อที่กระทำผิดอยู่แล้ว สื่อก็จะถูก เซ็นเซอร์ตัวเองไปโดยปริยาย

ดังนั้น หากมีการตรากฎหมายดังกล่าวขึ้นมาบังคับใช้จริง ถึงขั้นที่ต้องขึ้น ทะเบียนสื่อหรือมีอำนาจยุบสื่อได้ มองว่าจะขัดกับรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ซึ่งให้ ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนมากพอสมควร

ที่สำคัญจะส่งผลเสียต่อรัฐบาลในระยะยาวได้ เพราะอาจเกิดการไม่รับฟังเสียง สะท้อนที่ตรงไปตรงมา เลือกฟังแต่พวกเพ็ดทูลหรือฟังแต่เสียงที่อยากฟังเท่านั้น

การใช้อำนาจรัฐหรือผู้มีอำนาจที่มากเกินไปในกรณีนี้จะไม่มีความไม่เป็น ประชาธิปไตย เสมือนรัฐผูกขาดอำนาจทางความคิดกับประชาชนได้ ซึ่งผู้มีอำนาจมัก ใช้อำนาจเพื่อตัวเอง”

นพ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ อดีตคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ³⁸

กรณี พ.ร.บ.คุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อฯ กำหนดให้มีสภาวิชาชีพสื่อ องค์ประกอบของ กรรมการ 15 คน เหมาะสมหรือไม่ คิดว่าไม่ได้อยู่ที่องค์ประกอบ แต่อยู่ที่หลักคิดว่า เราทำกฎหมายเพื่ออะไร ต้องดูที่ตัวกฎหมายและนโยบาย

³⁸ หนังสือพิมพ์ข่าวสด, “สิทธิเสรีภาพใน พ.ร.บ.คุมสื่อ,” https://www.khaosod.co.th/hot-topics/news_327113 (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560).

ถ้าออกกฎหมายที่ส่งผลในเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากกว่า องค์ประกอบของกรรมการจะเป็นตัวแทนจากส่วนไหนก็ตาม ถ้าอยู่ภายใต้การละเมิด และปิดกันก็ไม่มีคามหมายทั้งสิ้น

การบังคับสื่อขึ้นทะเบียนไม่ทราบว่ามีจุดประสงค์อะไร แต่โดยทั่วไปคนที่ประกอบวิชาชีพสื่อมีประสบการณ์โดยตรง และการทำงานก็เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานของสังคม

ดังนั้น การตีตราหรือลงทะเบียน ต้องระมัดระวังว่าการที่รัฐไปควบคุม หรือไปจำกัดเรื่องสิทธิเสรีภาพการทำงานของสื่อ ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ควรตรวจสอบดูแลกันเอง มากกว่า ไม่จำเป็นที่รัฐต้องเข้ามาควบคุมและแต่ละวิชาชีพก็มีองค์กรของเขาอยู่แล้ว เช่น แพทย์ก็มีแพทยสภาดูแลอยู่ ไม่จำเป็นต้องมีมาตรการอื่น และการควบคุมสื่ออาจทำให้การทำงานของสื่อต้องระมัดระวัง เรื่องที่ต้องเสนอความจริงกับสังคมอาจทำให้สื่อไม่กล้าได้

และการกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 6 หมื่นบาท ถือว่าหนักเกินไป การสร้างมาตรการบทลงโทษเป็นเรื่องการใช้อำนาจ รัฐต้องระมัดระวังมาก เป็นเรื่องที่จำกัดสิทธิเสรีภาพมากขึ้น เพราะรัฐมีอำนาจมากอยู่แล้ว

และสื่อถือเป็นฐานันดรที่ 4 ในการดูแลกันเองว่าถูกต้องตามมาตรฐานสังคมโลกหรือไม่ การใช้บทลงโทษตรงนี้ยิ่งทำให้การทำงานของสื่อตกอยู่ในสภาวะความกลัว กลายเป็นสังคมแห่งความอึดอัด การกำหนดบทลงโทษอย่างนี้ถือว่าไม่เหมาะสม และไม่ควรทำ เพราะเท่ากับว่ารัฐเข้ามาแทรกแซงสื่อมากกว่า

เรื่องนี้เป็นประเด็นบานปลายหรือไม่ก็อยู่ที่รัฐกับสื่อต้องทำความเข้าใจกันในเรื่องการมีส่วนร่วม เราผ่านเหตุการณ์ที่รัฐไม่ให้ความสำคัญกับสื่อมาแล้ว มีการปิดกันสื่อของรัฐบาลทหารเมื่อ 30-40 ปีมาแล้ว

ดังนั้น ควรให้สื่อได้ดูแลตรวจสอบกันเอง และเป็นเรื่องที่ต้องหยิบยกขึ้นมาดูว่า การให้รัฐเข้ามาใช้อำนาจตรงนี้เหมาะสมหรือไม่ และการทำงานของสื่ออยู่ตรงไหนก็ต้องมาทำความเข้าใจกัน

กรณีกลุ่มผู้สื่อข่าวไร้พรมแดนระบุเสรีภาพสื่อไทยลดลงจากปีก่อน รายงานนี้เป็นตัวสะท้อนสำคัญที่บอกให้รู้ว่าหลักสำคัญในการเชื่อมโยงเพื่อทำความเข้าใจในเรื่องหลักสิทธิมนุษยชน ไม่ใช่การร่างกฎหมาย

การใช้กฎหมายควบคุมหลักสิทธิมนุษยชนต้องมีข้อตกลงที่อยู่บนพื้นฐานของความจริง เคารพความเป็นมนุษย์ รัฐก็ต้องเข้าใจตรงนี้ สื่อก็ต้องยึดถือตรงกับ

วิชาชีพ ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล จึงคิดว่ารัฐต้องพูดคุยกับสื่อให้ตรงกันในหลักสิทธิ และรัฐไม่ควรใช้อำนาจเข้ามาควบคุม

เราก็มีกฎหมายอาญาหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะมาดูแลสื่ออยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องออกใหม่เพราะไทยมีกฎหมายมากแล้ว

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ³⁹

มีคำถามเกี่ยวกับการรณรงค์คัดค้านร่างพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) คຸ່ມครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ...ที่กำลังมีการผลักดันผ่านสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ในขณะนี้ มากมายหลายประเด็น จึงอยากใช้พื้นที่นี้ ทำความเข้าใจกับเพื่อนพ้องน้องพี่ ทั้งในและนอกวงการสื่อมวลชน ดังต่อไปนี้...

1) กฎหมายนี้ มีเนื้อหาควบคุมสื่ออย่างไร ทำไมต้องออกมาคัดค้าน ?

ตอบ: กฎหมายนี้ ให้มีการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ โดยให้มีตัวแทนจากภาครัฐหรือหน่วยราชการเข้าไปเป็นกรรมการด้วย ขณะที่ตัวแทนที่มาจากภาคสื่อมวลชนเดิมก็เสี่ยงต่อการครอบงำโดยผู้มีอำนาจทางการเมืองในแต่ละยุคสมัย พูดง่ายๆ คือ สภานี้ สามารถถูกการเมืองแทรกแซงได้โดยง่าย

นอกจากว่าสภานี้ จะถูกแทรกแซงได้โดยง่ายแล้ว ยังจะมีอำนาจในการลงโทษ (ปรับ 5 หมื่น-1.5 แสนบาท) สื่อมวลชนที่ (ถูกกล่าวหาว่า) ละเมิดจริยธรรมวิชาชีพ ซึ่งประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยทั่วโลก เขาใช้วิธีให้สื่อกำกับดูแลกันเอง ในด้านจริยธรรมและการลงโทษจะใช้วิธีการลงโทษทางสังคมแทนที่จะใช้การลงโทษทางกฎหมาย

ยิ่งกว่านั้น สภานี้ ยังมีอำนาจในการออกและเพิกถอนใบประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนกับคนทำสื่อทั้งหลาย ซึ่งในทางสากลแล้ว การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จะใช้กับวิชาชีพที่ต้องผ่านการศึกษอบรมมาโดยเฉพาะ เช่น แพทย์ พยาบาล วิศวกร หนายความ เป็นต้น

ในขณะที่วิชาชีพสื่อมวลชน เป็นวิชาชีพที่เปิดกว้างให้ทุกคนสามารถเข้ามาประกอบวิชาชีพนี้ได้ เนื่องจากต้องการคนที่มีความคิดและทักษะความรู้ที่หลากหลาย แต่ก็ต้องทำงานภายใต้กรอบจริยธรรมวิชาชีพที่สภาวิชาชีพที่เป็นอิสระ (ไม่ได้ตั้งขึ้น

³⁹ สำนักข่าวอิศรา, “ถาม-ตอบ เรื่องกฎหมายควบคุมสื่อ,” <https://www.isranews.org/isranews-article/55803-media.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2560).

ตามกฎหมาย) เป็นผู้กำหนด การกำหนดให้คนทำสื่อต้องขอใบอนุญาต จึงเป็นแนวคิดที่ผิดหลักการเสรีภาพสื่อโดยสิ้นเชิง

2) ที่ผ่านมา สื่อมวลชน ควบคุมตนเองไม่ได้จริงหรือ?

ตอบ: การควบคุมตนเองของสื่อมวลชน คือ การควบคุมตนเองทางจริยธรรม เนื่องจากมีกฎหมายที่ควบคุมการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนมากมายอยู่แล้ว เช่น กฎหมายหมิ่นประมาท กฎหมายคุ้มครองเด็ก กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นต้น ดังนั้น การควบคุมตนเองทางจริยธรรมที่เน้นการลงโทษทางสังคม จึงต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วนคือ องค์กรสื่อมวลชน องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนและประชาชนผู้บริโภคสื่อ หากทั้ง 3 ส่วนมีความตื่นตัว (เช่น ในประเทศประชาธิปไตยทั้งหลาย) การกำกับดูแลตนเองของสื่อมวลชนก็จะมีประสิทธิภาพ

สำหรับประเทศไทยนั้น องค์กรประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้ กำลังมีการปรับตัวไปสู่แนวทางที่พัฒนามากขึ้น การแก้ปัญหาด้วยความเชื่อว่า สื่อมวลชนควบคุมตนเองไม่ได้แล้วใช้วิธีออกกฎหมายลักษณะนี้ออกมา จึงเป็นวิธีการที่ล้าหลัง ไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเป็นอย่างยิ่ง

3) แล้ววิชาชีพสื่อมวลชนจะมีหลักประกันอะไร ที่จะกำกับดูแลตนเองด้านจริยธรรม?

ตอบ: ปัจจุบันองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นสภากาชาดหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ฯลฯ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแลด้านจริยธรรมของสมาชิก ได้ทำงานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดกับนักวิชาการสื่อสารมวลชน (ผู้ตระหนักถึงความสำคัญของเสรีภาพสื่อ) และองค์กรที่ทำงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในการเพิ่มกลไกการกำกับดูแลตนเองให้มีความเข้มข้นมากขึ้นมาตลอดระยะเวลาเกือบ 20 ปีมาแล้ว แต่อาจไม่ทันใจกับบางท่านที่อยาก จะเห็นการกำกับดูแลโดยกฎหมาย แต่ลืมคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมา โดยเฉพาะผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน...

4.1.3.5 ความเห็นค้านการให้มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

มีเหตุผล 2 ประการ ประกอบด้วย

- 1) แสดงว่ารัฐแทรกแซงสื่ออย่างชัดเจน
- 2) ทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถตรวจสอบรัฐได้

ตัวอย่างความเห็นค้านการให้มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

แห่งชาติ มีดังนี้

นางนันทนา นันทโรภาส นักวิชาการ คณบดีวิทยาลัยสื่อสารการเมือง
มหาวิทยาลัยเกริก⁴⁰

ไม่เห็นด้วยกับการผลักดันร่างพ.ร.บ.คุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่งเสริมจริยธรรมและ
มาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน หากดูจากชื่อร่างพ.ร.บ.ดูเหมือนเป็นการคุ้มครองสื่อ แต่
หากดูลงไปรายละเอียดเนื้อหา น่าจะเป็นการคุกคามสื่อมากกว่า

เพราะตัวคณะกรรมการวิชาชีพ กลายเป็นตัวแทนของรัฐบาล ที่มีระดับ
ปลัดกระทรวงถึง 4 กระทรวงเข้ามา เท่ากับไม่ได้เปิดให้สื่อมวลชนมีเสรีภาพในการ
เสนอข้อมูลข่าวสารได้ตามเสรีภาพของสื่อที่พึงจะมี จึงขอย้ำว่าร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ไม่
น่าจะเป็นการคุ้มครองสื่อ

อีกทั้งการที่สื่อมวลชนไม่มีเสรีภาพ เท่ากับว่าประชาชนไม่มีเสรีภาพเช่นกัน
เพราะประชาชนทั่วไปจะขาดสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากถูกควบคุมโดย
ตัวแทนของรัฐที่เข้ามา

และหากพูดถึงองค์ประกอบที่เข้ามาในสภาวิชาชีพ แม้ทาง สปท.จะระบุว่า
สัดส่วนของสื่อมวลชนถึง 5 คน ซึ่งเหมาะสมแล้วนั้น ส่วนตัวมองว่าสัดส่วนตรงนี้
ตัวแทนของภาครัฐไม่ควรเข้ามาตั้งแต่ต้น ไม่ว่าจะคนก็ตาม

เมื่อเข้ามาแล้วก็เหมือนเป็นการแทรกแซงสื่อ จึงไม่จำเป็นต้องมีตัวแทนของ
รัฐบาลเข้ามา เพราะชื่อก็บอกว่าเป็นตัวแทนของวิชาชีพสื่อ สื่อต้องควบคุมกันเอง การ
มีปลัดเข้ามาถึง 4 คนถือว่าเยอะมาก ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอะไรมากมาย และ
ในความเป็นจริงไม่ควรมี

แน่นอนว่าเมื่อมีตัวแทนรัฐบาล ย่อมมีผลต่อการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ
เพราะคนระดับปลัดกระทรวง เมื่อเข้ามาอยู่ตรงนี้สามารถให้คุณให้โทษกับสื่อมวลชน
ได้ ให้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้ ทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถตรวจสอบ
กลไกการทำงานของรัฐบาลได้

ส่วนการที่ สปท.ยืนยันหนักแน่นว่ากฎหมายฉบับนี้จะปราศจากการแทรกแซง
โดยรัฐบาลนั้น เห็นว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะตำแหน่งปลัดกระทรวงคือตำแหน่งสูงสุดของ
ข้าราชการที่จะเข้ามานั่งเป็นกรรมการอยู่ในสภาวิชาชีพ ซึ่งเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมว่า
มีตัวแทนรัฐเข้ามาควบคุม จึงไม่สามารถบอกเป็นอย่างอื่นได้เลยว่ารัฐจะไม่เข้ามา
แทรกแซง...

⁴⁰ หนังสือพิมพ์ข่าวสด, “คอลัมน์ รายงานพิเศษ,” https://www.khaosod.co.th/hot-topics/news_205735 (สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560).

ผศ. ดร. พริ้งรอง รามสูต วัฒนันท์ นักวิชาการ คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย⁴¹

..... สื่อเปรียบเสมือนฐานันดรที่สี่ ต้องมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจในระบอบประชาธิปไตยของอีกสามฐานันดรคือ ฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ดังนั้นต้องเป็นอิสระ ไม่ถูกครอบงำ การที่มีกฎหมายคุ้มครองสื่อฉบับนี้ขึ้นมา เป็นการเอาโครงสร้างรัฐมาควบคุม เพราะมีทั้งตัวแทนจากเจ้าหน้าที่รัฐ และมีงบประมาณของรัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้สื่อดำเนินการไปได้อย่างไม่อิสระ ฐานันดรที่สี่ก็จะตรวจสอบอีกสามฐานันดรไม่ได้.....

นายเทพชัย หย่อง สื่อมวลชน นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย⁴²

..... คนที่เป็นปลัดกระทรวง เป็นตำแหน่งที่ส่วนใหญ่นักการเมืองเป็นคนแต่งตั้ง เมื่อนักการเมืองแต่งตั้งมา โอกาสที่จะไม่ทำตามคำสั่งทางการเมืองมีน้อยมาก และปลัดกระทรวง ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดทางราชการ ต้องเป็นคนที่ถูกสื่อตรวจสอบด้วย เพราะถือเป็นกลไกส่วนหนึ่งของรัฐ แต่ถ้าปลัดกระทรวงมาอยู่ในกลไกที่มากำกับสื่อหรือควบคุมสื่อ คำถามใหญ่ก็คือแล้วคนเหล่านี้จะถูกตรวจสอบได้อย่างไร ในเมื่อคุณมากำกับตรวจสอบสื่อเสียเอง ผมว่านี่คืออันตรายที่ชัดเจนมาก.....

นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์⁴³

..... การเปิดให้มีตัวแทนภาครัฐ เข้ามาทำหน้าที่กำกับควบคุมจริยธรรมสื่อ โดยจะควบคุมไปถึงการนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลข่าวสารว่าถูกต้องครบถ้วนรอบด้านหรือไม่ นั้น เท่ากับเป็นการปิดกั้นการทำงานของสื่อ เพราะการที่สื่อเสนอข่าวตรวจสอบทุจริตของผู้มีอำนาจรัฐอาจเข้าข่ายเป็นการเสนอข่าวที่กระทบต่อบุคคลอื่น ซึ่งอาจขัดมาตรฐานจริยธรรม ดังนั้นจะทำให้สื่อตรวจสอบการทุจริตของผู้มีอำนาจรัฐได้ยาก สำหรับการจะให้ตัวแทนภาครัฐเป็นกรรมการสภาการวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติก็คน

⁴¹ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, “ปฏิรูปสื่อ'ต้องสร้างความรู้แจ้งไม่ใช่ความกลัว,”

<http://www.komchadluek.net/news/scoop/275340> (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2560).

⁴² The Momentum, “IN FOCUS,” <http://themomentum.co/momentum-interview-thepchai-yong> (สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2560).

⁴³ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, “ปชป. จี้ คว่ำกม.คุมสื่อ ชี้ไร้หลักประกันไม่แทรกแซง เน้นจับเข้าคุก หวังทัศนคติติดลบ,” <https://amp.mgonline.com/politics/9600000043557.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

หรือก็ป็นไมใช่สาระสำคัญ แต่เป็นหลักการว่าไม่ควรมีตัวแทนภาครัฐอยู่ในสภาวิชาชีพสื่อฯ.....

4.1.3.6 ความเห็นค่านการที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (ค่านการดีทะเบียนสื่อ) มีเหตุผล 4 ประการ ประกอบด้วย

(1) ขัดต่อหลักสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามระบอบ

ประชาธิปไตย

(2) ขัดต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

(3) เป็นเครื่องมือของรัฐในการกำกับควบคุมสื่อมวลชนอย่างเบ็ดเสร็จ

(4) เป็นวิธีของเผด็จการที่ต้องการควบคุมความคิดเห็นและการแสดงออกของ

ประชาชน

ตัวอย่างความเห็นค่านการที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (ค่านการดีทะเบียนสื่อ) มีดังนี้

คำแถลง เหตุผลและความเห็นประกอบการลาออกจากคณะอนุกรรมการ

ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสิ่งพิมพ์ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ⁴⁴

..... ไม่เห็นด้วยกับการให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นผู้รับขึ้นทะเบียน ออกและเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเพราะขัดต่อหลักสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศเสรีประชาธิปไตยที่กำหนดให้ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น พูด เขียน พิมพ์โฆษณา หรือสื่อความหมาย..... รวมทั้งขัดแย้งกับบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ที่ต้องมีเสรีภาพในการเสนอข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น (ซึ่งหมายถึง การพูด การเขียน การพิมพ์) และการโฆษณา ดังนั้นการกำหนดให้การแสดงบทบาทและการทำหน้าที่โดยเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ต้องขึ้นทะเบียนยอมเป็นการทำลายหลักการของเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

อีกทั้งเหตุผลที่อ้างว่าต้องการป้องกันการลาออกเพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษในความผิดด้านจริยธรรม นั้น เป็นการใช้อำนาจรัฐเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะ

⁴⁴ สำนักข่าวอิศรา, “เหตุผล 4 ตัวแทนสื่อ ลาออกกอนฯ กมธ.ปฏิรูปสื่อ สปท.ค่าน กมคุมสื่อ,” <https://www.isranews.org/isranews-scoop/53749-reportoopppmmmb.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560).

เกิดขึ้นต่อสาธารณะเกินความจำเป็น เพราะสามารถใช้กลไกที่มีอยู่ในประการอื่นของ บทบัญญัตินี้ทดแทนได้ เช่น เมื่อมีการลาออกจากการเป็นสมาชิกในระดับใดระดับหนึ่ง สภาวิชาชีพมีอำนาจในการกำกับดูแลตรง.....

นายบรรยง สุวรรณผ่อง สื่อมวลชน กรรมการจริยธรรมสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย⁴⁵

... มีคำถามว่า สื่อมวลชนเป็นวิชาชีพหรือไม่ และควรมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพหรือไม่

ตอบว่าสื่อมวลชนเป็นวิชาชีพ เพราะเป็นงานที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดของคนโดยรวม ถ้าข้อมูลข่าวสารบิดเบือน ก็อาจนำไปสู่ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง หรืออาจนำไปสู่ความเกลียดชัง ขัดแย้ง ไปจนถึงความรุนแรง ดังที่ได้เกิดขึ้นมาแล้วในอดีต

เมื่อเป็นวิชาชีพ คนทำสื่อก็ควรขึ้นทะเบียนตามกฎหมายเหมือนวิชาชีพอื่น ๆ อันน่าจะเป็นคำตอบข้อต่อไปหรือไม่ นั่น ตอบว่าไม่จำเป็น แม้จะได้ชื่อว่าเป็นวิชาชีพ ซึ่งอธิบายได้ ดังนี้

วิชาชีพอื่น ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ ไปจนถึงสถาปนิก วิศวกร บัญชี ทนายความ เป็นต้น ล้วนต้องมีความรู้เฉพาะทาง และต้องมีมาตรฐานในการประกอบอาชีพเมื่อเป็นอาชีพเฉพาะที่ไม่ให้ผู้อื่นทำ อันเป็นการจำกัดสิทธิที่ไม่เท่าเทียม จึงต้องตรากฎหมายระบุเหตุผลในการสงวนไว้เป็นการเฉพาะ เช่น คนจบแพทยศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ วิศวกรรม ศาสตร์ หรือนิติศาสตร์ เป็นต้น กระนั้นยังต้องผ่านการทดสอบจากแต่ละสภาวิชาชีพ เช่น ใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะ เกี่ยวกับการตรวจโรค การวินิจฉัยโรค การบำบัดโรค การป้องกันโรค ฯลฯ ซึ่งผู้อื่นกระทำมิได้ หรือแม้แต่จบแพทย์มาแล้ว ถ้ายังไม่ขึ้นทะเบียนและยังไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะ ก็ประกอบอาชีพแพทย์ไม่ได้เช่นกัน

แต่อาชีพสื่อมวลชนเป็นเสรีภาพพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน ของบุคคลตามมาตรา 34 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งไม่จำเป็นต้องจบนิติศาสตร์ แต่เมื่อจะยึดอาชีพสื่อมวลชนกันจริง ๆ สิ่งที่ต้องมีเพิ่มขึ้นก็คือ

⁴⁵ สำนักข่าวอิศรา, “บทความ:ทำไมสื่อจึงไม่ควรมีกฎหมายวิชาชีพ,”

<https://www.isranews.org/isranews-article/55900-media020560.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2560).

จริยธรรมแห่งวิชาชีพ หรือต้องมีอาชีพะปฏินาณ ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ชัดเจนใน มาตรา 35

จึงไม่มีเหตุผลใด ๆ ให้สื่อมวลชนต้องขึ้นทะเบียนและต้องมีใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพแบบเดียวกันกับวิชาชีพเฉพาะสาขา อันเป็นจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของ ประชาชน

ส่วนการลงโทษสื่อมวลชนที่ละเมิดสิทธิผู้อื่นนั้น วันนี้เรามีกฎหมายหลายฉบับ เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง กฎหมายคอมพิวเตอร์ กฎหมายคุ้มครองต่าง ๆ ทั้ง เด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่สื่อมวลชนต้องรับผิดชอบไม่ต่างจากบุคคลทั่วไป ขอให้รัฐ หรือบุคคล เช่น ศิลปิน ที่เห็นว่าตนถูกละเมิด โปรดใช้กฎหมายเหล่านี้อย่างจริงจัง (เสียที) เท่านั้น...

นายชูศักดิ์ ศิรินิล ประธานคณะทำงานฝ่ายกฎหมายพรรคเพื่อไทย⁴⁶

..... การประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะคือ ประชาชนทั่วไป ไม่ใช่เป็นการก่อกวนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเหมือนกับวิชาชีพอื่นซึ่งต้อง มีกฎหมายควบคุม เช่น แพทย์ หนายความ วิศวกร เป็นต้น ผู้รับบริการของสื่อมวลชน คือประชาชนทั่วไป ซึ่งมีสิทธิเลือกใช้บริการสื่อใดหรือไม่ก็ได้ และมีวิจรรย์ญาณ พิจารณาได้ว่าข้อมูลในสื่อนั้นน่าเชื่อถือหรือไม่ ส่วนกรณีสื่อโปลงข้อความใดที่เป็นการ ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ก็ย่อมมีความผิดเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ดังนั้น สื่อมวลชนจึงถูกควบคุมโดยสังคมและกฎหมายอยู่แล้ว

การที่จะออกกฎหมายเพื่อควบคุม ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนนอกจากขัดต่อ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแล้ว ยังอาจจะเป็นเครื่องมือในการควบคุม แทรกแซงการ ประกอบวิชาชีพดังกล่าวด้วย เพราะหากรัฐไม่พอใจต่อการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอันมี ผลกระทบต่อรัฐบาลและฝ่ายการเมือง อาจใช้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับเรื่อง ใบอนุญาต เพื่อกดดันการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของผู้นั้นได้ ดังนั้นการพยายาม ผลักดันกฎหมายนี้ จึงควรต้องพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และสภาพของ ข้อเท็จจริงในการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนประกอบด้วย ปัจจุบันไทยถูกจัดอยู่ใน

⁴⁶ หนังสือพิมพ์ข่าวสด, “องค์กรโลก-จีเล็ก กม.คุมสื่อ ถ่วงประชาธิปไตยไทย,”

http://daily.khaosod.co.th/view_news.php?newsid=TUROd01ERXNdNek13TURRMk1BPT0=§ionid=TURNd01RPT0=&day=TWpBeE55MHdOQzB6TUE9PQ== (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

กลุ่มสื่อไม่เสรีอยู่แล้ว ความพยายามที่จะตรากฎหมายที่กล่าวมา ยิ่งจะทำให้สถานการณ์สิทธิเสรีภาพของประเทศไทยตกต่ำลงไปอีก”

นายสุทธิชัย หยุ่น สื่อมวลชน⁴⁷

ความพยายามที่จะ “ตีทะเบียน” คนทำสื่อโดยให้อำนาจนี้ แก่คนกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่า “สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” ตามร่างกฎหมายที่กำลังจะเสนอสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปแห่งชาติ ในวันที่ 9 พ.ค.นี้ จะกลายเป็นเรื่องอัปยศที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ไทย

กลุ่มผู้นำเสนอพระราชบัญญัติฉบับนี้อ้างว่าเป็นร่างกฎหมายเพื่อ “คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน” แต่เป้าหมายที่แท้จริงคือการกำกับ ควบคุมและตีทะเบียนสื่อ เพื่อกำจัดเสรีภาพแห่งการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ที่เป็นอันตรายอย่างยิ่งเพราะร่างกฎหมายฉบับนี้ระบุว่าใครจะประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องมีใบอนุญาต

ใครเป็นคนให้ใบอนุญาต? ร่างกฎหมายบอกว่าเป็น “สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” ซึ่งจะมีกรรมการ 15 คนประกอบด้วยผู้แทนสภาวิชาชีพ 7 คน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัด กระทรวงวัฒนธรรม ผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและคณะกรรมการอื่นอีก 4 คนซึ่งกำหนดคุณสมบัติคือต้องเป็นตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการและภาคประชาชน

ใบอนุญาตนั้นจะได้มาอย่างไร? คนร่างอ้างว่าจะมีบทเฉพาะกาล กำหนดให้สื่อมวลชนที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ก่อนวันที่จะมีกฎหมายฉบับนี้บังคับใช้ได้รับใบอนุญาตโดยอัตโนมัติ จากนั้น ภายใน 2 ปี ต้องเข้าสู่ระบบของสภาวิชาชีพ บุคคลที่จะทำอาชีพสื่อมวลชนหลังกฎหมายบังคับใช้ต้อง “ผ่านการอบรมปฐมนิเทศ”

ใครไม่เข้าระบบใบอนุญาตจะมีบทลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 6 หมื่นบาทกักขังเดี่ยว!

ขอให้ทราบโดยทั่วกันว่าคนวงการทำสื่อต่อต้านเรื่องนี้อย่างสุดฤทธิ์ครับ และจะประท้วงถึงที่สุด ไม่ใช่เพื่อตนเอง แต่เพื่อให้ประชาชนได้รู้ว่านี่คือความพยายามที่จะปิดปากประชาชน ให้ผู้มีอำนาจมาครอบงำการไหลเทอันเสรีของข่าวสาร เป็นการสวน

⁴⁷ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ, “คอลัมน์ “กาแฟดำ” : “ร่างกฎหมายสื่อใหม่ คือเผด็จการเต็มรูปแบบ,” <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641086> (สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2560).

ทางกับการ “ปฏิรูป” ให้ประเทศไทยก้าวสู่ 4.0 ซึ่งเน้นนวัตกรรมและการเปิดกว้าง
 กับการแสดงความคิดเห็นและความคิดใหม่ ๆ อย่างเสรีอย่างแท้จริง

คนเสนอร่างพยายามจะอ้างว่าในคณะกรรมการสภาอาชีพฯ นี้ จะมีตัวแทนจาก
 วงการสื่อมากกว่าจากรัฐบาลประเด็นไม่ได้โดยตรงสัดส่วนใครจากไหน

ประเด็นอยู่ที่ความคิดที่จะให้คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีอำนาจออกใบอนุญาตให้ใคร
 ทำสื่อได้ ใครทำสื่อไม่ได้นั่นเป็นวิธีคิดแบบเผด็จการ ที่ต้องการจะควบคุมความคิดเห็น
 ของประชาชน แม้จะให้คณะกรรมการของสภาอาชีพสื่อฯ ชุดนี้เป็นตัวแทนจากสื่อทั้ง
 100% ก็รับไม่ได้ เพราะผิดหลักการสากลที่ว่าอาชีพสื่อมวลชนเป็นอาชีพที่คนทุก
 คนสามารถทำได้ トラบเท่าที่ยึดถือหลักจริยธรรม และความรับผิดชอบตามกฎหมาย
 และกติกาของสังคม เพราะเสรีภาพของสื่อก็คือเสรีภาพของประชาชน ใครต้องการตี
 ตรวนหรือตีทะเบียนคนทำสื่อก็คือการกักขังความคิดของประชาชน

คนกลุ่มหนึ่งไม่ว่าจะเป็นใครไม่ควรจะมีอำนาจในการอนุญาตหรือไม่อนุญาต ให้
 ใครประกอบอาชีพสื่อมวลชน ซึ่งไม่จำกัดว่าจะต้องเรียนอะไรมาหรือมีพื้นภูมิ
 ทางด้านไหน トラบที่สามารถทำหน้าที่เป็น “สื่อที่รับผิดชอบ” และทำหน้าที่เป็นปาก
 เสียงของประชาชนได้

ร่างกฎหมายฉบับนี้อันตรายอย่างยิ่งเพราะกำลังมอบอำนาจให้กำหนดว่าใครบ้าง
 ที่ทำหน้าที่สื่อได้ เพราะใครมีอำนาจให้ใบอนุญาตก็มีอำนาจถอนใบอนุญาต

สื่อที่ต้องทำงานภายใต้อำนาจเช่นนี้ ก็ไม่สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐ
 อย่างตรงไปตรงมาได้ ไม่อาจจะตั้งคำถามที่ผู้มีอำนาจไม่ชอบ อีกทั้งนักการเมืองก็
 สามารถที่จะแทรกแซงการทำงานของสื่อผ่าน “สภาวิชาชีพสื่อฯ” นี้ทั้งทางตรงและ
 ทางอ้อมได้อย่างแน่นอน

ยิ่งในยุคสมัยที่ “ทุกคนเป็นนักข่าว” ได้เพราะเทคโนโลยี การเสนอร่างกฎหมาย
 ฉบับนี้จึงเป็นการถอยหลังเข้าคลองอย่างให้อภัยไม่ได้ เพราะหากตีความตามที่เสนอ
 ใครที่เขียนแสดงความเห็นในสื่อ social media ก็เข้าข่ายต้องขอใบอนุญาตเป็นสื่อ

อย่างนี้มีแปลว่าคนก่อนประเทศจะกลายเป็น “สื่อที่ต้องขอใบอนุญาต” เพียง
 เพื่อแสดงความเห็นในฐานะประชาชนเจ้าของประเทศหรือ?

คำถามสำคัญก็คือว่าคณะกรรมการของ “สภาวิชาชีพสื่อฯ” ที่ว่านี้จะกำหนด
 คุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับใบอนุญาตเป็นสื่อได้นั้นอย่างไร? ต้องจบวารสารศาสตร์
 หรือนิเทศศาสตร์หรือ? จบ ป. 4 ได้ไหม? จบแพทย์หรือวิศวกรรมศาสตร์ได้หรือไม่?
 ต้องมีประสบการณ์อะไรมาก่อนหรือเปล่า?

ไม่ว่าจะเขียนกติกาใหม่นี้อย่างไร ก็จะเป็นการสร้างเงื่อนไขที่สวนทางกับการปฏิรูปประเทศ ให้ไปสู่สังคมแห่งนวัตกรรมและการเปิดกว้าง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย

ตกลงร้ายมาก ๆ ก็คือที่ผู้เสนอกฎหมายนี้บอกว่าคนขอใบอนุญาตเป็นสื่อจะต้องผ่านการ “อบรมและปฐมนิเทศ” ก่อน

ใครจะเป็นคนอบรมครับ? อบรมอะไรครับ? คนที่อบรมมีคุณสมบัติเป็นสื่อได้ดีกว่าคนถูกอบรมหรือครับ?

เพราะคนสื่ออยู่ภายใต้กฎหมายแพ่งและอาญามากมายหลายฉบับเต็มประตูแล้ว ไม่ได้มีอภิสิทธิ์เหนือใครอะไรทั้งสิ้น

ใครที่คิดจะควบคุมเสรีภาพแห่งการแสดงออกของสังคม ใครคนนั้นคืออุปสรรคขัดขวางความก้าวหน้าของประเทศชาติ

น.ส. สฤณี อาชวานันทกุล นักวิชาการ⁴⁸

... มาเริ่มต้นที่คำถามพื้นฐานกันก่อนดีกว่า

ตกลงคนที่ประกอบอาชีพ “สื่อ” ควรต้องมีใบอนุญาต คล้ายกับแพทย์ นักบัญชี หรือวิศวกรหรือไม่?

นับตั้งแต่โลกมีหนังสือพิมพ์ฉบับแรก ความคิดที่จะกำกับดูแลสื่อผ่านระบบใบอนุญาตก็ถูกหยิบยกขึ้นมาหลายวาระหลายประเทศ หลายประเทศเคยใช้ระบบนี้แต่ยกเลิกไปแล้ว บางประเทศ (จีนเป็นตัวอย่างที่ชัดที่สุด) ยังใช้ระบบนี้อยู่

มองในแง่ดี ผู้เขียนคิดว่าคนส่วนใหญ่ที่เสนอไอเดียทำนองนี้ไม่ได้มีเจตนาร้ายอันใด เสนอด้วยเจตนาดีที่อยากเห็นวงการสื่อพัฒนา สื่อยึดมั่นในจรรยาบรรณมากกว่าที่แล้มา (ซึ่งเราก็ต้องยอมรับว่าที่ผ่านมาสื่อมีส่วนสร้างปัญหาจริงๆ ทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อออนไลน์)

แต่ใบอนุญาตไม่เพียงแต่ไม่น่าจะช่วยแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ผู้เขียนเชื่อมั่นว่ามันจะสร้างผลเสียมากกว่าผลดีอย่างแน่นอน

ผู้เขียนคิดว่า ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องมามองเห็นร่วมกันว่า ใบอนุญาตไม่เหมาะสมกับสื่ออย่างสิ้นเชิง เป็นความคิดที่ “พ้นสมัย” ไปนานมากแล้ว และถ้าดูทั่ว

⁴⁸ ไทยพับลิก้า, “บทความ “เสรีภาพกับความรับผิดชอบสื่อในศตวรรษที่ 21 (1): ทำไมไม่ควรใช้ใบอนุญาต?”,” <https://thaipublica.org/2017/05/21-century-media-regulation-1/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2560).

โลกก็จะพบว่ามันพ้นไปแล้วจริงๆ ยกเว้นบางประเทศเท่านั้นที่ยังไม่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย – และไม่สนใจจะเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตย

แล้วทำไมสื่อถึงไม่ควรมีใบอนุญาต แตกต่างจากวิชาชีพอย่าง แพทย์ วิศวกร ผู้สอบบัญชีตรงไหน?

ผู้เขียนคิดว่ามีเหตุผลพื้นฐานหลัก ๆ สองข้อด้วยกัน ข้อแรกเกี่ยวกับ “ธรรมชาติ” ของการทำหน้าที่สื่อ ซึ่งทำให้ใบอนุญาต “ใช้การไม่ได้” ในทางปฏิบัติ ข้อสองเกี่ยวกับแนวโน้มสูงที่ใบอนุญาตจะนำไปสู่การปิดปากคุกคามสื่อ ลดทอนความหลากหลายของการแสดงความคิดเห็น ซึ่งขาดไม่ได้เลยในการพัฒนาสังคมในระบอบประชาธิปไตย

มาดูเหตุผลข้อแรก ว่าด้วย “ธรรมชาติ” ของสื่อกันก่อน

ถ้าเราจะมีระบบใบอนุญาต (ไม่ว่าใครจะเป็นผู้ออกใบอนุญาตนั้นให้) เพื่อ “รับรอง” ว่าบุคคลนั้น ๆ มีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะเรียกขานว่า “สื่อ” คำถามแรกก็คือ เราจะนิยาม “ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อ” อย่างไร?

ถ้าบอกว่าต้องสังกัดค่ายสื่อ นักข่าวเก่งๆ หลายคนก็ไร้สังกัด แต่เป็นมือปืนรับจ้าง ทำข่าวที่ตัวเองสนใจแล้วหาพื้นที่ลง หรือรับงานเป็นเรื่อย ๆ ไป

ถ้าบอกว่าต้องมีปริญญาด้านวารสารศาสตร์ นักข่าวจำนวนมากวันนี้ก็ไม่มี บรรณาธิการข่าวอาวุโสหลายท่านบอกผู้เขียนว่าไม่จำเป็นต้องมี (บางท่านสับสนด้วยว่าจริง ๆ แล้วอยากได้คนที่จบรัฐศาสตร์หรือเศรษฐศาสตร์มากกว่าวารสารศาสตร์ด้วยซ้ำไป เพราะคณะวารสารศาสตร์หลายแห่งวันนี้ด้อยคุณภาพ นักข่าวจบมารู้แต่เทคนิคการทำข่าว แต่มีความรู้รอบตัวน้อยมากและแทบไม่รู้เนื้อหาสาระอะไรเลย)

ถ้าบอกว่าต้องมีรายได้หลักจากการรายงานข่าว คนจำนวนไม่น้อยก็ไม่ได้ประกอบอาชีพ “นักข่าว” แต่เขียน พุด หรือชุดคุยประเด็นสาธารณะได้อย่างทรงพลัง และบางครั้งก็ส่งผลสะท้อนได้ยิ่งกว่าค่ายสื่อยักษ์ใหญ่ และเราก็มีตัวอย่างมากมายของ “สื่อพลเมือง” หลายคนที่กำลังหาญออกมาแฉความไม่ชอบมาพากลหรือตีแผ่การทำงานของรัฐอย่างเข้มข้น

นิยามไปนิยามมา สุดท้ายผู้เขียนคิดว่านิยามไม่ได้หรอก เพราะถึงที่สุดแล้ว “งานข่าว” (โดยเฉพาะสมัยนี้ที่ใคร ๆ ก็ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเวทีขยายเสียงได้) คือ “สิ่งที่เราทำ” มากกว่า “สิ่งที่เราเป็น”

ใครก็ตามที่รายงานประเด็นสาธารณะต่อสาธารณะ เขาผู้นั้นก็กำลัง “ทำหน้าที่สื่อ” ณ จุดนั้น แม้อาจไม่ได้เป็นนักข่าวอาชีพก็ตาม (จะเป็นสื่อที่ดีหรือไม่ดี ทำตามจรรยาบรรณสื่อแค่ไหนเพียงใด นั่นอีกเรื่อง)

การนิยามสื่อเพื่อออกใบอนุญาต ถ้าอยากจะนิยามให้ครอบคลุม จึงแทบเป็นไปได้ไม่ได้ในทางปฏิบัติ เพราะวันนี้ “เสรีภาพสื่อ คือเสรีภาพประชาชน” ไม่ใช่เพียงเพราะ (เราคาดหวังให้)สื่ออาชีพเป็นปากเสียงแทนประชาชนเท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะประชาชนทุกคนวันนี้สามารถเป็นสื่อได้ ไม่ทุกวันก็บางวัน บางชั่วโมง

(ในแง่นี้ เราจึงไม่ควรเปรียบเทียบสื่อกับวิชาชีพที่จำเป็นจะต้องมีมาตรฐานและทักษะทางเทคนิคสูงอย่างเช่นแพทย์หรือวิศวกร อยู่ดี ๆ ผู้เขียนอยากลองทำหน้าที่แพทย์ผ่าตัดสักสองชั่วโมง หรือเป็นวิศวกรออกแบบทางด่วนสักสามชั่วโมง คงไม่มีใครยอม)

คงไม่มีใครบ้าจี้คิดว่าประชาชนทุกคนควรมีใบอนุญาตสื่อติดตัว!

เหตุผลพื้นฐานข้อสองที่ผู้เขียนคิดว่า แนวคิดเรื่องใบอนุญาต “พ้นสมัย” ไปแล้ว คือ ความขัดแย้งโดยธรรมชาติระหว่างสื่อกับผู้มีอำนาจ

สื่อทำหน้าที่อะไร? ใคร ๆ ก็คงตอบได้ไม่ยากว่า เราคาดหวังให้สื่อนำเสนอประเด็นสาธารณะที่สำคัญ และติดตามตรวจสอบผู้มีอำนาจและอิทธิพล ทั้งรัฐและเอกชน

ยิ่งสื่อจิกกัดเกาะติดไม่ปล่อย ยิ่งขุดคุ้ยความไม่ชอบมาพากลต่าง ๆ ของผู้มีอำนาจ และนำมาตีแผ่ สื่อยิ่งทำประโยชน์และเรายิ่งชื่นชม แต่แน่นอนว่ายิ่งทำแบบนี้ ผู้มีอำนาจยิ่งไม่ชอบ

ในเมื่อสื่อเป็น “ไม้เบื่อไม้เมา” โดยธรรมชาติของผู้มีอำนาจ ผู้มีอำนาจยังมีแรงจูงใจที่จะควบคุมสื่อไม่ว่ายุคไหน และเรา (ประชาชน) ก็จะต้องอยากคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของสื่อ ไม่ให้รัฐมาละเมิดได้

แนวคิดเรื่องการออกใบอนุญาต ซึ่งจะมอบอำนาจให้คนกลุ่มหนึ่ง (แม้แต่สื่อด้วยกันเองก็ตาม) มีสิทธิมากำหนดชุดคุณสมบัติของคนที่จะ “รับรอง” ว่าเป็นสื่อ จึงไปด้วยกันไม่ได้เลยกับแนวคิดเรื่องเสรีภาพสื่อ และจะสร้างแนวโน้มที่ผู้ออกใบอนุญาตจะกำหนดคุณสมบัติในทางที่เข้าข้างสื่อบางค่าย ปิดปากสื่อค่ายอื่นที่อยู่คนละขั้ว ผลลัพธ์คือการลดทอนความหลากหลายของสื่อ ถัดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

สำหรับคนที่เชื่อว่า การออกใบอนุญาตจะช่วยกระตุ้นให้สื่อมีความรับผิดชอบมากขึ้น ผู้เขียนขอตอบสั้น ๆ ว่า เราไม่มีวันทำให้สื่อ(หรือใครก็ตาม)มีความรับผิดชอบมากขึ้นด้วยการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของเขา...

นายทพชัย หย่อง นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย⁴⁹

..... คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติชุดนี้จะมีอำนาจค่อนข้างมาก นอกจากการลงโทษสื่อด้วยการปรับเป็นเงินแล้ว ยังมีอำนาจในการออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสื่อ ก็หมายความว่าใครก็ตามที่เข้ามาในวิชาชีพสื่อ จะเป็นช่างภาพ นักข่าว หรือบรรณาธิการ จะต้องมียุติบัตรที่คณะกรรมการฯ ชุดนี้ออกให้แล้วสามารถถูกเพิกถอนได้ นี่เป็นระบบที่เรามองว่าเป็นการสร้างกลไกที่เข้ามาควบคุมสื่ออย่างเบ็ดเสร็จเลย หมายความว่าคณะกรรมการฯ ชุดนี้จะเป็นองค์กรที่สื่อต้องกลัว เพราะอนาคตคุณอยู่ในมือเขา

ประวัติศาสตร์ทางการเมืองบอกเรามาตลอดว่านักการเมืองพยายามแทรกแซงสื่อมาตลอดเวลา แล้วเมื่อมีเครื่องมือนี้มา ผมก็เห็นว่ายิ่งเข้าทางนักการเมือง นี่คือเหตุผลสำคัญว่าทำไมเราต้องคัดค้านเนื้อหาของร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้

ถาม-สิ่งที่จะเกิดขึ้นถ้าร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้มีผลบังคับใช้คืออะไร

ผมว่าสื่อก็คงจะอยู่ในฐานะที่ลำบากมาก เพราะการทำหน้าที่ หรือการรายงานข่าวจะเกิดขึ้นด้วยความรู้สึกว่ามีกลไกบางอย่างที่เฝ้ามองเราอยู่ และมีอำนาจที่พร้อมจะเล่นงานเราได้ตลอดเวลาถ้าเขาไม่พอใจ

คุณอย่าลืมว่าถ้าย้อนกลับไป 10 ปีก่อนหน้านั้น สมัยที่พรรคการเมืองพรรคหนึ่งกุมเสียงข้างมากในสภา และเป็นผู้นำประเทศที่มีเสียงเด็ดยาเสพติดมาก ถ้าจำกันได้ก็คือสื่อมวลชนที่ไม่เป็นพวกเดียวกันก็ถูกกลไกของรัฐคือ ปปง. มาตรวจสอบบัญชีธนาคาร ขนาดยังไม่มีความหมายเปิดทางให้แทรกแซงสื่อ ก็ยังมีการใช้กลไกรัฐที่มีอยู่เลย เพราะฉะนั้นเดาได้ไม่ยากว่านักการเมืองจะใช้สภาวิชาชีพที่ว่าเป็นเครื่องมือทางการเมืองอย่างไรในการที่จะมาจัดการกับสื่อ.....

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ⁵⁰

..... ยิ่งกว่านั้น สภานี้ ยังมีอำนาจในการออกและเพิกถอนใบประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนกับคนทำสื่อทั้งหลาย ซึ่งในทางสากลแล้ว การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จะใช้กับวิชาชีพที่ต้องผ่านการศึกษาอบรมมาโดยเฉพาะ เช่น แพทย์ พยาบาล วิศวกร หนายความ เป็นต้น

⁴⁹ The Momentum, “IN FOCUS” <http://themomentum.co/momentum-interview-thepchai-yong> (สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2560).

⁵⁰ สำนักข่าวอิศรา, “ถาม-ตอบ เรื่องกฎหมายควบคุมสื่อ,” <https://www.isranews.org/isranews-article/55803-media.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2560).

ในขณะที่วิชาชีพสื่อมวลชน เป็นวิชาชีพที่เปิดกว้างให้ทุกคนสามารถเข้ามาประกอบวิชาชีพนี้ได้ เนื่องจากต้องการคนที่มีความคิดและทักษะความรู้ที่หลากหลาย แต่ก็ต้องทำงานภายใต้กรอบจริยธรรมวิชาชีพที่สภาวิชาชีพที่เป็นอิสระ (ไม่ได้ตั้งขึ้นตามกฎหมาย) เป็นผู้กำหนด การกำหนดให้คนทำสื่อต้องขอใบอนุญาต จึงเป็นแนวคิดที่ผิดหลักการเสรีภาพสื่อโดยสิ้นเชิง....

นายวัฒนา เมืองสุข แกนนำพรรคเพื่อไทย⁵¹

... โพสต์เฟซบุ๊กว่า “คุ้มครองหรือควบคุม” ร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน โดยมีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติที่มีปลัดกระทรวง 4 คน นั่งเป็นกรรมการถาวรโดยตำแหน่ง มีอำนาจ ขึ้นทะเบียน ออกและเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน คือ ความพยายามของเผด็จการที่จะเข้าไปแทรกแซงและควบคุมการทำงานของสื่อเพื่อจำกัดการรับรู้ของประชาชน ตามปกติประชาชนยังสามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือและมีกฎหมายคุ้มครองผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทำงานของสื่ออยู่แล้ว จึงไม่มีเหตุผลและความจำเป็นที่ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อจะต้องมีใบอนุญาต ที่ผ่านมารัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งก็ไม่เคยมีปัญหาที่ต้องไปควบคุมการทำงานของสื่อ ดังนั้นวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการออกกฎหมายคือเผด็จการต้องการควบคุมสื่อเพื่อจำกัดการรับรู้ของประชาชน ทั้งที่หน้าที่ของรัฐคือการอำนวยความสะดวกและคุ้มครองสิทธิในการแสดงความคิดเห็น ไม่ใช่สร้างเครื่องมือปิดกั้น ในฐานะผู้ออกกฎหมายที่ขาดความชอบธรรมในการเข้าสู่อำนาจ แต่จะไปออกกฎหมายกำกับจริยธรรมของผู้อื่น คำถามคือใครกันแน่ที่ควรถูกควบคุมจริยธรรม...

4.2 อภิปรายผลการศึกษา

4.2.1 อภิปรายผลการศึกษาเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิ

เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้เป็นการกำกับควบคุมทางการปกครอง (Government Control) โดยใช้กฎหมายเป็นกลไกกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน ซึ่งการใช้กฎหมายเป็นกลไกกำกับควบคุม

⁵¹ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, “ยกเลิกใบอนุญาต คณิตถอย หันทั้งบทลงโทษ,”

<https://www.thairath.co.th/content/927686> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560).

จริยธรรมสื่อมวลชนนั้น มีทั้งให้สื่อมวลชนกำกับควบคุมตนเอง และให้ฝ่ายอื่นและหรือมีภาครัฐร่วมกำกับควบคุมด้วย สำหรับร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ มีภาครัฐร่วมกำกับควบคุมด้วย

ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ มีหลักการแตกต่างจากหลักเสรีภาพสื่อมวลชนบนความรับผิดชอบ อันเป็นหลักการการทำงานของสื่อมวลชนในสังคมประชาธิปไตย โดยสื่อมวลชนมีเสรีภาพเต็มที่ ปราศจากการแทรกแซงจากรัฐหรือกลุ่มทุน แต่สื่อต้องควบคุมตนเอง (self-regulation) ด้วยหลักจริยธรรมของวิชาชีพ และยึดหลักว่าจริยธรรมเป็นเรื่องของจิตใจ แตกต่างจากการกระทำผิดกฎหมาย การกำกับดูแล จริยธรรมสื่อมวลชนตามหลักเสรีภาพสื่อมวลชนบนความรับผิดชอบ จึงเน้นหลักการกำกับดูแลตนเอง (self-regulation) ด้วยความสมัครใจ โดยตระหนักว่าสิ่งมีค่าที่สุดของสื่อมวลชนคือความเชื่อถือจากสังคม หากปราศจากความเชื่อถือจากสังคมสื่อก็ไม่มีค่าสำคัญแต่อย่างใด ดังนั้นสื่อมวลชนต้องปฏิบัติตามกรอบจริยธรรมอย่างเคร่งครัด มิฉะนั้นจะไม่ได้รับความเชื่อถือจากสังคม (หมดความสำคัญและธุรกิจย่อมล้มเหลว)

แม้ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ ให้ความสำคัญกับภาคประชาชน ทั้งการให้เข้ามีส่วนร่วมมีอำนาจหน้าที่กำกับควบคุมสื่อมวลชน และการกำกับดูแลสื่อโดยภาคประชาชนรวมทั้งการรู้เท่าทันสื่อ แต่เป็นการให้ความสำคัญในลักษณะการผนวกภาคประชาชนเข้ามาเป็นส่วนประกอบของโครงสร้างหลักที่ใช้กฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชนด้วยมาตรการทางปกครอง (Government Control) ซึ่งแตกต่างจากการกำกับดูแลสื่อมวลชนโดยภาคประชาชน (Public Control) และการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ที่ใช้มาตรการทางสังคมเป็นกลไกกำกับควบคุมสื่อมวลชนโดยไม่อยู่ในองคาพยพของมาตรการทางปกครอง (Government Control)

นอกจากนั้น ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ มีเนื้อหาหลายประการสวนทางกับหลักประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีการกำกับควบคุมถึงระดับตัวบุคคล โดยผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องได้ขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (รวมทั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน) ตามหลักเกณฑ์ที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนด หากฝ่าฝืนมีโทษถึงขั้นจำคุก ทั้งตัวผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้รับอนุญาตและองค์กรที่รับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าทำงาน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีโทษสูงสุดของร่างพระราชบัญญัตินี้ และเป็นบทบัญญัติเดียวที่มีโทษจำคุก

หลักการและเนื้อหาของ ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ แสดงเจตนารมณ์ “มุ่งใช้อำนาจรัฐกำกับควบคุม

สื่อมวลชนด้วยแนวทางอำนาจนิยมโดยใช้กฎหมายเป็นกลไกตัดสินปัญหาทางจริยธรรม” อย่างชัดเจน

4.2.2 อภิปรายผลการศึกษาผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

กล่าวได้ว่า ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. 3 ประการสำคัญ (จะเกิดการละเมิดสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนโดยชอบด้วยกฎหมายด้วยข้ออ้างทางจริยธรรม/สื่อมวลชนจะตกอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ/สื่อมวลชนสูญเสียสิทธิเสรีภาพโดยทันที) นั้น เป็นผลที่เกิดจากเป้าหมายโดยตรงไปตรงมาของ ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ ที่มีเนื้อหาแสดงเจตนารมณ์ “มุ่งใช้อำนาจรัฐกำกับควบคุมสื่อมวลชนด้วยแนวทางอำนาจนิยมโดยใช้กฎหมายเป็นกลไกตัดสินปัญหาทางจริยธรรม”

สิ่งที่เกิดนับจากนี้ก็คือ ประเทศนี้จะเต็มไปด้วยสื่อมวลชนฝ่ายสนับสนุนอำนาจรัฐ และเต็มไปด้วยข่าวสารฉาวฉวยเฮฮาประชานิยม สังคมเสียโอกาสตรวจสอบอำนาจรัฐและขาดข่าวสารบำรุงปัญญา จนกว่าจะถึงเวลาที่คนในสังคมส่วนใหญ่อดัดอดจนทนไม่ได้

อย่างไรก็ตาม ในยุคโซเชียลมีเดียครองโลกทุกวันนี้ การจะบังคับใช้กฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารคงไม่ราบรื่นอย่างแน่นอน

4.2.3 อภิปรายผลการศึกษาความเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลและองค์กรในสังคมที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

ผลการศึกษาพบว่าความเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลและองค์กรในสังคมที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. สามารถสรุปตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการกำกับควบคุมสื่อมวลชนได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

4.2.3.1 กลุ่มที่มีแนวคิดสนับสนุนการกำกับควบคุมสื่อมวลชนด้วยมาตรการทางปกครอง

แนวคิดนี้เมื่อเห็นว่าสื่อมวลชนฝ่าฝืนจริยธรรม (ใช้เสรีภาพโดยไม่รับผิดชอบ) และการกำกับควบคุมกันเองโดยสมัครใจล้มเหลว จึงต้องให้มีกฎหมายมากำกับควบคุม แนวคิดฝ่ายนี้มองข้ามการกำกับควบคุมสื่อมวลชนโดยภาคประชาชนด้วยมาตรการทางสังคมและส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งควรดำเนินการเคียงคู่กับ การกำกับควบคุมกันเองโดยสมัครใจของสื่อมวลชน

แนวคิดสนับสนุนการกำกับควบคุมสื่อมวลชนด้วยมาตรการทางปกครอง มีทั้งกลุ่มที่สนับสนุนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้และมีทั้งกลุ่มที่คัดค้าน (เพราะไม่เห็นด้วยกับเนื้อหาว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้บางส่วน)

กลุ่มที่คัดค้านร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ (เพราะไม่เห็นด้วยกับเนื้อหาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้บางส่วน) แต่สนับสนุนให้มีกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน (ไม่กำกับควบคุมกันเองโดยสมัครใจ) ตัวอย่างจากการศึกษานี้ ประกอบด้วย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ อดีตนายกรัฐมนตรี/นายวัชรชัย ทรัพย์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายสื่อสารองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์/นายคำณู สิริธิตสมาน สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ/นายสนธิญาณ ชื่นฤทัยในธรรม ผู้อำนวยการสำนักข่าวทีนิวส์/นายสมชาย แสวงการ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ/แถลงการณ์คณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ภาคประชาชน/สมาคมสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค/มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค

สำหรับกลุ่มที่สนับสนุนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ทั้งสามประเด็นหลัก แสดงชัดเจนว่าต้องการให้รัฐกำกับควบคุมสื่อมวลชนอย่างเข้มข้นถึงตัวบุคคลและสื่อมวลชนต้องตอบสนองความต้องการของรัฐเช่นเดียวกับประเทศสิงคโปร์ (สิงคโปร์โมเดล/โน้มเอียงไปทางอำนาจนิยม) ตัวอย่างจากการศึกษานี้ ประกอบด้วย พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร ประธานกรรมการบริหารขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน เป็นต้น

4.2.3.2 กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือตัดสินปัญหาทางจริยธรรม กลุ่มนี้สนับสนุนให้สื่อมวลชนกำกับควบคุมกันเองโดยสมัครใจ ตามหลักเสรีภาพสื่อมวลชนบนความรับผิดชอบ และกำกับควบคุมโดยภาคประชาชน ด้วยมาตรการทางสังคม และส่งเสริมให้ประชาชนรู้เท่าทันสื่อ

ย่อมแน่นอนว่ากลุ่มนี้ไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ทั้งสามประเด็นหลัก ตัวอย่างจากการศึกษานี้ ประกอบด้วย ผศ.ดร.พิรงรอง รามสูต วัฒนันท์ นักวิชาการคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย/ดร. มานะ ตรียาภิวัฒน์ คณบดี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย/นายธีระพล อ้นมัย สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี/นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ/นายโคทม อารียา ผู้อำนวยการ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล/นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์/นายพนพล ปัทมะ แกนนำพรรคเพื่อไทย เป็นต้น

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ คือการใช้อำนาจรัฐควบคุมสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนผ่านการปฏิรูป

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 สรุปผลการศึกษาเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

ผลการศึกษาพบว่าร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มีเจตนารมณ์ “มุ่งใช้อำนาจรัฐกำกับควบคุมสื่อมวลชนด้วยแนวทางอำนาจนิยมโดยใช้กฎหมายเป็นกลไกตัดสินปัญหาทางจริยธรรม”

โดยมีโครงสร้างเนื้อหาเป็นหลักสำคัญ 4 ประการ ที่สะท้อนเจตนารมณ์ “มุ่งใช้อำนาจรัฐกำกับควบคุมสื่อมวลชนด้วยแนวทางอำนาจนิยมโดยใช้กฎหมายเป็นกลไกตัดสินปัญหาทางจริยธรรม” ประกอบด้วย

5.1.1.1 เนื้อหาที่แสดงว่ารัฐต้องการรวมศูนย์อำนาจกำกับควบคุมสื่อมวลชนอย่างเข้มข้น โดยมีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นองค์กรรวมศูนย์อำนาจกำกับควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีอำนาจเบ็ดเสร็จทั้งเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และตัดสินชี้ขาดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในเรื่องสำคัญ (อาจกล่าวได้ว่าเป็นการใช้อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการโดยองค์กรเดียว) มีการกำกับควบคุมถึงระดับตัวบุคคล โดยผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (รวมทั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน) ตามหลักเกณฑ์ที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนด หากฝ่าฝืนมีโทษถึงขั้นจำคุก ทั้งตัวผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้รับอนุญาตและองค์กรที่รับผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าทำงาน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีโทษสูงสุดของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และเป็นบทบัญญัติเดียวที่มีโทษจำคุก

5.1.1.2 เนื้อหาที่แสดงถึงการมุ่งกำกับควบคุมสื่อมวลชนในด้านจริยธรรมอย่างเคร่งครัด โดยให้มีคณะกรรมการจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนทุกระดับ ให้คณะกรรมการจริยธรรมของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ มีการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน มีการกำหนดกลไกและหลักเกณฑ์กำกับควบคุมจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนทุกระดับ มีมาตรการคุ้มครองประชาชนจากผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งจะ

ดำเนินการโดยเร็วภายในสัปดาห์วัน และมีบทลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนฝ่าฝืนจริยธรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

5.1.1.3 เนื้อหาที่ผนวกภาคประชาชนเข้าร่วมใช้อำนาจกำกับควบคุมสื่อมวลชนโดยให้มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในส่วนต่าง ๆ และให้มีการกำกับดูแลสื่อมวลชนโดยภาคประชาชน

5.1.1.4 เนื้อหาที่แสดงว่าการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนเป็นเพียงส่วนประกอบ โดยการสะท้อนความหมาย “การละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน” ในมิติที่คับแคบ การไม่มีบทลงโทษผู้ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน (ในขณะที่มีบทลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ละเมิดจริยธรรม) และการไม่มีคณะกรรมการการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน (แต่มีคณะกรรมการจริยธรรม)

5.1.2 สรุปผลการศึกษาผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

ผลการศึกษาพบว่าร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ จะส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน 3 ประการสำคัญ ประกอบด้วย

5.1.2.1 จะเกิดการละเมิดสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนโดยชอบด้วยกฎหมายด้วยข้ออ้างทางจริยธรรม เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. เป็นการใช้กฎหมายตัดสินปัญหาทางจริยธรรม ซึ่งยากที่จะตีความว่าผิดหรือถูกได้ชัดเจน จึงมีแนวโน้มที่ผู้มีอำนาจตีความจะตีความปัญหาทางจริยธรรมตามที่ตนต้องการ

5.1.2.2 สื่อมวลชนจะตกอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ อันเนื่องมาจากการมีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

5.1.2.3 สื่อมวลชนสูญเสียสิทธิเสรีภาพโดยทันที เนื่องจากต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเพื่อใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามหลักประชาธิปไตย และในทางปฏิบัตินั้นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติที่มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการย่อมให้ใบอนุญาตและเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อสนองตอบความต้องการของรัฐโดยปริยายด้วยข้ออ้างทางจริยธรรม

5.1.3 สรุปผลการศึกษาความเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลและองค์กรในสังคมที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.

ผลการศึกษาพบว่าการถกเถียงโต้แย้งกัน 3 ประเด็นหลักประกอบด้วย
หนึ่ง-การให้มีกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน (ให้มีองค์กรที่มีอำนาจทางกฎหมายเพื่อกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน/ให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้)

สอง- การให้มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

สาม- การที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (การตีทะเบียนสื่อ)

โดยฝ่ายค้านการออกกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชนนั้นไม่เห็นด้วยทั้ง 3 ประเด็น ขณะที่ฝ่ายสนับสนุนให้มีกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชนมีทั้งที่สนับสนุนทั้ง 3 ประเด็น และมีทั้งที่สนับสนุนบางประเด็น

5.1.3.1 ความเห็นสนับสนุนให้มีกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน (ให้มีองค์กรที่มีอำนาจทางกฎหมายเพื่อกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน/ให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้) มีเหตุผล 2 ประการ ประกอบด้วย

- (1) เพราะสื่อมวลชนใช้เสรีภาพโดยไม่รับผิดชอบ
- (2) เพราะสื่อมวลชนกำกับดูแลตนเองไม่ได้

5.1.3.2 ความเห็นสนับสนุนให้มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีเหตุผล 7 ประการ ประกอบด้วย

- (1) เพื่อป้องกันไม่ให้คนในวิชาชีพกัดกันกันเอง
- (2) เพื่อเข้าไปช่วยก่อตั้งสภาวิชาชีพ
- (3) เพื่อเข้าไปช่วยประสานงานด้านต่างๆ
- (4) เพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลการบริหารจัดการ
- (5) เพื่อให้ยึดโยงกับรัฐ เนื่องจากสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติได้รับเงิน

สนับสนุนจากรัฐ

- (6) เพื่อเข้าไปทำให้กฎหมายบังคับใช้ได้จริง
- (7) การมีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติจะมี

ประโยชน์กว่าให้มีเฉพาะกรรมการจากสื่อมวลชน

5.1.3.3 ความเห็นสนับสนุนให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (การตีทะเบียนสื่อ) มีเหตุผล 4 ประการ ประกอบด้วย

(1) เพื่อคัดกรองและกำกับควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ

(2) เพื่อจัดระเบียบสื่อมวลชน ตามแบบประเทศสิงคโปร์

(3) เพื่อเกาะติดข้อมูลส่วนตัวของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

(4) เพื่อป้องกันไม่ให้คนทำผิดกลับมาประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนได้อีก

5.1.3.4 ความเห็นค้านการออกกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน (ค้านให้มีองค์กรที่มีอำนาจทางกฎหมายเพื่อกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน/ค้านให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้) มีเหตุผล 6 ประการ ประกอบด้วย

(1) มีกฎหมายกำกับควบคุมสื่อมวลชนอยู่แล้วหลายฉบับ

(2) ควรให้สื่อมวลชนกำกับดูแลกันเอง

(3) ไม่ต้องการให้สื่อมวลชนถูกแทรกแซง

(4) ไม่ควรใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือกำกับจริยธรรม

(5) ไม่ควรมีกฎหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อควบคุมสื่อมวลชน

(6) ควรกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชนด้วยกลไกทางสังคมและส่งเสริม

การรู้เท่าทันสื่อ

5.1.3.5 ความเห็นค้านการให้มีตัวแทนรัฐเป็นกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีเหตุผล 2 ประการ ประกอบด้วย

(1) แสดงว่ารัฐแทรกแซงสื่ออย่างชัดเจน

(2) ทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถตรวจสอบรัฐได้

5.1.3.6 ความเห็นค้านการที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องขออนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ (ด้านการตีทะเบียนสื่อ) มีเหตุผล 4 ประการ ประกอบด้วย

(1) ขัดต่อหลักสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย

(2) ขัดต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

(3) เป็นเครื่องมือของรัฐในการกำกับควบคุมสื่อมวลชนอย่างเบ็ดเสร็จ

(4) เป็นวิธีของเผด็จการที่ต้องการควบคุมความคิดเห็นและการแสดงออกของประชาชน

5.2 ความเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ผู้ศึกษามี ความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ไม่เห็นด้วยกับการออกกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชน ไม่ว่าจะให้สื่อมวลชนกำกับควบคุมกันเอง หรือมีภาครัฐหรือฝ่ายอื่นร่วมกำกับควบคุมด้วย เพราะการใช้มาตรการทางกฎหมายกำกับควบคุมจริยธรรมตลอดจนตัดสินปัญหาทางจริยธรรมมีความโน้มเอียงสูงต่อการละเมิดเสรีภาพซึ่งเป็นหลักสำคัญของสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ฉบับนี้ ที่แสดงชัดเจนว่ารัฐมุ่งกำกับควบคุมสื่อมวลชนด้วยแนวทางอำนาจนิยม

- ไม่เห็นด้วยกับการอ้างว่าสื่อมวลชนกำกับควบคุมกันเองโดยสมัครใจล้มเหลว (งานวิจัยหลายชิ้นบอกเช่นนั้น) ดังนั้นจึงต้องออกกฎหมายมาบังคับใช้ ไม่เห็นด้วยเพราะว่าประสิทธิภาพของการกำกับควบคุมกันเองโดยสมัครใจนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับการมี กฎหมายรองรับหรือไม่ แต่ขึ้นอยู่กับการกำกับควบคุมโดยสังคมเป็นสำคัญ

- สนับสนุนการกำกับควบคุมสื่อมวลชนตามหลักสังคมประชาธิปไตย คือให้สื่อมวลชนกำกับควบคุมกันเองโดยสมัครใจ ตามหลักเสรีภาพสื่อมวลชนบนความรับผิดชอบ และกำกับควบคุมโดยภาคประชาชน ด้วยมาตรการทางสังคม และส่งเสริมให้ประชาชนรู้เท่าทันสื่อ รวมทั้งต้องตระหนักว่าปัจจุบันมีกฎหมายกำกับควบคุมสื่อมวลชนแล้วมากมาย ทั้งกฎหมายตามการกำกับควบคุมทางกฎหมาย (Legal Control) และกฎหมายตามการกำกับควบคุมทางปกครอง (Government Control)

การกำกับควบคุมสื่อมวลชนตามหลักสังคมประชาธิปไตยนั้น ต้องตระหนักว่าสิ่งมีค่าสูงสุดของสื่อมวลชนคือความเชื่อถือจากสังคม หากปราศจากความเชื่อถือจากสังคมสื่อมวลชนก็ไม่มีมีความความหมายแต่อย่างใด ดังนั้นการรู้เท่าทันสื่อ (การรู้เท่าทันสื่อจะทำให้ประชาชนรู้ว่าสื่อที่น่าเชื่อถือศรัทธาคือสื่ออย่างไร) และการตรวจสอบกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชนอย่างเข้มข้นโดยภาคประชาชน จึงสำคัญอย่างยิ่ง และมาตรการทางสังคม (ซึ่งมีหลายรูปแบบ ทั้งการประจาน การคว่ำบาตรไม่รับสื่อที่ฝ่าฝืนจริยธรรม ตลอดจนการกดดันองค์กรธุรกิจให้เลิกสนับสนุนสื่อฝ่าฝืนจริยธรรม ไม่เช่นนั้นต้องถูกคว่ำบาตรด้วย เป็นต้น) นับเป็นโทษทัณฑ์ร้ายแรงสำหรับวิชาชีพสื่อมวลชนที่มีลมหายใจจากความเชื่อถือของสังคม ถ้าประชาชนรู้เท่าทันสื่อและการตรวจสอบกำกับควบคุมโดยภาคประชาชนเข้มแข็ง ก็ไม่จำเป็นต้องกังวลว่าสื่อจะสามารถกำกับควบคุมกันเองได้ดีหรือไม่อย่างไร

ยิ่งกว่านั้นการตรวจสอบกำกับควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชนโดยภาคประชาชน และการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน ยังจะคอยปกป้องคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพให้สื่อมวลชนได้อย่างดียิ่งอีกด้วย

- เพื่อให้การกำกับควบคุมตรวจสอบสื่อมวลชนโดยภาคประชาชน และการรู้เท่าทันสื่อ มีประสิทธิภาพเต็มที่ ควรมีองค์กรอิสระเพื่อกำกับควบคุมตรวจสอบสื่อมวลชนโดยภาคประชาชนและส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ (เป็นหน่วยงานอิสระจากรัฐ) องค์กรนี้จะสร้างกลไกการมีส่วนร่วมให้ภาคประชาชนรวมตัวเป็นเครือข่ายเพื่อเฝ้าระวังสื่อ (Media Watch) จากการถูกรวบงำโดยอำนาจรัฐและทุน พร้อมกับกำกับและตรวจสอบจริยธรรมสื่อ โดยใช้ทั้งมาตรการทางสังคม ซึ่งเริ่มต้นจากการเปิดเผยความไม่ชอบมาพากลต่อสาธารณะ ขณะเดียวกันก็มีมาตรการแจ้งเตือนไปยังฝ่ายเกี่ยวข้องโดยตรง รวมทั้งรับเรื่องร้องเรียน ทั้งในกรณีสื่อเป็นฝ่ายละเมิดจริยธรรมและสื่อเป็นฝ่ายถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ และองค์กรนี้มีหน้าที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อด้วยกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบันการกำกับควบคุมตรวจสอบสื่อมวลชนโดยภาคประชาชนปรากฏให้เห็นพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้โซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือ ซึ่งภาครัฐต้องตระหนักและต้องส่งเสริม

- สนับสนุนให้แก้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 35 ที่ไม่คุ้มครองเสรีภาพผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนภาครัฐ โดยให้ตัดวรรคท้ายออก เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนภาครัฐได้รับความคุ้มครองเสรีภาพจากรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนทั่วไป

ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 มาตรา 35 มีบทบัญญัติดังนี้

มาตรา 35 บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้ หน่วยงานของรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชนไม่ว่าเพื่อประโยชน์ในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ หรือเพื่อการอื่นใดทำนองเดียวกันต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนดและประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง แต่ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชนสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. “รายงานการปฏิรูปการสื่อสารมวลชน: ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” สำนักกรรมการ ๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ.

เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และธิปไตย แสละวงค์. รายงานการวิจัย “รัฐและการแทรกแซงสื่อ.”

กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2558.

พิรงรอง รามสูต รมณีนันท์. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ “เรื่องการทำกับดักดูแลเนื้อหาหนังสือพิมพ์.”

กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

พรรษาสิริ กุหลาบ, ชนัญสราร อรณพ ณ อยุธยา และ พิมลพรรณ ไชยนันท์. มาตรฐานองค์กรกำกับดูแลกันเองด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์สำหรับประเทศไทย. “รายงานผลการศึกษาระดับสุดท้าย (Final Report) ฉบับปรับปรุงโครงการพัฒนาและส่งเสริมแนวทางการกำกับดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์.”

ศูนย์ศึกษานโยบายสื่อ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. “กลไกการตรวจสอบสื่อภาคประชาชน รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อ.” เล่มที่ 6 สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2559.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. “กลไกการกำกับดูแลตนเอง รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อ.” เล่มที่ 7 สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2559.

วรชัย คุรุจิต. “รูปแบบของการสื่อสารในสื่อดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนและแนวทางการดูแลป้องกัน และเสริมสร้างความรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล สำหรับเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษาจากประเทศไทยและต่างประเทศ.” รายงานการวิจัย, สำนักกรรมการ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2559.

วิลาสินี พิพิธกุล. กลไกการตรวจสอบสื่อภาคประชาชน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ศิริวรรณ อนันต์โท และผู้วิจัย. “จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน โครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์: Module 2.” รายงานการวิจัย, นนทบุรี: ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2558.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. *การสื่อสารกับสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. *สาระสังเขปประเด็นการปฏิรูปประเทศไทย ด้านสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558.

วิทยานิพนธ์

ชนากานต์ เครือรัตนไพบูลย์. “การวิพากษ์สื่อในชุมชนออนไลน์ ของห้องเฉลิมไทยพันทิปดอทคอม.”

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

จริยา คงมา. “มาตรการป้องกันและแก้ไขการแทรกแซงสื่อมวลชนโดยรัฐบาล.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2554.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ไทยพับลิก้า. “บทความ “เสรีภาพกับความรับผิดชอบสื่อในศตวรรษที่ 21 (1): ทำไมไม่ควรใช้)

ใบอนุญาต?”. <https://thaipublica.org/2017/05/21-century-media-regulation-1/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2560).

ไทยรัฐ. “ยกเลิกใบอนุญาต คณิตลอย หันทั้งบทลงโทษ.”

<https://www.thairath.co.th/content/927686> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560).

ศูนย์เผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา (ผสพ.) คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน

(กป.อพช.). “แถลงการณ์ คัดค้านร่างกฎหมายควบคุมเสรีภาพสื่อมวลชน สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (HRDF) มูลนิธิผสานวัฒนธรรม (CrCF) สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน (สนส.).”

http://thaingo.in.th/news/?p=content&act=detail&id_content=4006 (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

สำนักข่าวผู้จัดการ. “คำณูณ หนุณ กม.วิชาชีพลื่อ แต่ต้องไรเจ้าหน้าทีรัฐเข้าร่วม-ไม่รุกล้าเสรีภาพแสดง
ความเห็น.” <https://m.mgonline.com/politics/detail/9600000043482> (สืบค้นเมื่อ
วันที่ 30 เมษายน 2560).

สำนักข่าวประชาไท. “ประยุทธิ์ย้าไม่ไข้แค่ปฎิรูปลื่อแต่ทุกสาขาวิชาชีพลื่อควรกำหนดมาตรฐานให้ชัด.”
<https://prachatai.com/journal/2017/02/69874>, http://proprietary21.rssing.com/chan-11653245/all_p17.html (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560).

สำนักข่าวอิศรา. “วันเสรีภาพลื่อมวลชนโลก ปลุกพลังวิชาชีพลื่อ ค้านร่าง กม.ติทะเลียน.”
<https://www.isranews.org/thaireform-doc-mass-comm/55945-freedom03305601.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2560).

สำนักข่าวอิศรา. “องค์กรผู้บริโภค-สสส.แถลงการณั้ ค้านร่าง กม.คุมลื่อ.”
<https://www.isranews.org/isranews-short-news/55913-act11.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2560).

สำนักข่าวอิศรา. “บทความ “ปฎิรูปลื่อ: โจทย์หินของสถาปฎิรูปแห่งชาติ” โดย: ชวรงค์
ลิ้มปัทมปาณั้.” https://www.isranews.org/isranews/31855-media_31855.html
(สืบค้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2557).

สำนักข่าวอิศรา. “ถาม-ตอบ เรื่องกฎหมายควบคุมลื่อ.” <https://www.isranews.org/isranews-article/55803-media.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2560).

สำนักข่าวอิศรา. “เหตุผล 4 ตัวแทนลื่อ ลาออกอนุฯ กมธ.ปฎิรูปลื่อ สปท.ค้าน กม.คุมลื่อ.”
<https://www.isranews.org/isranews-scoop/53749-reportoopmmmbn.html>
(สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560).

สำนักข่าวอิศรา. “บทความ: ทำไมลื่อจึงไม่ควรมีกฎหมายวิชาชีพลื่อ.”
<https://www.isranews.org/isranews-article/55900-media020560.html> (สืบค้นเมื่อ
วันที่ 2 พฤษภาคม 2560).

หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ. “คอลัมน์ "มองลื่อสะท้อนสังคม" ทำไม สปท.จึงไม่ควรผ่าน พรบ.ขึ้น
ทะเลียนลื่อ.” <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641120> (สืบค้นเมื่อ
วันที่ 30 เมษายน 2560).

หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ. “คอลัมน์ “กาแฟดำ” : “ร่างกฎหมายลื่อใหม่ คือเผด็จการเต็มรูปแบบ.”
<http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641086> (สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน
2560).

หนังสือพิมพ์ข่าวสด. “คอลัมน์ รายงานพิเศษ.” https://www.khaosod.co.th/hot-topics/news_205735 (สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560).

หนังสือพิมพ์ข่าวสด. “สิทธิเสรีภาพใน พ.ร.บ.คุมสื่อ.” https://www.khaosod.co.th/hot-topics/news_327113 (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560).

หนังสือพิมพ์ข่าวสด. “องค์กรโลก-จีเล็ก กม.คุมสื่อ ถ่วงประชาธิปไตยไทย.” http://daily.khaosod.co.th/view_news.php?newsid=TUROd01ERXdNek13TURRMk1BPT0=§ionid=TURNd01RPT0=&day=TWpBeE55MHdOQzB6TUE9PQ== (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

หนังสือพิมพ์คนอีสาน. “บทความ: ตีทะเบียนสื่อ...ใครได้ใครเสีย.” <http://www.koratdaily.com/blog.php?id=5297> April 29,2017 (สืบค้นเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2560).

หนังสือพิมพ์คมชัดลึก. “กม.สื่อฯ สปท. ส่อเจตนารัฐประหารคนข่าว.” <http://www.komchadluek.net/news/politic/258973> (สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2560).

หนังสือพิมพ์คมชัดลึก. “บทวิเคราะห์/สื่อบุพิเศษ: 'ปฏิรูปสื่อ'ต้องสร้างความรู้แจ้งไม่ใช่ความกลัว.” <http://www.komchadluek.net/news/scoop/275340> (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2560).

หนังสือพิมพ์คมชัดลึก. “ปฏิรูปสื่อ'ต้องสร้างความรู้แจ้งไม่ใช่ความกลัว.” <http://www.komchadluek.net/news/scoop/275340> (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2560).

หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ. “คอลัมน์: ทางเดียวไม่เลี้ยวไปไหน: สื่อ!! ถึงเวลาต้อง “ปฏิรูป” ตัวเอง.” <http://www.thansettakij.com/content/145778> 2 May 2017 (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2560).

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. “กมธ.ถอยปรับตัวแทนรัฐ พ.ร.บ.คุมสื่อ ให้อยู่ในวาระได้แค่ 2 เทอม.” https://www.isranews.org/isranews-other-news/55837-pnews01_55837.html (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

หนังสือพิมพ์แนวหน้า. “เอาให้ได้!ควบคุมสื่อ สปท.โหวตผ่านท่วมท้น จัดการเรียกทั้งสื่อหลัก-เพจดัง.” <http://www.naewna.com/politic/268110> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560).

หนังสือพิมพ์แนวหน้า. “อภิสิทธิ์ หนุนออกกฎหมายกำกับสื่อ มอบดาบให้ดูแลกันเอง แต่ต้องไร้อำนาจรัฐแทรกแซง.” <http://www.naewna.com/politic/288410> (สืบค้นเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2560).

หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์. “ยกโมเดลสิงคโปร์จัดระเบียบสื่อ.” <http://thaipost.net> (สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2560).

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. “ยกเลิกใบอนุญาต คณิตถอย หันทั้งบทลงโทษ.”

<https://www.thairath.co.th/content/927686> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560).

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ. “ปชป. จี้ คว่ำกม.คุมสื่อ ชี้ไร้หลักประกันไม่แทรกแซง เน้นจับเข้าคุก ห่วง
ทัศนคติติดลบ.” <https://amp.mgonline.com/politics/9600000043557.html>
(สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์. “บิ๊กตู่ ลั่น ขรก.ต้องร่วมคุมสื่อ.” <https://www.posttoday.com/politic/news/479676> (สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2560).

หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์. “รัฐบาลต้องขอสื่อได้ ระวางมาตรา 44 คลอดกฎหมายสื่อ.”
<https://www.posttoday.com/politic/report/479372> (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์
2560).

(สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2560).

หนังสือพิมพ์สยามรัฐ. “กมธ.สื่อ สปท.ถอยตัดทิ้งใบประกอบวิชาชีพสื่อ ชี้ขัดเพจดังอยู่ในข่ายเป็น
สื่อมวลชน.” <https://www.siamrath.co.th/n/14439> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม
2560).

The Momentum. “IN FOCUS” <http://themomentum.co/momentum-interview-thechai-yong> (สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2560).

Thai PBS. “เปิดแถลงการณ์ 30 องค์การค้านกฎหมายคุมสื่อ.”
<https://news.thaipbs.or.th/content/259883> (สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2560).

วารสาร

วนิดา แสงสารพันธ์. “กลไกการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศสหรัฐอเมริกา:
ศึกษาเฉพาะกรณีสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์.” *วารสารจุลนิติ* ปีที่ 8 ฉบับที่ 2
(มีนาคม - เมษายน 2554): 49- 61.

ภาคผนวก

ร่าง

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ
สื่อมวลชน พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ
สื่อมวลชน

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน มีลักษณะเป็นพลวัตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมและการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน สามารถส่งผลกระทบต่อสาธารณชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งที่ผ่านมาผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน องค์กรสื่อมวลชนและองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ได้มีการกำหนดมาตรการกลไกในการกำกับดูแลกันเองทางจริยธรรม แต่ไม่ประสบความสำเร็จและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร กระบวนการกลไกกำกับดูแลสื่อมวลชนขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างแท้จริง ฉะนั้น เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานแห่งวิชาชีพ ตลอดจนการกำกับดูแลกันเองทางจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานที่เป็นธรรมในการคุ้มครองประชาชนจากการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนอย่างเป็นรูปธรรม จึงสมควรกำหนดให้มีการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ เพื่อให้เป็นองค์กรกลางที่จะทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเป็นอิสระของสื่อมวลชนส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชน และกำกับดูแล ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนในทุกลำดับชั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการกำกับดูแลตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน โดยองค์กรสื่อมวลชนในระดับชั้นที่ ๑ การกำกับดูแลกันเองโดยองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ในระดับชั้นที่ ๒ โดยกำหนดให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นกลไกกำกับดูแลในระดับชั้นที่ ๓ ซึ่งเป็นการกำกับดูแลร่วม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน

พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“สื่อมวลชน” หมายความว่า สื่อกลางหรือช่องทางที่ใช้เพื่อการนำข่าวสาร สาร และเนื้อหาสาระเพื่อประโยชน์สาธารณะทุกประเภทไปสู่มวลชน ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อดิจิทัล หรือในรูปแบบใดตามพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป”

“ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน” หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพเป็นสื่อกลางเพื่อนำข่าวสาร สาร และเนื้อหาเพื่อประโยชน์สาธารณะทุกประเภทไปสู่มวลชน ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดอย่างเป็นปกติหรือหรือทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้รับค่าตอบแทนเป็นประจำจากเจ้าของสื่อ หรือมีรายได้จากการงานที่กระทำนั้น ไม่ว่าจะทั้งทางตรงและทางอ้อม

“จริยธรรมสื่อมวลชน” หมายความว่า การประพฤติปฏิบัติทางวิชาชีพสื่อมวลชนที่สังคมยอมรับ ตามที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนดสำหรับผู้เป็นสมาชิก หรือตามที่คณะกรรมการกำหนด ตามมาตรา ๔๕ (๒)

“องค์กรสื่อมวลชน” หมายความว่า คณะบุคคลไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม หรือผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นและได้จัดตั้งตามพระราชบัญญัตินี้

“องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน” หมายความว่า กลุ่ม หรือคณะบุคคล สมาคม สมาพันธ์ หรือเรียกชื่ออื่นใด ไม่ว่าจะจะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันขององค์กรสื่อมวลชน และได้จัดตั้งตามพระราชบัญญัตินี้

“มาตรฐานกลาง” หมายความว่า มาตรฐานกลางของจริยธรรมสื่อมวลชนตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้

“ใบอนุญาต” หมายความว่า ใบอนุญาตซึ่งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติออกให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนตามพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการองค์การวิชาชีพ” หมายความว่า คณะกรรมการองค์การวิชาชีพ
สื่อมวลชน

“สมาชิกองค์การวิชาชีพ” หมายความว่า สมาชิกองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน

“คณะกรรมการสภาวิชาชีพ” หมายความว่า คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

แห่งชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

“สมาชิกสภาวิชาชีพ” หมายความว่า สมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้รับจดทะเบียนองค์กร

สื่อมวลชน และองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ บทบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน

ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรี รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

องค์กรสื่อมวลชน

มาตรา ๖ องค์กรสื่อมวลชน ต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ใน
พระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ การจดทะเบียนต้องยื่นแบบการจดทะเบียนและหลักฐานซึ่งต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อสัญชาติถิ่นที่อยู่ของผู้เป็นเจ้าของกิจการ หรือผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จดทะเบียน
การอนุญาตให้ใช้โครงข่าย หรือช่องทาง หรือ ช่องทางการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ แล้วแต่กรณี

(๒) ชื่อขององค์กรสื่อมวลชน

(๓) วัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการ

(๔) สถานที่ที่ใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจการและสาขา

(๕) ประกาศ หรือ คำสั่ง แต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมขององค์กร ที่ประกอบไปด้วย
ตัวแทนภาคประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อยร้อยละสี่สิบของจำนวนกรรมการทั้งหมด

(๖) มาตรฐานข้อกำหนดและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมขององค์กรสื่อมวลชน

(๗) ข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย

- ก. ช่องทางการรับเรื่องที่ต้องประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะทราบอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง
- ข. ขั้นตอนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่โปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
- ค. บทลงโทษที่ชัดเจนแน่นอน มีสภาพบังคับที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับและสามารถบังคับใช้ได้

(๘) ทะเบียนรายชื่อของผู้ประกอบวิชาชีพที่สังกัดในองค์กรสื่อมวลชนเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแบบการจดทะเบียนและหลักฐานตามวรรคสองแล้ว ให้รับจดทะเบียนและออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่ผู้ยื่นจดทะเบียนโดยไม่ชักช้า เว้นแต่ผู้ยื่นจดทะเบียนยังดำเนินการไม่ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แนะนำให้ผู้ยื่นจดทะเบียนดำเนินการให้ถูกต้องและครบถ้วนทุกเรื่องในคราวเดียวกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการจดทะเบียนและหลักฐานการจดทะเบียน เมื่อได้ดำเนินการถูกต้องและครบถ้วนให้รับจดทะเบียนพร้อมออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่ผู้แจ้งโดยพลัน

หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นจดทะเบียน การจดทะเบียนการเปลี่ยนรายการ หลักฐานการจดทะเบียน การยกเลิกหลักฐานการจดทะเบียน การกำหนดแบบการจดทะเบียนและอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพประกาศกำหนด

มาตรา ๘ เจ้าของกิจการ หรือผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จดทะเบียนการอนุญาต เป็นองค์กรสื่อมวลชนตามมาตรา ๖ มีหน้าที่กำกับดูแลให้ผู้ประกอบวิชาชีพในองค์กรสื่อมวลชนดำเนินการตามมาตรา ๓๐ (๑) และปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมที่กำหนด รวมตลอดถึงมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนและกำหนดบทลงโทษให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามที่จดทะเบียนไว้

มาตรา ๙ ผู้ได้รับความเสียหายจากการนำเสนอข่าวสาร สาร และเนื้อหาที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมขององค์กรสื่อมวลชนใด มีความประสงค์จะได้รับความคุ้มครองหรือเยียวยาความเสียหายให้ยื่นหนังสือร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรต่อองค์กรสื่อมวลชนนั้นภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่รู้หรือถือว่ารู้ถึงการกระทำที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมที่องค์กรสื่อมวลชนกำหนด

มาตรา ๑๐ เมื่อองค์กรสื่อมวลชนได้รับเรื่องร้องเรียนตามมาตรา ๙ แล้ว ให้ดำเนินการกระบวนการไปตามข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ได้จดทะเบียนไว้ขององค์กรสื่อมวลชนและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความร้องเรียน

มาตรา ๑๑ ผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้ร้องเรียนที่ไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาขององค์กรสื่อมวลชน มีสิทธิยื่นคำอุทธรณ์ต่อองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ตามมาตรา ๑๕ (๕) ที่องค์กรสื่อมวลชนสังกัดอยู่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบผลการพิจารณา

มาตรา ๑๒ องค์กรสื่อมวลชนมีหน้าที่รายงานและเปิดเผยผลการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนในแต่ละปีปฏิทินให้องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนที่สังกัดและสาธารณชนทราบ

หมวด ๒

องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๑๓ ให้องค์กรสื่อมวลชนตามมาตรา ๖ ไม่น้อยกว่าสิบองค์กรและมีผู้ประกอบวิชาชีพรวมกันไม่น้อยกว่าห้าร้อยคน ที่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม หรือคณะบุคคล สมาคม สมาพันธ์ หรือที่เรียกชื่ออื่นใดไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม เพื่อกำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรม ต้องจัดตั้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนตามประเภทของการกำกับดูแลกันเองที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติประกาศกำหนด

มาตรา ๑๔ การจัดตั้งต้องยื่นแบบการจัดตั้งและหลักฐานซึ่งต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อที่ประสงค์จะใช้เป็นชื่อขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชน

(๒) ชื่อและรายละเอียดขององค์กรสื่อมวลชนที่แสดงความจำนงรวมตัวกันเป็นสมาชิก

(๓) วัตถุประสงค์ขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชน

(๔) สถานที่ที่ใช้เป็นสถานที่ตั้งหรือสาขา

(๕) ประกาศ หรือคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ที่ประกอบไปด้วยตัวแทนภาคประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อยร้อยละสิบของจำนวนกรรมการ

(๖) มาตรฐานข้อกำหนดและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชนที่องค์กรสื่อที่เป็นสมาชิกให้การรับรอง

(๗) ข้อบังคับว่าด้วยการสรรหาคัดเลือกคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการจริยธรรม การประชุมใหญ่และการลงมติ ขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชน

(๘) ข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนประกอบไปด้วย

ก. ช่องทางการรับเรื่องที่ต้องประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะทราบอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง

ข. ขั้นตอนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่โปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม แก่ทุกฝ่าย

ค. บทลงโทษที่ชัดเจนแน่นอน มีสภาพบังคับที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับและสามารถ บังคับใช้ได้ระหว่างองค์กรสื่อมวลชน

ง. ทะเบียนรายชื่อขององค์กรวิชาชีพที่สังกัดในองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนที่รวมตัว กันเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแบบการจดทะเบียนและหลักฐานตามวรรคสองแล้วให้นำมาตรา ๗ วรรค สองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนต้องมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานดังนี้

(๑) ส่งเสริม สนับสนุนและกำกับดูแลให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนของสมาชิก สามารถปฏิบัติงานภายใต้มาตรฐานจริยธรรมแห่งวิชาชีพตามที่ประกาศกำหนด

(๒) ค้ำครองสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนของสมาชิกควบคู่ไปกับ ความรับผิดชอบและค้ำครองสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชนรวมถึงการ ป้องกันมิให้เกิดการกระทำที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้รับข้อมูลข่าวสาร

(๓) ส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานจริยธรรมของสมาชิกให้มีความครบถ้วน ครอบคลุม ทุกด้านและสอดคล้องกับพัฒนาการความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

(๔) พิจารณาทบทวนและปรับปรุงข้อบังคับและมาตรฐานด้านจริยธรรมของสมาชิก ให้มีความทันสมัยเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการพิจารณาเรื่องร้องเรียนแก่ผู้เสียหายได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

(๕) ทบทวนคำวินิจฉัย หรือคำสั่ง ของสมาชิก กรณีผู้เสียหายร้องเรียนว่าไม่ได้รับ ความเป็นธรรมหรือไม่ได้รับการเยียวยาจากสมาชิก

(๖) ส่งเสริมความสามัคคีและผดุงรักษาไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์ของผู้ประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชนของสมาชิก

(๗) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันสื่อ

(๘) ติดตามตรวจสอบการทำงานของสมาชิก

มาตรา ๑๖ องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนมีหน้าที่กำกับดูแลให้สมาชิกกำกับดูแลผู้ประกอบ วิชาชีพปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมที่กำหนด รวมตลอดถึงหน้าที่ที่ จะต้องดำเนินการกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนและกำหนดบทลงโทษให้เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพตามที่จัดแจ้งไว้ในมาตรา ๖

มาตรา ๑๗ นอกจากการดำเนินการตามมาตรา ๙ ผู้ได้รับความเสียหายจากการ นำเสนอข่าวสาร สาร และเนื้อหาที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมของสมาชิก มีสิทธิยื่นหนังสือร้องเรียน เป็นลายลักษณ์อักษรต่อองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนที่องค์กรสื่อมวลชนนั้นสังกัดภายในกำหนดสิบห้า

วัน นับแต่วันที่รู้หรือถือว่ารู้ถึงการกระทำที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมที่สมาชิ กกำหนด เมื่อองค์การ วิชาชีพสื่อมวลชนได้รับเรื่องร้องเรียนแล้ว ให้ส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไปยังสมาชิ กเพื่อดำเนิน กระบวนการไปตามข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ได้จัดแจ้งไว้ของ สมาชิ ก และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ร้องเรียนหากพ้นกำหนดดังกล่าวแล้วสมาชิ กยังไม่ดำเนินการให้เสร็จสิ้น องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนมี สิทธิที่จะพิจารณาเรื่องร้องเรียนนั้นแทนสมาชิ กหรือพิจารณาเรื่องร้องเรียนไปฝ่ายเดียวได้โดยชอบ ด้วยกฎหมาย คำวินิจฉัยขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชนผูกพันให้สมาชิ กต้องปฏิบัติตาม

มาตรา ๑๘ ผู้เสียหายหรือผู้ร้องเรียนที่ไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาขององค์การ วิชาชีพสื่อมวลชนมีสิทธิยื่นคำอุทธรณ์ต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติตามมาตรา ๔๕ (๖) ภายใน กำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบผลการพิจารณา คำวินิจฉัยของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติให้ ถือเป็นที่สุด

มาตรา ๑๙ องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนมีหน้าที่รายงานและเปิดเผยผลการรับและ พิจารณาเรื่องร้องเรียนในแต่ละปีปฏิทินของสมาชิ กและองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนให้สภาวิชาชีพ สื่อมวลชนแห่งชาติและสาธารณชนทราบ

มาตรา ๒๐ องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าธรรมเนียมสมาชิ กสภาพ
- (๒) เงินอุดหนุนจากสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ
- (๓) รายได้จากทรัพย์สินหรือกิจการอื่น
- (๔) ทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์

ส่วนที่ ๒

สมาชิ ก

มาตรา ๒๑ สมาชิ กองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ได้แก่ องค์กรสื่อมวลชนตามมาตรา ๖

มาตรา ๒๒ สิทธิและหน้าที่ของสมาชิ ก มีดังนี้

(๑) แสดงความเห็นเป็นหนังสือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรืออำนาจหน้าที่ ขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชน โดยส่งไปยังคณะกรรมการองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนและในกรณี ที่สมาชิ กร่วมกันตั้งแต่สองในสามของจำนวนสมาชิ กทั้งหมดเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องใดที่ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรืออำนาจหน้าที่ขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชน คณะกรรมการ องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนต้องพิจารณาและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เสนอทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) ชักถามเกี่ยวกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของกรรมการหรือเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชนในการประชุมใหญ่ขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชน

(๓) เลือกหรือรับเลือกตั้งเป็นประธานหรือกรรมการองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน

(๔) ผดุงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพและปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๓ สมาชิกสภาของสมาชิกละย่มสิ้นสุดลงเมื่อ

(๑) ขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งของการเป็นองค์กรสื่อมวลชนตามมาตรา ๗

(๒) ได้รับโทษให้เพิกถอนจากการเป็นสมาชิกตามข้อบังคับที่องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๓

คณะกรรมการองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน

มาตรา ๒๔ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน” มาจากการเลือกกันเองของสมาชิก และการแต่งตั้งกรรมการอื่นที่เป็นตัวแทนของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการและภาคประชาชนในสัดส่วนที่ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนกรรมการตามข้อบังคับว่าด้วยคณะกรรมการขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชน โดยให้สมาชิกแต่งตั้งบุคคลที่ถือว่าเป็นตัวแทนสมาชิกเข้ารับตำแหน่งเป็นคณะกรรมการโดยให้ถือว่าเป็นการกระทำต่าง ๆ แทนสมาชิก

มาตรา ๒๕ ให้คณะกรรมการองค์การวิชาชีพที่มาจากการเลือกกันเองแต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งคนใดเป็นประธานคณะกรรมการองค์การวิชาชีพ และให้ประธานคณะกรรมการองค์การวิชาชีพแต่งตั้งกรรมการอื่นตามมาตรา ๒๔ เป็นรองประธาน เภรณญิก ประชาสัมพันธ์ และตำแหน่งอื่นตามความเหมาะสมด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการองค์การวิชาชีพตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการองค์การวิชาชีพมีวาระการดำรงตำแหน่งสามปี แต่จะดำรงตำแหน่งเกินกว่าสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา ๒๗ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ ประธานหรือกรรมการองค์การวิชาชีพพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) สมาชิกที่เป็นตัวแทนสิ้นสุดสภาพลง

(๒) สมาชิกที่เป็นตัวแทนได้รับโทษให้เพิกถอนจากการเป็นสมาชิก

(๓) ตาย

(๔) ลาออก

- (๕) ต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่ความผิดฐานหมิ่นประมาทและโดยประมาท
- (๖) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๗) มีพฤติการณ์และต้องคำวินิจฉัยว่าประพฤติจรรยาฝืนจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน
- (๘) เป็นผู้มียาเสพติดทุกชนิดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

หมวด ๓

สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๒๘ ให้มีสภาขึ้นสภาหนึ่งเรียกว่า “สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” ประกอบด้วยคณะกรรมการและสมาชิกที่เป็นองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนตามมาตรา ๑๓ มีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเป็นนิติบุคคลและไม่เป็นหน่วยงานของรัฐ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ

มาตรา ๒๙ สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (๑) ส่งเสริม สนับสนุนและกำกับดูแลให้สมาชิกสภาวิชาชีพกำกับดูแลองค์กรสื่อมวลชนให้มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่ามาตรฐานกลางที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติประกาศกำหนด
- (๒) ค้ำครองสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน
- (๓) ส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาและฝึกอบรมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนให้มีความรู้ ความรับผิดชอบคุณธรรม จริยธรรม และมีพัฒนาการทันต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง
- (๔) ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา ให้คำแนะนำและฝึกอบรมเพื่อให้กลไกและกระบวนการกำกับดูแลตนเองขององค์กรสื่อมวลชนและองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- (๕) ส่งเสริม สนับสนุน ดูแลให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของสื่อมวลชน
- (๖) ส่งเสริมการรวมกลุ่ม และการกำกับดูแลตนเองขององค์กรสื่อมวลชนและองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนในทุกระดับและทุกสาขาวิชาชีพ

- (๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำกับดูแลสื่อมวลชนและการรู้เท่าทันสื่อมวลชน
- (๔) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของสื่อมวลชนให้มีบทบาทในการสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้
- (๕) เสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน และมาตรการคุ้มครองประชาชนจากการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน หรือปัญหาสื่อมวลชนของประเทศ
- (๑๐) เป็นตัวแทนผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนไทย
- (๑๑) ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น
- มาตรา ๓๐ สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
- (๑) รับขึ้นทะเบียน ออกและเพิกถอนใบอนุญาตให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด
- (๒) รับจดทะเบียนองค์กรสื่อมวลชนตามมาตรา ๖ หรือองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนตามมาตรา ๑๓ และเพิกถอนการจดทะเบียนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด
- (๓) รับพิจารณาคำร้องอุทธรณ์ที่ผู้เสียหายหรือผู้ร้องเรียนอ้างว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการพิจารณาวินิจฉัยขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชนตามมาตรา ๑๘
- (๔) กำกับดูแลและวินัยเรื่องร้องเรียนที่ผู้เสียหายหรือผู้ร้องเรียนมีต่อผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน หรือองค์กรสื่อมวลชน หรือองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนที่ไม่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้หรือที่ถูกเพิกถอนสมาชิกภาพ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานกลางหรือข้อบังคับที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติประกาศกำหนด
- (๕) ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติและอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพ จัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการการขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาต ให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันที่มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ยื่นขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติภายในกำหนดสองปี นับแต่วันที่หลักเกณฑ์และวิธีการการขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนตามวรรคหนึ่ง ประกาศใช้บังคับ
- การขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาต การรับจดทะเบียนและออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาตและการขอยกเลิกจากการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด

มาตรา ๓๑ สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติอาจมีรายได้และทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าธรรมเนียมสมาชิกสภาและการจัดแจ้งตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) รายได้และผลประโยชน์อันได้มาจากการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ

คณะกรรมการสภาวิชาชีพและสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

(๓) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้

(๔) ค่าปรับทางปกครอง

มาตรา ๓๒ รายได้ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ นอกจากการใช้เพื่อกิจการของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติแล้วให้จัดสรรเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้แก่องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนตามมาตรา ๒๐ ในอัตราและวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา ๓๓ ในกิจการของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ประธานกรรมการเป็นผู้แทนของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ เพื่อการนี้ ประธานกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการ หรือเลขาธิการ หรือพนักงานของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด

มาตรา ๓๔ ให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติมีเลขาธิการคนหนึ่ง โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุมรับผิดชอบในการบริหารงานธุรการทั่วไปของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

(๒) เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

(๓) รับผิดชอบในการดูแลรักษาทะเบียนสมาชิก

(๔) เป็นเลขานุการคณะกรรมการสภาวิชาชีพ

การปฏิบัติหน้าที่ของเลขาธิการต้องรับผิดชอบต่อประธานกรรมการและคณะกรรมการสภาวิชาชีพ

มาตรา ๓๕ คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา วาระการดำรงตำแหน่ง ประโยชน์ตอบแทนและการพ้นจากตำแหน่งของเลขาธิการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพประกาศกำหนด

มาตรา ๓๖ ให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

ในทุกกรอบปีงบประมาณ ให้ผู้สอบบัญชีอิสระที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพแต่งตั้งเป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ การใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใดและให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติจัดทำรายงานประจำปีและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

นอกจากรายงานประจำปีตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพแห่งชาติจัดทำ รายงานจำนวนเรื่องร้องเรียนและผลการพิจารณาับเรื่องร้องเรียนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วย รายงานดังกล่าวให้รวมถึงรายงานของผู้สอบบัญชีตามวรรคสองด้วย

ส่วนที่ ๒

สมาชิก

มาตรา ๓๗ สมาชิกสภาวิชาชีพ ได้แก่ องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนตามมาตรา ๑๓

มาตรา ๓๘ สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกมีดังต่อไปนี้

(๑) รับใบรับรองการเป็นสมาชิก

(๒) เลือกหรือรับเลือกตั้งเป็นประธานหรือกรรมการสภาวิชาชีพ

(๓) แสดงความเห็นเป็นหนังสือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ หรืออำนาจหน้าที่ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ โดยส่งไปยังคณะกรรมการสภาวิชาชีพและในกรณีที่สมาชิกสภาวิชาชีพร่วมกันตั้งแต่สองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเสนอให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพพิจารณาเรื่องใดที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรืออำนาจหน้าที่ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ คณะกรรมการสภาวิชาชีพต้องพิจารณาและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เสนอทราบโดยไม่ชักช้า

(๔) สอบถามเป็นหนังสือ หรือซักถาม แสดงความเห็นในที่ประชุมใหญ่ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเกี่ยวกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภาวิชาชีพหรือเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ คณะกรรมการสภาวิชาชีพต้องชี้แจงข้อสอบถามให้ผู้สอบถามทราบเป็นหนังสือโดยไม่ชักช้า

(๕) ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและอื่น ๆ ตามที่กำหนดในข้อบังคับ

(๖) กำกับดูแลให้องค์กรสื่อปฏิบัติตามมาตรฐานกลางเป็นขั้นต้นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

(๗) ผดุงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพและปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๙ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ

(๑) ขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งของการเป็นองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ตามมาตรา ๑๔

(๒) ได้รับโทษให้เพิกถอนจากการเป็นสมาชิก

ส่วนที่ ๓

คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

มาตรา ๔๐ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” ประกอบด้วย ผู้แทนสมาชิกสภาวิชาชีพ จำนวน เจ็ด คน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ผู้แทนคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกรรมการอื่นอีกจำนวนสี่คน

ให้สมาชิกสภาวิชาชีพแต่งตั้งบุคคลเป็นตัวแทนสมาชิกเพื่อสมัครเข้ารับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการสภาวิชาชีพโดยให้ถือว่าเป็นการกระทำต่าง ๆ แทนสมาชิก

ให้กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสมาชิกสภาวิชาชีพ ผู้แทนภาครัฐและองค์กรอิสระ ตามวรรคหนึ่ง คัดเลือกกรรมการอื่นประกอบด้วยตัวแทนของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และภาคประชาชนเป็นกรรมการ

การกำหนดคุณสมบัติ วิธีการคัดเลือกกรรมการตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับที่จัดทำขึ้นเพื่อขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และผลงานเป็นที่ประจักษ์ด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสื่อสารมวลชน ด้านนิเทศศาสตร์วารสารศาสตร์ และด้านกฎหมาย

ให้เลขาธิการปฏิบัติหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการสภาวิชาชีพ

มาตรา ๔๑ ให้กรรมการตามมาตรา ๔๐ คัดเลือกกันเองเพื่อแต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งจากกรรมการในสัดส่วนที่เป็นตัวแทนของสมาชิกสภาวิชาชีพเป็นประธานกรรมการ และแต่งตั้งกรรมการอื่นเป็นรองประธาน นายทะเบียน เหนรัญญิก ประชาสัมพันธ์ และตำแหน่งอื่นตามความเหมาะสม ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการสภาวิชาชีพตามที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา ๔๒ ให้กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งสามปี แต่จะดำรงตำแหน่งเกินกว่าสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา ๔๓ บุคคลซึ่งเป็นผู้แทนสมาชิกสภาวิชาชีพที่สมัครเข้ารับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการสภาวิชาชีพ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีและไม่เกินกว่า ๗๐ ปีบริบูรณ์

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวมตลอดทั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น

(๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งของพรรคการเมือง

(๓) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ คนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๔) เป็นผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

(๕) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๖) เป็นผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๗) เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันที่ได้รับการเสนอชื่อ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๘) เป็นผู้เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือเพราะประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๙) เป็นผู้เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากงานเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือเพราะประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในการปฏิบัติงาน

(๑๐) เป็นผู้เคยถูกถอดถอนจากตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๑๑) เป็นผู้เคยถูกคณะกรรมการสภาวิชาชีพมีมติให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๔๔

(๖)

(๑๒) เป็นผู้เคยถูกวินิจฉัยอันถึงที่สุดว่ากระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๔๔ (๗) หรือเป็นผู้ฝ่าฝืนจริยธรรมสื่อมวลชน

มาตรา ๔๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการ หรือ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) สมาชิกที่เป็นตัวแทนสิ้นสุดสภาพลง

(๒) สมาชิกที่เป็นตัวแทนได้รับโทษให้เพิกถอนจากการเป็นสมาชิก

(๓) ตาย

(๔) ลาออก

(๕) ต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่ความผิดฐานหมิ่นประมาทและโดยประมาท

(๖) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๗) มีพฤติการณ์และต้องคำวินิจฉัยว่าประพฤติตนผิดจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

(๘) เป็นผู้มิทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

มาตรา ๔๕ คณะกรรมการสภาวิชาชีพมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกิจการของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในมาตรา ๒๙

(๒) กำหนดมาตรฐานกลางและพัฒนามาตรฐานกลางให้มีพัฒนาการทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

(๓) พิจารณากำหนดโทษตามมาตรา ๘๕ อย่างใดอย่างหนึ่ง ในกรณีที่มีการร้องเรียนว่า องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนไม่ปฏิบัติตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(๔) เผยแพร่ผลการวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ต่อสาธารณชน

(๕) กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่รวมถึงการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การเงิน การพัสดุ และการจัดการทรัพย์สิน และการอื่นใด ที่จำเป็นในการบริหารงานของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

(๖) พิจารณาเรื่องร้องเรียน ในกรณีมีการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนตามมาตรา ๗๘ หรือกรณีผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนฝ่าฝืนจริยธรรมสื่อมวลชนตามมาตรา ๑๘ และมีการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการองค์การวิชาชีพมายังคณะกรรมการสภาวิชาชีพ

(๗) กำกับดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไปของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

(๘) ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๔๖ การประชุมคณะกรรมการสภาวิชาชีพ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีประธานกรรมการหรือประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

วิธีการประชุม การลงมติ และการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพประกาศกำหนด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม

มาตรา ๔๗ คณะกรรมการสภาวิชาชีพอาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภาวิชาชีพได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสภาวิชาชีพอาจขอให้หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง มาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา ได้

มาตรา ๔๘ คณะกรรมการสภาวิชาชีพมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือ คณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยอย่างน้อยต้องมีคณะอนุกรรมการกำกับดูแล สื่อโดยภาคประชาชนและการรู้เท่าทันสื่อ

การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน ให้เป็นไปตาม ระเบียบที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด

มาตรา ๔๙ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ และคณะทำงาน ตามมาตรา ๔๘ ได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด

ส่วนที่ ๔

การประชุมใหญ่ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

มาตรา ๕๐ การประชุมใหญ่ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ได้แก่ การประชุมใหญ่ สามัญประจำปีและการประชุมใหญ่วิสามัญ

มาตรา ๕๑ คณะกรรมการสภาวิชาชีพต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีละ หนึ่งครั้งภายในเดือนเมษายนของทุกปี

มาตรา ๕๒ เมื่อมีเหตุอันสมควร คณะกรรมการสภาวิชาชีพจะจัดให้มีการประชุมใหญ่ วิสามัญเมื่อใด ก็ได้เมื่อสมาชิกมีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าขององค์การ เข้าชื่อร้องขอเป็น หนังสือให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญโดยทำเป็นหนังสือระบุให้ชัดเจนว่าประสงค์ให้เรียกประชุมเพื่อ พิจารณาเรื่องใดและด้วยเหตุผลอันสมควรอย่างไร

คณะกรรมการสภาวิชาชีพต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญภายในสามสิบวันนับแต่ วันที่ได้รับคำร้องขอ เว้นแต่คณะกรรมการสภาวิชาชีพเห็นว่าเรื่องที่ขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ เพื่อพิจารณานั้นเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติหรือไม่มีเหตุอันสมควรที่จะได้รับ การพิจารณาโดยที่ประชุมใหญ่ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพไม่จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อ คณะกรรมการสภาวิชาชีพได้รับคำร้องขอตามมาตรา ๕๒ วรรคสอง คณะกรรมการสภาวิชาชีพต้อง แจ้งเหตุผลของการไม่จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญดังกล่าวโดยชัดเจนไปยังสมาชิกองค์การใดองค์กร หนึ่งซึ่งร่วมเข้าชื่อร้องขอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ในกรณีเช่นนี้สมาชิกที่ร่วม

เข้าชื่อร้องขอนั้นทั้งหมดมีสิทธิร่วมเข้าชื่อคัดค้านการไม่จัดการประชุมใหญ่สามัญนั้นต่อประธานกรรมการได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด

คำวินิจฉัยของประธานกรรมการให้เป็นที่สุด และในกรณีที่ประธานกรรมการมีคำวินิจฉัยเห็นชอบด้วยกับคำคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยจากประธานกรรมการ

มาตรา ๕๔ ในการประชุมใหญ่ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ต้องมีสมาชิกหรือตัวแทนสมาชิกที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าการประชุมคราวใดประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานและรองประธานไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้สมาชิกที่มาประชุมเลือกผู้แทนจากสมาชิกองค์กรใดองค์กรหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมเฉพาะการประชุมคราวนั้น

มติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก สมาชิกองค์การวิชาชีพหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด มติของที่ประชุมใหญ่ผูกพันให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมตินั้น

มาตรา ๕๕ ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ การประชุมใหญ่ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ

ส่วนที่ ๕

มาตรฐานจริยธรรมสื่อมวลชน

มาตรา ๕๖ สมาชิกสภาวิชาชีพต้องกำกับดูแลให้องค์กรสื่อมวลชนกำกับดูแลให้ผู้ประกอบวิชาชีพที่ปฏิบัติงานให้แก่องค์กรสื่อมวลชนประพฤติตนตามมาตรฐานจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนหรือไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนด ผู้ประกอบวิชาชีพใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามให้ถือเสมือนหนึ่งว่าองค์กรสื่อมวลชน หรือสมาชิกสภาวิชาชีพเป็นผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานและต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๗ มาตรฐานกลางที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนดตามมาตรา ๔๕ (๒) อย่างน้อยต้องมีเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลข่าวสาร จะต้องถูกต้อง ครบถ้วน รอบด้าน และให้เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

(๒) การนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลข่าวสาร จะต้องตระหนักถึงผลกระทบต่อบุคคลอื่น และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นส่วนตัว และการคุ้มครองสิทธิส่วน

บุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเยาวชนและผู้ด้อยโอกาสในสังคม ทั้งนี้ต้องไม่เป็นการซ้ำเติมผู้ประสบเคราะห์กรรม

รวมทั้งหลีกเลี่ยงการนำเสนอเนื้อหาที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังกันระหว่างกลุ่มคนในชาติหรือศาสนา หรือการใช้ความรุนแรงระหว่างกัน

(๓) การนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลข่าวสาร จะต้องเป็นไปอย่างอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้ อาณัติของบุคคล หน่วยงานรัฐ เอกชน หรือองค์กรใด ๆ ในทางที่มีขอบ

(๔) การนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลข่าวสาร จะต้องเป็นไปโดยหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิด ผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่เรียกรับ หรือยอมรับผลประโยชน์ใด ๆ อย่างมิชอบ

(๕) การนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลข่าวสาร จะต้องมิได้รับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น ในกรณีที่เสนอเนื้อหาและข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดหรือก่อให้เกิดผลกระทบ จะต้องแสดงความ รับผิดชอบและประกาศการแก้ไขข้อบกพร่องต่อสาธารณชนในทันที

(๖) การนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลข่าวสาร จะต้องเป็นไปตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ ไม่ขัดต่อหลักศีลธรรมของสังคม ไม่ก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับและคำนึงถึง ผลประโยชน์สาธารณะเหนือกว่าสิ่งใด

ส่วนที่ ๖

การส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน

มาตรา ๕๘ คณะกรรมการสภาวิชาชีพต้องส่งเสริมจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชนให้แก่สมาชิก โดยการจัดฝึกอบรม หรือสัมมนา หรือศึกษาดูงาน หรือดำเนินการอื่นใด เพื่อให้สมาชิกมีอุดมการณ์ร่วมกันในการประกอบวิชาชีพโดยคำนึงถึงจริยธรรม จรรยาบรรณและ มาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน

มาตรา ๕๙ คณะกรรมการสภาวิชาชีพต้องส่งเสริมให้สมาชิกสภาวิชาชีพจัดการ ฝึกอบรม หรือสัมมนา หรือศึกษาดูงาน หรือดำเนินการอื่นใด ให้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนให้ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานทั้งด้านจริยธรรมและด้านวิชาชีพ เพื่อ ประโยชน์ในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน

สมาชิกสภาวิชาชีพต้องจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกัน เกี่ยวกับการ กำกับดูแลตนเองทางจริยธรรมสื่อมวลชน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการกำกับดูแลตนเองของผู้ ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนให้มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน

มาตรา ๖๐ คณะกรรมการสภาวิชาชีพต้องเผยแพร่ให้ประชาชนทราบถึงมาตรฐานกลางตามพระราชบัญญัตินี้ และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน และองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน องค์การสื่อมวลชน และไม่กระทำการอันเป็นการส่งเสริมให้มีการฝ่าฝืนมาตรฐานกลาง และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน

มาตรา ๖๑ คณะกรรมการสภาวิชาชีพต้องติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐานกลางมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน และการกำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรมสื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอ

มาตรา ๖๒ คณะกรรมการสภาวิชาชีพต้องส่งเสริม เผยแพร่และยกย่องสมาชิกที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมสื่อมวลชน และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน

ส่วนที่ ๗

คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน

มาตรา ๖๓ ให้มีคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการจริยธรรมจากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนและ กรรมการจริยธรรมที่เป็นผู้แทนอื่นอีกจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสี่สิบของจำนวนกรรมการทั้งหมด ทั้งนี้ องค์ประกอบ จำนวน และการแต่งตั้งกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ ที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด

มาตรา ๖๔ ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพแต่งตั้งกรรมการจริยธรรมจากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (๑) ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี
- (๒) ไม่เคยถูกลงโทษฐานประพฤติผิดจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน
- การแต่งตั้งกรรมการจริยธรรมที่เป็นผู้แทนอื่น ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพแต่งตั้งจากหน่วยงานหรือองค์กรดังนี้

- (๑) ผู้แทนจากสภานายความ
- (๒) ผู้แทนจากองค์กรด้านการเฝ้าระวังสื่อ
- (๓) ผู้แทนจากสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค
- (๔) ผู้แทนจากสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน
- (๕) ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน

มาตรา ๖๕ คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนมีวาระการดำรงตำแหน่งสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินกว่าสองวาระติดต่อกันมิได้

ให้คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนใหม่เข้ารับหน้าที่ และให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพแต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

มาตรา ๖๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ครบวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๓
- (๕) มีพฤติการณ์และต้องคำวินิจฉัยว่าประพฤติตนผิดจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพหรือถูกลงโทษฐานประพฤติผิดจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ
- (๖) ต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่ความผิดฐานหมิ่นประมาทและโดยประมาท
- (๗) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๘) เป็นผู้มียาเสพติดทุกชนิดในครอบครองหรือจำหน่ายโดยไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

มาตรา ๖๗ คณะกรรมการจริยธรรมมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาเสนอต่อคณะกรรมการสภาวิชาชีพให้มีการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมสื่อมวลชนขององค์การสมาชิก ปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานจริยธรรมสื่อมวลชน
- (๒) พิจารณาอุทธรณ์ที่คัดค้านคำวินิจฉัยขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชนจากผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้ร้องเรียนอันเกิดจากการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนโดยฝ่าฝืนจริยธรรมสื่อมวลชนตามที่บัญญัติไว้ใน หมวด ๒

(๓) พิจารณาเรื่องที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพเห็นว่าเป็นการกระทำอันฝ่าฝืนจริยธรรมสื่อมวลชนหรือลงโทษสมาชิกที่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมสื่อมวลชนตาพระราชบัญญัตินี้

(๔) นำเสนอข้อวินิจฉัย หรือยกข้อร้องเรียน หรือสั่งให้ดำเนินการเยียวยาหรือลงโทษสมาชิก ที่ถูกร้องเรียนอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามมาตรา ๘๕ ต่อคณะกรรมการสภาวิชาชีพเพื่อพิจารณา

มาตรา ๖๘ คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน มีอำนาจหน้าที่ควบคุมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีมีผู้ได้รับความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนโดยฝ่าฝืนจริยธรรม

สื่อมวลชนให้เป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรม และมีอำนาจหน้าที่ อื่นๆตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด

เมื่อประธานกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากประธานกรรมการปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน

มาตรา ๖๙ คณะกรรมการจริยธรรมมีอำนาจแต่งตั้งผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นอนุกรรมการหรือคณะทำงาน ให้กระทำการใดกิจการหนึ่งในขอบอำนาจของคณะกรรมการจริยธรรม เว้นแต่การนำเสนอคำวินิจฉัยชี้ขาดเรื่องร้องเรียนด้านจริยธรรมต่อคณะกรรมการสภาวิชาชีพ

มาตรา ๗๐ กระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนด้านจริยธรรมให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ แต่ต้องไม่เกินกว่าสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องร้องเรียน

มาตรา ๗๑ เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมมีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๖๗ (๔) แล้ว ให้คณะกรรมการจริยธรรมส่งคำวินิจฉัยพร้อมรายละเอียดไปยังประธานคณะกรรมการสภาวิชาชีพภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่มิคำวินิจฉัย ในกรณีเช่นนี้ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพทำการพิจารณาและจะสั่งยืน แก่หรือกลับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการจริยธรรมรวมทั้งสั่งให้ลงโทษสมาชิกหรือดำเนินการเยียวยาใดแก่ผู้เสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๘๕ ก็ได้ และก่อนที่จะมีคำสั่งดังกล่าวคณะกรรมการสภาวิชาชีพอาจสั่งให้คณะกรรมการจริยธรรมทำการสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้ หากคณะกรรมการสภาวิชาชีพมิได้มีคำสั่งหรือคำวินิจฉัยใดๆมายังประธานกรรมการจริยธรรมภายในกำหนดเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ให้ถือว่าคณะกรรมการสภาวิชาชีพมีความเห็นยืนตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการจริยธรรมคำสั่งและหรือคำวินิจฉัยใด ๆ ของคณะกรรมการสภาวิชาชีพให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗๒ บุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการนำเสนอข่าวสาร สาร และเนื้อหาที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่สังกัดองค์กรสื่อใด หรือองค์กรสื่อมวลชนที่ไม่จดแจ้งตามมาตรา ๖มีความประสงค์จะได้รับความคุ้มครองหรือเยียวยาความเสียหายให้ยื่นหนังสือร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่รู้หรือถือว่าได้รู้ถึงการกระทำที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมที่กำหนด

เมื่อคณะกรรมการสภาวิชาชีพได้รับเรื่องร้องเรียนแล้ว ให้ดำเนินการกระบวนการไปตามข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียน และข้อบังคับมาตรฐานจริยธรรมตามที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพประกาศกำหนด แล้วแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องร้องเรียน

มาตรา ๗๓ บุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการนำเสนอข่าวสาร สาร และเนื้อหาที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่พอใจคำวินิจฉัยขององค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ตามมาตรา ๑๘ ให้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำวินิจฉัยดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือถือว่าได้รับรู้ถึงคำวินิจฉัยนั้น

เมื่อคณะกรรมการสภาวิชาชีพได้รับเรื่องร้องเรียนแล้ว ให้ดำเนินการกระบวนการไปตามข้อบังคับว่าด้วยกระบวนการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียน และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องร้องเรียน คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้กรรมการจริยธรรมเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ และอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๗๕ ให้นำความในมาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนด้วยโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๘

การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

มาตรา ๗๖ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยหน่วยงานของรัฐ เจ้าของกิจการสื่อมวลชน หรือบุคคลอื่นใดจะสั่งการหรือกระทำการใดให้การเสนอข่าวผิดไปจากจริยธรรมสื่อมวลชน หรือจำกัดการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระมิได้ เว้นแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมีหน้าที่ต้องประพฤติและปฏิบัติตามจริยธรรมสื่อมวลชน

ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐหรือนายจ้างจะกระทำการใดที่ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนได้รับผลร้ายในทางใด ๆ เพราะเหตุที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยสุจริตและชอบด้วยจริยธรรมสื่อมวลชนมิได้

มาตรา ๗๗ การกระทำใดๆไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการเสนอข่าวหรือการแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ให้ถือว่าเป็นการจงใจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือจริยธรรมสื่อมวลชน

ส่วนที่ ๙

มาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน

มาตรา ๗๘ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนถูกละเมิดเสรีภาพตามมาตรา ๗๖ หรือได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากการดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๗๗ และประสงค์จะได้รับความคุ้มครองหรือได้รับการเยียวยา ให้ร้องเรียนเป็นหนังสือพร้อมด้วยพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการสภาวิชาชีพภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ถูกละเมิด หรือได้รับความเดือดร้อน แล้วแต่กรณีการพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด

มาตรา ๗๙ ในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนตามมาตรา ๗๘ คณะกรรมการสภาวิชาชีพจะพิจารณาวินิจฉัยเองหรือจะตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย เรื่องร้องเรียนดังกล่าวแทนคณะกรรมการสภาวิชาชีพก็ได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนด

คณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่งจะแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมิได้เป็นกรรมการก็ได้ แต่อย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการซึ่งสรรหาจากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนหนึ่งคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหนึ่งคน

มาตรา ๘๐ ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความร้องเรียน เว้นแต่มีเหตุขัดข้องที่ทำให้การพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ก็ให้ขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้ง โดยแต่ละครั้งต้องไม่เกินสามสิบวัน และให้บันทึกเหตุขัดข้องให้ปรากฏไว้ด้วย

มาตรา ๘๑ ในระหว่างที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพยังมิได้วินิจฉัยเรื่องร้องเรียน คณะกรรมการสภาวิชาชีพจะพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร้องเรียนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนตามที่เห็นสมควรก็ได้ในกรณีที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพให้ความช่วยเหลือโดยไม่ใช่เป็นการให้กู้ยืม คณะกรรมการสภาวิชาชีพจะกำหนดเงื่อนไขให้ใช้คืนในภายหลังเมื่อผู้ร้องเรียนได้รับการชดเชยค่าทดแทนหรือค่าเสียหายจากผู้กระทำละเมิดแล้ว หรือกำหนดเงื่อนไขอื่นใดด้วยก็ได้

ในกรณีที่ความปรากฏในภายหลังว่าผู้ร้องเรียนจงใจแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นเท็จ เพื่อให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพเชื่อว่าได้รับความเดือดร้อน เป็นเหตุให้ได้รับความช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพมีอำนาจเรียกให้ผู้ร้องเรียนใช้คืนพร้อมดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละเจ็ดจุดห้าต่อปี

มาตรา ๘๒ ในกรณีที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพวินิจฉัยว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา ๗๖ หรือมาตรา ๗๗ ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพมีคำวินิจฉัยให้ผู้กระทำการฝ่าฝืนดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือชดเชยค่าเสียหาย หรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อเป็นการเยียวยาความ

เสียหายที่เกิดขึ้นและแจ้งให้ผู้กระทำการ ฝ่าฝืน หน่วยงานที่กระทำการฝ่าฝืน หรือผู้บังคับบัญชาของ หน่วยงานดังกล่าว หรือนายจ้าง แล้วแต่กรณี ดำเนินการตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ ผู้ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งผู้ใดไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ มี สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

มาตรา ๘๓ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการสภาวิชาชีพว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา ๗๖ หรือมาตรา ๗๗ และการดำเนินการกับเรื่องดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ หรือส่งเสริมมาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน คณะกรรมการสภาวิชาชีพอาจดำเนินการแสวงหา ข้อเท็จจริงเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ เจ้าของกิจการสื่อมวลชน หรือบุคคลอื่นใด เพื่อให้แก้ไขหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามควรแก่กรณีได้

ส่วนที่ ๑๐

มาตรการคุ้มครองประชาชนจากการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

มาตรา ๘๔ ผู้ใดได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนอัน เป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมสื่อมวลชน และประสงค์จะได้รับความคุ้มครองหรือได้รับการเยียวยา ให้ ร้องเรียนตามบทบัญญัติในมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๗ และ มาตรา ๑๘ แล้วแต่ กรณีผู้ร้องเรียนผู้ใดไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ ไม่ตัดสิทธิคู่กรณีในการใช้ สิทธิทางศาล

มาตรา ๘๕ ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพ มีอำนาจดังต่อไปนี้

- (๑) ตักเตือน หรือตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษร
- (๒) มีคำสั่งให้เยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบ
- (๓) เผยแพร่คำวินิจฉัยต่อสาธารณะผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนต่างๆ
- (๔) เพิกถอนสมาชิกสภา

มาตรา ๘๖ การเผยแพร่ผลการพิจารณาและคำวินิจฉัยตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๔๕ (๔) ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องบุคคลใดหรือคณะกรรมการใด ๆ ทั้งในทางแพ่งและ ทางอาญามีได้

มาตรา ๘๗ เรื่องร้องเรียน ที่ผู้ถูกร้องเรียนไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์กรสื่อมวลชน องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน หรือสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ให้คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน ดำเนินการพิจารณาเรื่องร้องเรียนนั้น โดยพิจารณาตามมาตรฐานกลางที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพ กำหนดตามมาตรา ๕๗และให้นำความในมาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาใช้บังคับแก่กรณีนี้ ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๘๘ ถ้าการฝ่าฝืนจริยธรรมสื่อมวลชนนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนกระทำไป ตามคำสั่งของเจ้าของกิจการสื่อมวลชนหรือผู้บังคับบัญชา ให้ถือว่าเจ้าของกิจการสื่อมวลชนที่ผู้ ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนปฏิบัติงานอยู่ หรือผู้บังคับบัญชาของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนผู้นั้น กระทำการฝ่าฝืนและต้องร่วมรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย

ส่วนที่ ๑๑ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๘๙ ในกรณีผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน องค์กรสื่อมวลชน หรือองค์การวิชาชีพ สื่อมวลชนที่ได้รับโทษตามมาตรา ๘๕ (๑) (๒) (๓) แต่ไม่ปฏิบัติตาม ให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีอำนาจปรับทางปกครอง ดังนี้

(๑) ฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพเป็นครั้งแรก ให้ลงโทษ ปรับทางปกครองชั้น ๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

(๒) ฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพเป็นครั้งที่สอง ให้ลงโทษ ปรับทางปกครองชั้น ๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

(๓) ฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสภาวิชาชีพในกรณีร้ายแรง ให้ลงโทษ ปรับทางปกครองชั้น ๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท และเพิกถอนสมาชิกภาพ

มาตรา ๙๐ ในกรณีที่ถูกลงโทษตามมาตรา ๘๙ แต่ไม่ยอมชำระหรือชำระไม่ครบถ้วน ถูกต้องให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทาง ปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๙๑ ผู้ใดปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน โดยไม่ดำเนินการยื่นขอ จดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ตามมาตรา ๓๐ (๑) จากสภา วิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

มาตรา ๙๒ องค์กรสื่อมวลชนใด ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘ หรือ รับบุคคลซึ่ง ไม่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนตามพระราชบัญญัตินี้เข้าปฏิบัติงานเป็นผู้ประกอบ วิชาชีพสื่อมวลชนในองค์กรสื่อมวลชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๙๓ ในวาระเริ่มต้นเมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้มี “คณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” ประกอบไปด้วย

- (๑) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการ
- (๒) ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กรรมการ
- (๓) เลขาธิการ กสทช. กรรมการ
- (๔) ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ กรรมการ
- (๕) ประธานสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย กรรมการ
- (๖) นายกสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กรรมการ
- (๗) นายกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ กรรมการ
- (๘) ผู้จัดการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กรรมการ
- (๙) ประธานมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค กรรมการ
- (๑๐) ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย กรรมการ
- (๑๑) นายกสมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย กรรมการ
- (๑๒) ประธานสภาวิชาชีพนิตยสารหนังสือพิมพ์ภูมิภาคแห่งชาติ กรรมการ
- (๑๓) ผู้แทนสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๙๔ ให้คณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพแห่งชาติและเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับจดทะเบียนองค์กรสื่อมวลชน ตามมาตรา ๖ และองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนตาม มาตรา ๑๓

(๒) ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มตามมาตรา ๑๓

(๓) ให้คำปรึกษาแนะนำแก่องค์กรสื่อมวลชน องค์การวิชาชีพ เพื่อการจัดตั้งตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ดำเนินการเพื่อให้เกิดและจัดการเลือกตั้งคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ตามมาตรา ๔๐

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่หรือการดำเนินการของคณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

ให้คณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

มาตรา ๙๕ ให้คณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ จัดทำหลักเกณฑ์ต่าง ๆ โดยออกเป็นประกาศดังนี้

(๑) การกำหนดการแบ่งกลุ่มสื่อมวลชนที่มีความจำเป็นต้องกำกับดูแล

(๒) การกำหนดขั้นตอน และวิธีการจดทะเบียนตามมาตรา ๗ และมาตรา ๑๔

(๓) จัดทำข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามอำนาจหน้าที่

ทั้งนี้ ตำแหน่งพนักงานและลูกจ้างของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ จะมีจำนวนเท่าใดและเป็นตำแหน่งประเภทใด สายงานใด ระดับใด ให้เป็นไปตามที่หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนด โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ความไม่ซ้ำซ้อนและประหยัดเป็นหลัก

มาตรา ๙๖ ให้คณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดไม่เกินสองปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้

ในวาระเริ่มแรกของการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ คณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ยกเว้นบุคคลตาม (๑) และ (๒) ของมาตรา ๙๓ จะดำรงตำแหน่งใดๆในสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติมิได้ จนกว่าจะพ้นกำหนดสองปี นับแต่วันที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

มาตรา ๙๗ ให้สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ จัดสรรเงินของกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้แก่คณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ให้เพียงพอเพื่อใช้จ่ายตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพโดยให้จัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ให้ประธานกรรมการ คณะกรรมการ อนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุมหรือประโยชน์ตอบแทนอื่น ทั้งนี้ ตามระเบียบ หลักเกณฑ์ที่สำนักงาน กสทช. กำหนด

ให้โอนบรรดากิจการ เงิน ทรัพย์สิน ของคณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติตามวรรคหนึ่ง ไปเป็นของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

ให้พนักงานและลูกจ้างของคณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ ที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นพนักงานและลูกจ้างของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ กับให้ถือว่าเวลาทำงานของบุคคลดังกล่าวเป็นเวลาทำงานในสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ทั้งนี้ ให้ดำรงตำแหน่งและได้รับเงินเดือนค่าจ้าง และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ไม่น้อยกว่าที่ได้รับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๙๘ ให้สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ จัดสรรเงินของกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ ให้แก่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติให้เพียงพอเพื่อใช้ในการดำเนินงานตามภารกิจหรือวัตถุประสงค์ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ในกำหนดเวลาห้าปีแรก นับแต่วันที่มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติโดยให้จัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี

วิธีการงบประมาณการเบิกจ่ายของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ตามวรรคหนึ่ง จะต้องใช้เพื่อการดำเนินงานและวัตถุประสงค์ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติเท่านั้น จะนำไปอุดหนุนหรือจัดสรรให้หน่วยงาน หรือองค์กรอื่นไม่ได้

มาตรา ๙๙ ให้บุคคลซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน อยู่ก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับปฏิบัติหน้าที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต่อไปได้โดยให้ถือว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไปดำเนินการยื่นขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต่อสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ภายในสองปีนับแต่วันที่มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

มาตรา ๑๐๐ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการในการดำเนินการตามบทเฉพาะกาลนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวภัทราพร ตันงาม
วันเดือนปีเกิด	26 พฤศจิกายน 2523
ตำแหน่ง	ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส
ประสบการณ์ทำงาน	ผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์แนวหน้า ผู้สื่อข่าว สำนักข่าวไทยใหม่

